

ਗਣਿਤ ਦੀ ਦੱਨੀਆ

(ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ)

ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ
ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ

© ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ

ਪਹਿਲਾ ਐਡੀਸ਼ਨ : 2018

ਰੀਵਾਈਜ਼ਡ ਐਡੀਸ਼ਨ : 2021 6,600 ਕਾਪੀਆਂ

All rights, including those of translation, reproduction
and annotation etc., are reserved by the
Punjab Government

ਸੰਯੋਗਕ : ਪ੍ਰਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਬੂਰੀਆ
ਵਿਸ਼ਾ ਮਾਹਿਰ, ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ

ਚਿੱਤਰਕਾਰ : ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ
ਚੀਫ ਆਰਟਿਸਟ, ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ

ਚੇਤਾਵਨੀ

1. ਕੋਈ ਵੀ ਏਜੰਸੀ-ਹੋਲਡਰ ਵਾਪੁ ਪੈਸੇ ਵਸੂਲਣ ਦੇ ਮੰਤਵ ਨਾਲ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਤੇ ਜਿਲਦ-ਸਾਜੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। (ਏਜੰਸੀ-ਹੋਲਡਰਾਂ ਨਾਲ ਹੋਏ ਸਮੱਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ ਨੰ. 7 ਅਨੁਸਾਰ)
2. ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਛਪਾਈਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਜਾਲੀ ਨਕਲੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਂ (ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ) ਦੀ ਛਪਾਈ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਸਟਾਕ ਕਰਨਾ, ਜਮ੍ਹਾਂਥੇਰੀ ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ ਆਦਿ ਕਰਨਾ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਫੈਜ਼ਦਾਰੀ ਜੁਰਮ ਹੈ। (ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਦੀਆਂ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਬੋਰਡ ਦੇ 'ਵਾਟਰਮਾਰਕ' ਵਾਲੇ ਕਾਗਜ਼ ਉਪਰ ਹੀ ਛਪਵਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ)

ਮੁੱਲ : 71 ਰੁਪਏ

ਸਕੱਤਰ, ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ, ਵਿੱਦਿਆ ਭਵਨ, ਫੇਜ਼-8, ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ-160062 ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ
ਅਤੇ ਮੈਸ. ਐਚ.ਟੀ. ਮੀਡੀਆ ਲਿ., ਗ੍ਰੇਟਰ ਨੋਇਡਾ ਦੁਆਰਾ ਛਾਪੀ ਗਈ।

ਮੁੱਖ-ਬੰਧ

ਪੰਜਾਬ ਸਰੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਆਪਣੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਹੀ ਸਰੂਲ ਪੱਧਰ ਦੇ ਪਾਠਕਾਮ ਬਣਾਉਣ, ਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬਦਲਦੀਆਂ ਵਿੱਦਿਆਕ ਲੋੜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਠ ਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਨਵਿਆਉਣ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਹੱਥਲੀ ਪੁਸਤਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਰਕਸ਼ਾਪਾਂ ਲਗਾ ਕੇ ਖੇਤਰੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ NCF-2005 ਅਤੇ PCF-2013 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਇਸ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਰੋਚਕ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਬੋਰਡ, SCERT ਦੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬੇਕਾਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ/ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਬੋਰਡ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹੈ।

ਲੇਖਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਪੱਧਰ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹੀ ਹੋਵੇ। ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਵਿਸ਼ਾ-ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀਆਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪਾਠ ਵਿੱਚ ਕਈ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸਥਾਨਕ ਸਾਧਨਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਬਦਲੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਗਣਿਤ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਇਹ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਰੋਚਕ ਅਤੇ ਲਾਹੇਵੰਦ ਸਿੱਧ ਹੋਵੇਗੀ। ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਹੋਰ ਚੰਗੇਰਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਆਏ ਸੁਝਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਆਦਰ ਸਹਿਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੇਗਾ।

ਚੇਅਰਮੈਨ

ਪੰਜਾਬ ਸਰੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ

ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਨਿਰਮਾਣ ਕਮੇਟੀ

ਲੇਖਕ

- ਗੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਧਿਆਪਿਕਾ, ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਝਿਊਰਹੇਜ਼ੀ, ਐੱਸ.ਏ.ਐੱਸ. ਨਗਰ।
- ਮਨਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਧਿਆਪਿਕਾ, ਸਰਕਾਰੀ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਕੂਲ ਅਕਾਲਗੜ੍ਹ, ਪਟਿਆਲਾ।
- ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਧਿਆਪਕ, ਸਰਕਾਰੀ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਕੂਲ ਅਰਾਈ ਮਾਜ਼ਰਾ, ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ।
- ਗੁਰਨੈਥ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਧਿਆਪਕ, ਸਰਕਾਰੀ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਕੂਲ ਮਘਾਣੀਆਂ, ਮਾਨਸਾ।
- ਵਿਨੈਂ ਲੈਕਚਰਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ (ਕੜੀਆਂ) ਜੋਗਾ, ਮਾਨਸਾ।
- ਪਵਨਦੀਪ ਕੁਮਾਰ, ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਧਿਆਪਕ, ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਫਰੰਤ, ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ।
- ਪੂਜਾ, ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਧਿਆਪਿਕਾ, ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਧੁਰਾਲੀ, ਐੱਸ.ਏ.ਐੱਸ. ਨਗਰ।
- ਰੂਬੀ ਖੁੱਲਰ, ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਧਿਆਪਿਕਾ, ਸਰਕਾਰੀ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਕੂਲ ਲਟੌਰ, ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ।
- ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਧਿਆਪਕ, ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਦੁਲਬਾ, ਪਟਿਆਲਾ।
- ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਧਿਆਪਕ, ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਲੰਗ, ਪਟਿਆਲਾ।

ਸੋਧਕ

- ਗੁਰਵੀਰ ਕੌਰ, ਵਿਸ਼ਾ ਮਾਹਿਰ, ਐਸ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ., ਪੰਜਾਬ।
- ਰਮਕੀਤ ਕੌਰ, ਵਿਸ਼ਾ ਮਾਹਿਰ, ਐਸ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ., ਪੰਜਾਬ।
- ਨਿਰਮਲ ਕੌਰ, ਏ.ਐਸ.ਪੀ.ਡੀ., ਡੀ.ਜੀ.ਐਸ.ਈ. ਦਫਤਰ, ਪੰਜਾਬ।
- ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪਿੰਸੀਪਲ ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਚੂਹੜੀ ਵਾਲਾ ਧੰਨਾ, ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ।
- ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਗਣਿਤ ਅਧਿਆਪਕ, ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਬਡਾਲੀ ਆਲਾ ਸਿੰਘ, ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ।
- ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ‘ਦੀਪਕ’, ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ (ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ), ਐੱਸ.ਏ.ਐੱਸ. ਨਗਰ।
- ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ (ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ), ਐੱਸ.ਏ.ਐੱਸ. ਨਗਰ।
- ਜਤਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਗਣਿਤ ਅਧਿਆਪਕ, ਸਰਕਾਰੀ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਗਿਆਨਾ ਰਾਮਾ ਮੰਡੀ, ਬਠਿੰਡਾ।
- ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਗਰਗ, ਗਣਿਤ ਅਧਿਆਪਕ, ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਬੁਚਲਾਡਾ, ਮਾਨਸਾ।
- ਪਾਰਸ ਕੁਮਾਰ ਖੁੱਲਰ, ਸੀ. ਐਚ. ਟੀ., ਸਰਕਾਰੀ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਕੂਲ ਗੱਟੀ ਰਹੀਮੇਂ ਕੇ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ।
- ਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਗਣਿਤ ਅਧਿਆਪਕ, ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਲੂਬੜੀਵਾਲਾ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ।

ਵਿਸ਼ਾ-ਸੂਚੀ

1. ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਖੇਡ	1
2. ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਖੇਡ	50
3. 21 ਤੋਂ 99 ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ	83
4. ਧਨ (ਕਰੰਸੀ)	109
5. ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ	119
6. ਨਮੂਨੇ	130
7. ਮਾਪ	136
8. ਸਮਾਂ	148
9. ਅੰਕੜੇ	154

ਸਿੱਖਣ ਨਤੀਜੇ

ਸਿਖਿਆਰਥੀ

- ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਭੋਤਿਕ ਗੁਣਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਕਲ , ਆਕਾਰ ਤੇ ਹੋਰ ਦੇਖਣ ਯੋਗ ਗੁਣਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੁੜ੍ਹਣਾ ਖਿਸਕਣਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- 1 ਤੋਂ 20 ਤੱਕ ਦੀ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਤੇ ਕਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹਨ।
 - 1 ਤੋਂ 9 ਤੱਕ ਦੀ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਗਿਣਦੇ ਹਨ।
 - 20 ਤੱਕ ਦੀ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਚਿੜ੍ਕ ਰੂਪ ਨਾਲ, ਚਿੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬੋਲ ਕੇ ਗਿਣਦੇ ਹਨ।
 - 20 ਤੱਕ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਜਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਵੱਧ ਹੈ।
- ਦੈਨਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ 1 ਤੋਂ 20 ਤੱਕ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜੋੜ ਅਤੇ ਘਟਾਓ ਵਿੱਚ ਕਰਦੇ ਹਨ।
 - ਠੋਸ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ 9 ਤੱਕ ਦੀ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਜੋੜਾਤਮਕ ਤੱਥ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ $3+3$ ਕਰਨ ਲਈ 3 ਦੇ ਅੱਗੇ 3 ਗਿਣ ਕੇ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਦੇ ਹਨ ਕਿ $3+3=6$
 - 1 ਤੋਂ 9 ਤੱਕ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਘਟਾਓ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ 9 ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚੋਂ 3 ਵਸਤੂਆਂ ਕੱਢ ਕੇ ਬਾਕੀ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਗਿਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਦੇ ਹਨ ਕਿ $9-3=6$
 - 9 ਤੱਕ ਦੀ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰੋਜਾਨਾ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜੋੜ ਅਤੇ ਘਟਾਓ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- 99 ਤੱਕ ਦੀ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਦੇ ਹਨ।
- ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ/ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਦੇ ਭੋਤਿਕ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਗੇਂਦ ਰੁੜਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਡੱਬਾ ਖਿਸਕਦਾ ਹੈ, ਆਦਿ।
- ਛੋਟੀ ਲੰਬਾਈਆਂ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਗੈਰ ਮਾਣਕ ਇਕਾਈਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਗਲ, ਗਿੱਠ, ਬਾਂਹ ਅਤੇ ਕਦਮ ਆਦਿ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਮਾਪਦੇ ਹਨ।
- ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ, ਵਿਸਥਾਰ ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਦਾਹਰਨ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ/ਵਸਤੂਆਂ/ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਜਿਵੇਂ :

-
- 1,2,3,4,5
- 1,3,5,
- 2,4,6
- 1, 2, 3, 1, 2,...,1...,3 ...

- ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ/ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਚਿੱਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਆਪ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਬਾਗ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਫੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਖਾਸ ਰੰਗ ਦੇ ਫੁੱਲ ਵੱਧ ਹਨ।
- ਸਿੱਫਰ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।

ਉਦੇਸ਼

- ਬੱਚਿਆਂ ਅੰਦਰ ਰੌਚਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਗਣਿਤ ਦੀ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।
- ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗਣਿਤ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਸਗੋਂ ਗਣਿਤ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- ਸੰਖਿਆ ਬੋਧ ਤਹਿਤ 1 ਤੋਂ 9 ਤੱਕ ਗਿਣਨ, ਬੋਲਣ, ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਦੀ ਸਮਝ।
- ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਝ।
- 1 ਤੋਂ 9 ਤੱਕ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਗਿਣਤੀ, ਪੁੱਠੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਅਤੇ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸਮਝ।
- ਇੱਕ ਅੰਕ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਜੋੜ-ਤੋੜ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਣਾ।

ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ?

- ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕਿੰਨੇ ਬਸਤੇ ਹਨ?
- ਸੂਰਜ ਕਿੰਨੇ ਹਨ?
- ਤੁਹਾਡੇ ਕਿੰਨੇ ਸਿਰ ਹਨ?
- ਤੁਹਾਡੇ ਕਿੰਨੇ ਹੱਥ ਹਨ?
- ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਹਨ?
- ਤੁਹਾਡੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਬਲਬਹਨ?
- ਤੁਹਾਡੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਪੱਖੇ ਹਨ?
- ਤੁਹਾਡੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਖਿੜਕੀਆਂ ਹਨ?

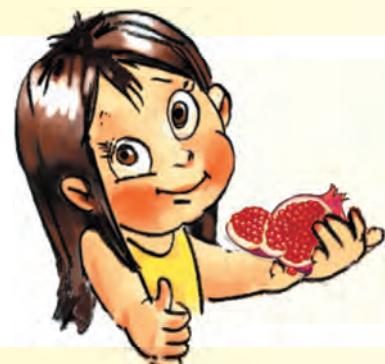
- ਤੁਹਾਡੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਕਮਰੇ ਹਨ?
- ਤੁਸੀਂ ਕਿੰਨੇ ਭੈਣ ਭਰਾ ਹੋ?
- ਤੁਹਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਜੀਅ ਹਨ?
- ਕੁਰਸੀ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਹਨ?
- ਤੁਹਾਡੇ ਇੱਕ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਉੱਗਲਾਂ ਹਨ?
- ਤੁਹਾਡੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਉੱਗਲਾਂ ਹਨ?
- ਤੁਹਾਡੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਦਰਖਤ ਹਨ?

ਗਤੀਵਿਧੀ

ਇੱਕ ਦੋ

ਹੱਥ ਧੋ

ਤਿੰਨ ਚਾਰ

ਖਾ ਅਨਾਰ

ਪੰਜ ਛੇ

ਮੈਨੂੰ ਦੇ

ਸੱਤ ਅੱਠ

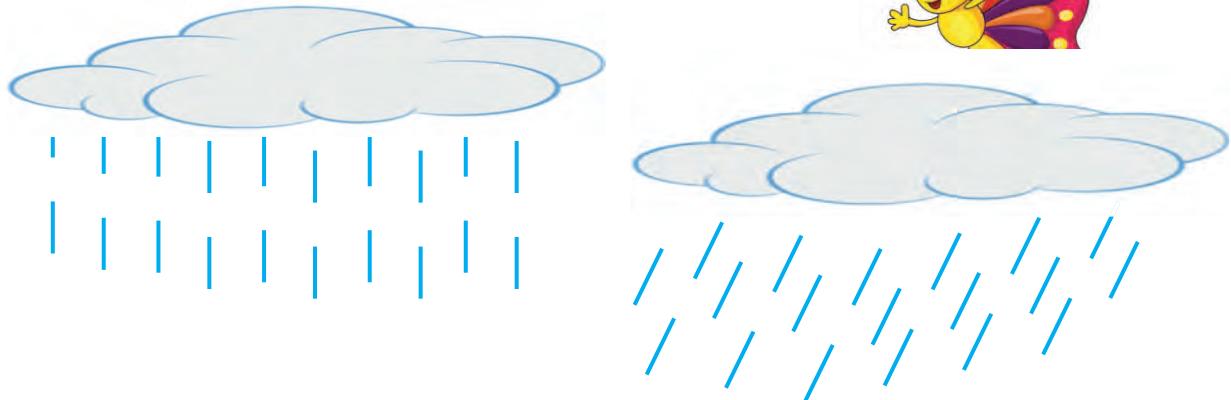
ਚੁੱਕ ਲੈ ਗਠ

ਨੌਂ ਦਸ

ਖੁੱਲ ਕੇ ਹੱਸ

ਬੱਦਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੰਹ ਵਰਸਾਓ
ਮੰਹ ਦੀਆਂ ਕਣੀਆਂ ਹੇਠਾਂ ਤੱਕ ਬਣਾਓ

ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤੀ ਬਣਾ ਕੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਚਲਾਈਏ
ਕਿਸ਼ਤੀ ਹੇਠ ਪਾਣੀ ਬਣਾਈਏ

ਅਧਿਆਪਕ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾ ਕੇ ਗਿਣਤੀ ਸਿਖਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੰਹ ਦੀਆਂ ਕਣੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ
ਅਤੇ ਕਿਸ਼ਤੀ ਹੇਠਾਂ ਪਾਣੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਪੇਜ਼ ਪੂਰਾ ਭਰਵਾਏਗਾ।

ਆਓ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਕਣੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਈਏ

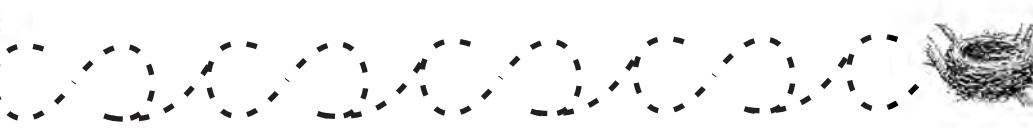
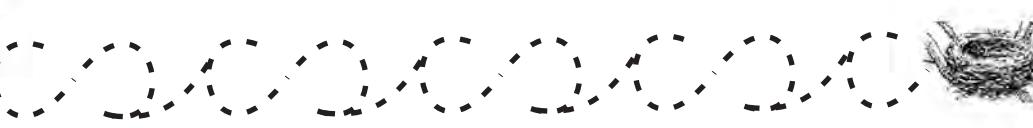
ਗੋਲ ਗੋਲ ਘੁਮਾਓ ਬਿੱਲੀ ਦੀ ਪੂੰਛ ਬਣਾਓ

ਅਧਿਆਪਕ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਪੇਜ਼, ਦੋਵੇਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਾਪੀ ਉੱਪਰ ਵੀ ਕਰਵਾਉਣ।

ਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਲੂਣਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੋ

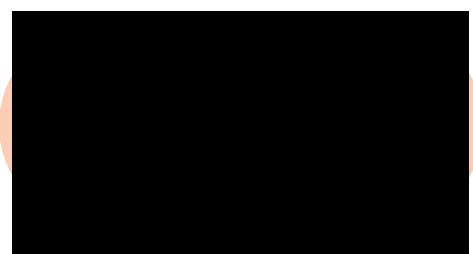
ਇੱਕ ਇੱਕ ਇੱਕ
ਨੱਕ ਸਾਡਾ ਇੱਕ

ਰੰਗ ਭਰੋ

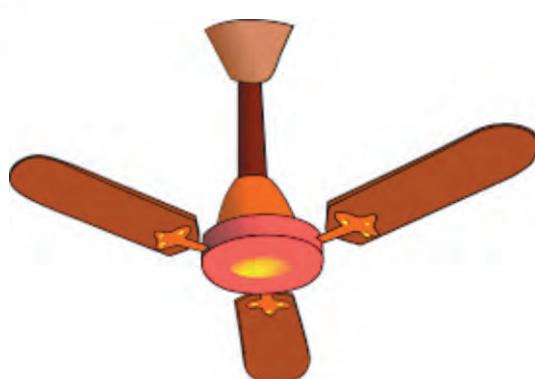
ਦੋ ਦੋ ਦੋ
ਅੱਖਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਦੋ

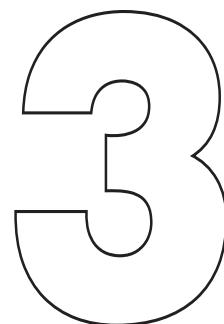
ਰੰਗ ਭਰੋ

ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ
ਪੱਖੇ ਦੇ ਪਰ ਤਿੰਨ

ਰੰਗ ਭਰੋ

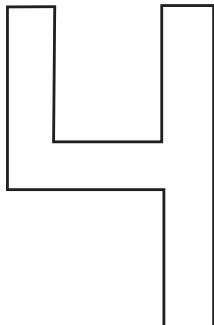

ਚਾਰ ਚਾਰ ਚਾਰ

ਕੁਰਸੀ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਚਾਰ

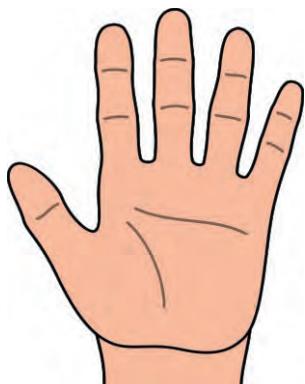

ਰੰਗ ਭਰੋ

ਪੰਜ ਪੰਜ ਪੰਜ

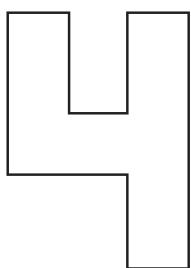
ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਉੱਗਲਾਂ ਪੰਜ

ਰੰਗ ਭਰੋ

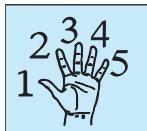
ਰੰਗ ਭਰੋ

1 ਤੋਂ 5 ਤੱਕ ਦਾ ਜੁਬਾਨੀ ਗਿਆਨ

ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਉੱਗਲਾਂ ਗਿਣੋ।

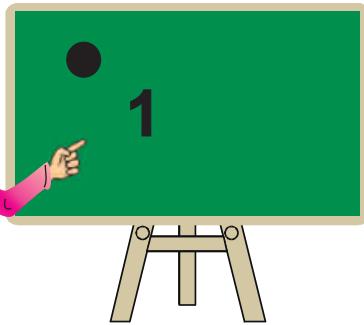
ਇੱਕ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਉੱਗਲਾਂ ਹਨ?

ਹੁਣ ਚਲੋ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਉੱਗਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ
ਹਰ ਵਸਤੂਆਂ ਵੀ ਗਿਣੀਐ।

5

ਇਹ ਕੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ?

1

1

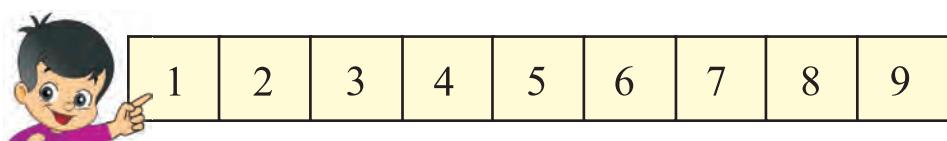
ਇਸ ਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕਿਹੜਾ ਅੰਕ ਹੈ?

1

ਸੰਖਿਆ ਪੱਟੀ 'ਤੇ 1 ਦਿਖਾਓ

ਚਿੰਟੂ

ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਧਿਆਪਕ 1 ਤੋਂ 5 ਤੱਕ ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਸੰਖਿਆ ਬੋਧ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਉੱਗਲਾਂ, ਸਥਾਲ ਵਸਤੂਆਂ, ਮਾਨ ਕਾਰਡ ਅਤੇ ਸੰਖਿਆ ਪੱਟੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਕਰਵਾਏਗਾ।

1 ਤੋਂ 5 ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਗਿਣਨਾ, ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਨਾ

ਉੱਗਲਾਂ ਨਾਲ

ਬਿੰਦੀਆਂ ਨਾਲ

ਵਸਤੂਆਂ ਨਾਲ

2

ਮਾਨ ਕਾਰਡ ਨਾਲ

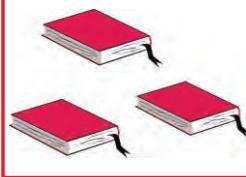
1

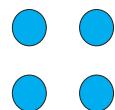
2

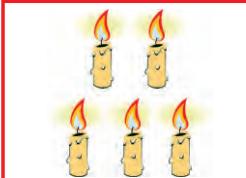
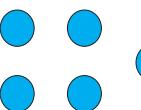
3

4

5

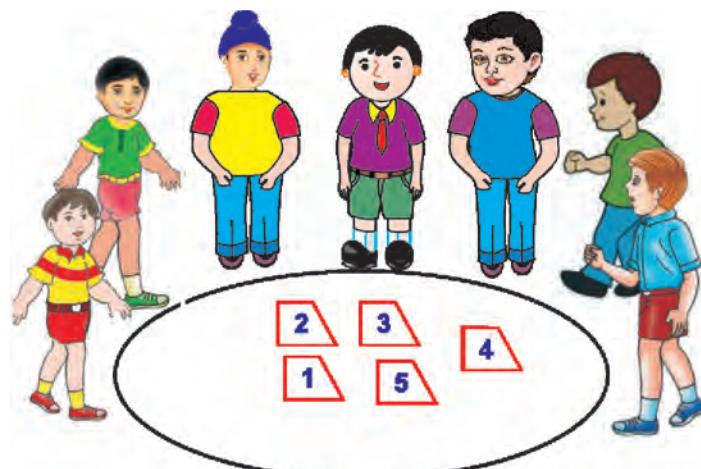

ਛਾਲ ਮਾਰੋ

1 2 3 4 5

ਛਾਲ ਮਾਰੋ ਅਤੇ ਕਾਰਡ ਲਿਆਓ

ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਖੜ੍ਹੋ

• ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪੰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਮਾਨ ਕਾਰਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਗਿਣਨ ਨੂੰ ਦੇਣਾ। ਧਿਆਨ ਰਹੋ ਕਿ ਗਿਣਨਾ ਅਤੇ ਬੋਲਣਾ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੋਵੇ। ਗਿਣਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮਾਨ ਕਾਰਡ ਤੇ ਉਹੀ ਸੰਖਿਆ ਦਿਖਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸੰਖਿਆ ਪੱਟੀ 'ਤੇ ਲੱਭਣ ਲਈ ਕਹਿਣਾ।

- ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਸਟਾਪੂ ਬਣਾ ਕੇ ਦੱਸੀ ਸੰਖਿਆ 'ਤੇ ਛਾਲ ਮਾਰਨ ਲਈ ਕਹਿਣਾ।
- ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਸੰਖਿਆ ਦੱਸ ਕੇ ਮਾਨ ਕਾਰਡ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਕਹਿਣਾ।
- ਮਾਨ ਕਾਰਡ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਖੜ੍ਹੋ ਹੋਣ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਤੇ ਸੰਖਿਆ ਬੋਲਣਾ।

ગુબારે ગિણો, સંખિઅા પહિચાણો અતે મિલાન કરો

5

3

1

2

4

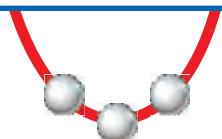
આપણીાં મનપસ૰દ વસ્તુાં બણાઉં

4	3	5	1	2

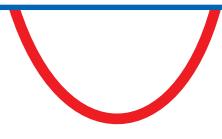

અધિઆપક બૈચિાં નું મનપસ૰દ વસ્તુાં બનાઉણ લઈ ઉત્સાહિત કરન।

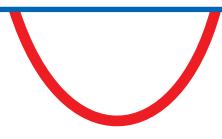
ਪਾਸੇ (DICE) 'ਤੇ ਜਿੰਨੇ ਬਿੰਦੂ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਉੱਨੇ ਹੀ ਮੋਤੀ, ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਓ :

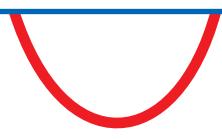
5

3

1

2

4

ਦਿੱਤੇ ਅੰਕ ਅਨੁਸਾਰ ਗਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਬਣਾਓ :

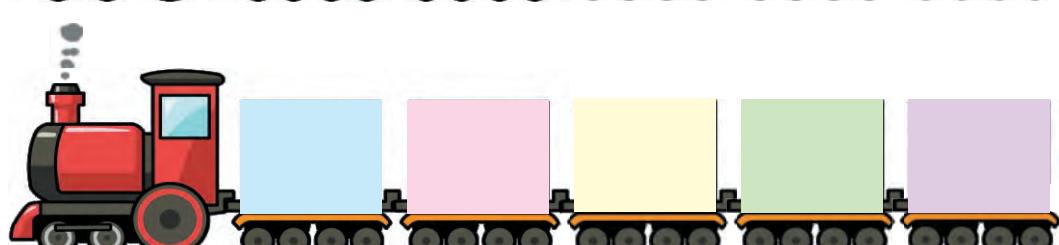
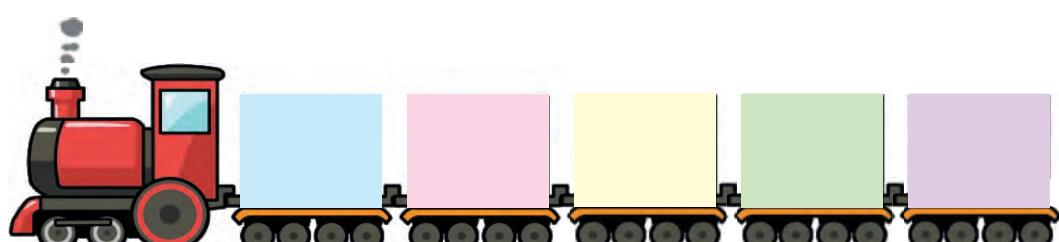
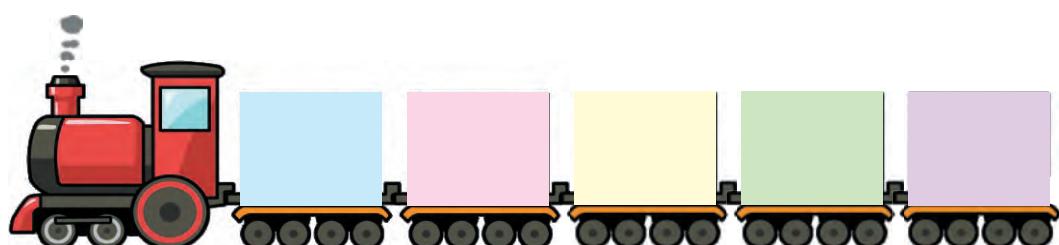
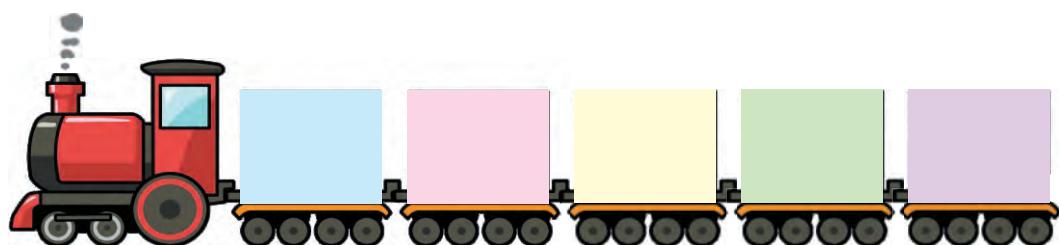
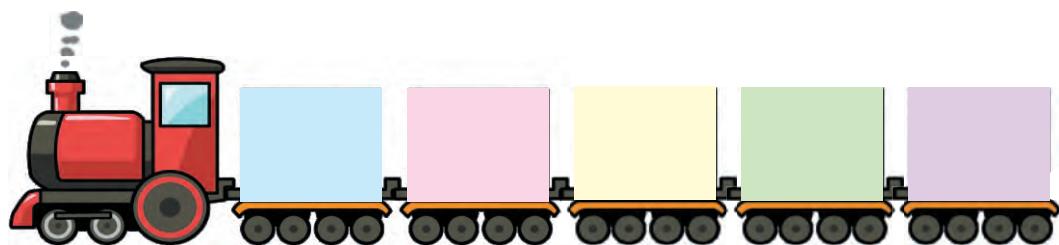
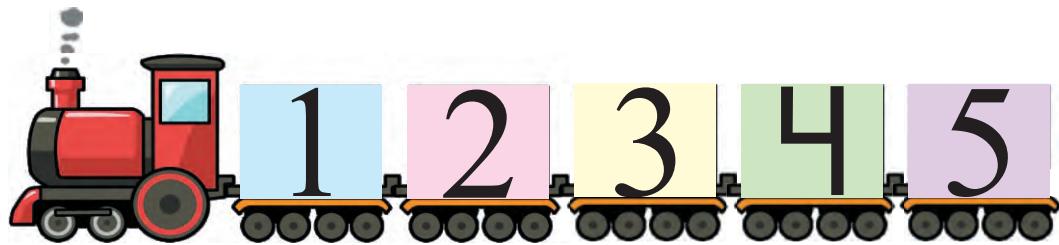

ਬਿੰਦੀ ਤੋਂ ਤਾਰੇ ਵੱਲ ਜਾਈਏ, ਸੋਹਣੇ-ਸੋਹਣੇ ਅੰਕ ਬਣਾਈਏ

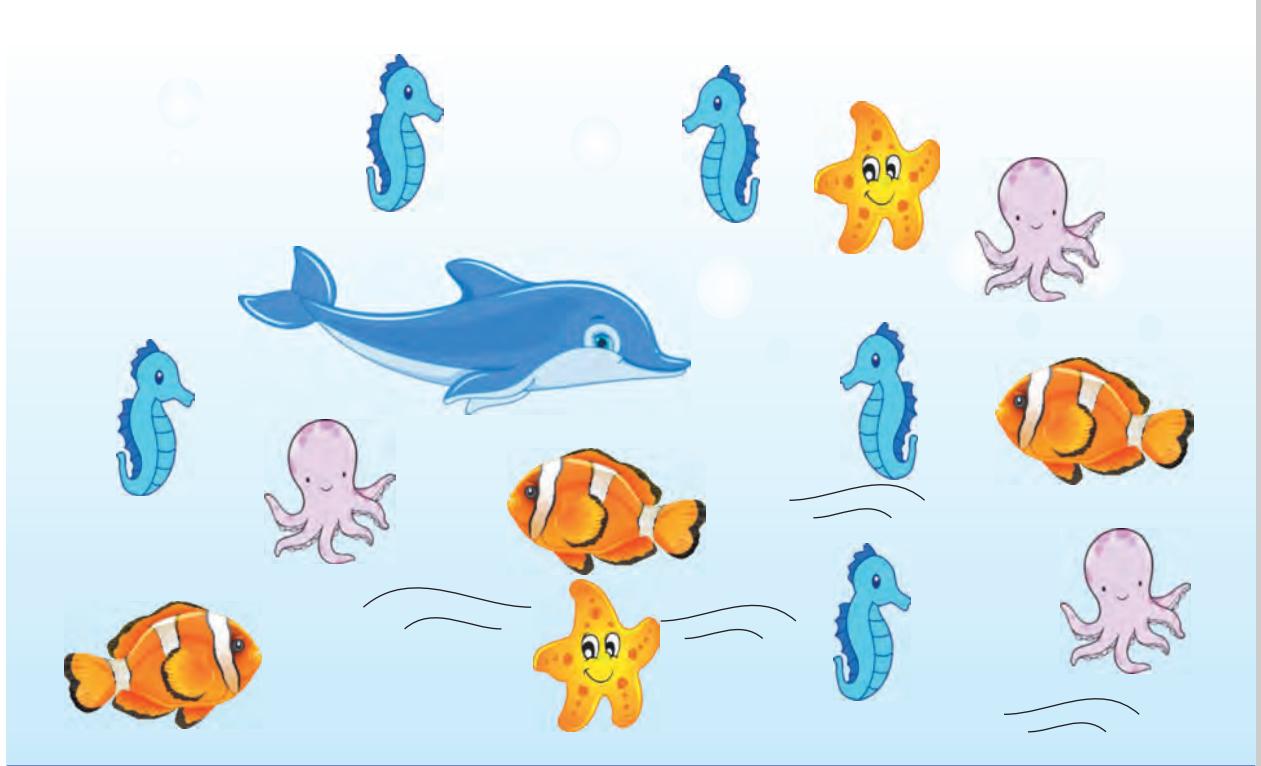
1	2	3	4	5

1 ਤੋਂ 5 ਤੱਕ ਗਿਣਤੀ ਲਿਖੋ :

ਮੁੰਦੇ

ਅਧਿਆਪਕ 1 ਤੋਂ 5 ਤੱਕ ਅੰਕ ਲਿਖਵਾਏਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਾਪੀ 'ਤੇ ਕਰਵਾਏ।

ਉਪਰ ਵਿੱਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜੀਵ ਗਿਣੋ ਅਤੇ ਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਅੰਕ ਲਿਖੋ :

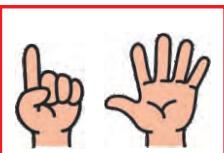

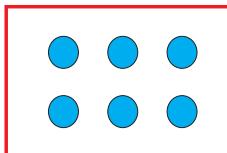

ਆਓ ਸਿੱਖੀਏ

6 ਤੋਂ 9 ਤੱਕ ਦਾ ਜੁਬਾਨੀ ਗਿਆਨ

ਉੰਗਲਾਂ ਨਾਲ

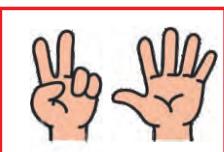
ਬਿੰਦੀਆਂ ਨਾਲ

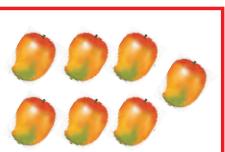
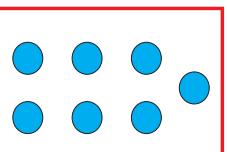
ਵਸਤੂਆਂ ਨਾਲ

6

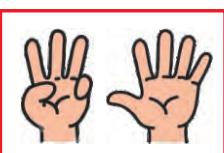
ਮਾਨ ਕਾਰਡ

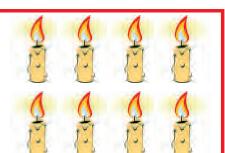
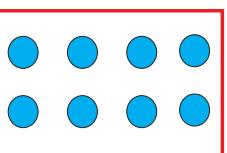
ਉੰਗਲਾਂ ਨਾਲ

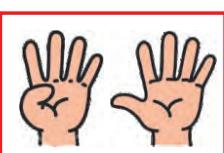
7

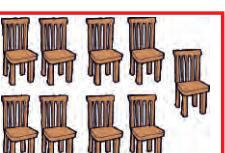
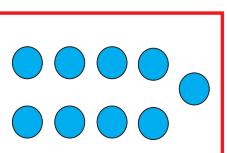
ਉੰਗਲਾਂ ਨਾਲ

8

ਉੰਗਲਾਂ ਨਾਲ

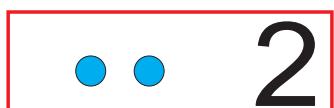

9

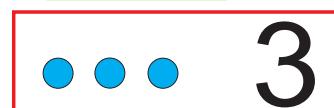
1 ਤੋਂ 9 ਤੱਕ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ

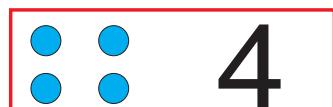
1

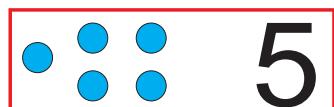
2

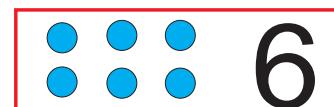
3

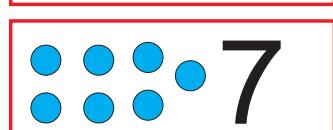
4

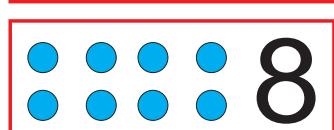
5

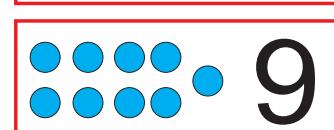
6

7

8

9

ਜਦੋਂ ਬੱਚਾ 1 ਤੋਂ 5 ਤੱਕ ਵਸਤੂਆਂ ਗਿਣਨ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਅਤੇ 1 ਤੋਂ 5 ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਲਿਖਣਾ ਸਿੱਖ ਜਾਵੇ ਤਾਂ 6 ਤੋਂ 9 ਤੱਕ ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਸਤੂਆਂ ਨਾਲ ਗਿਣਨਾ ਸਿਖਾਉਣਾ। ਗਿਣਦੇ ਹੋਏ ਮਾਨ ਕਾਰਡ ਅਤੇ ਸੰਖਿਆ ਪੱਟੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ।

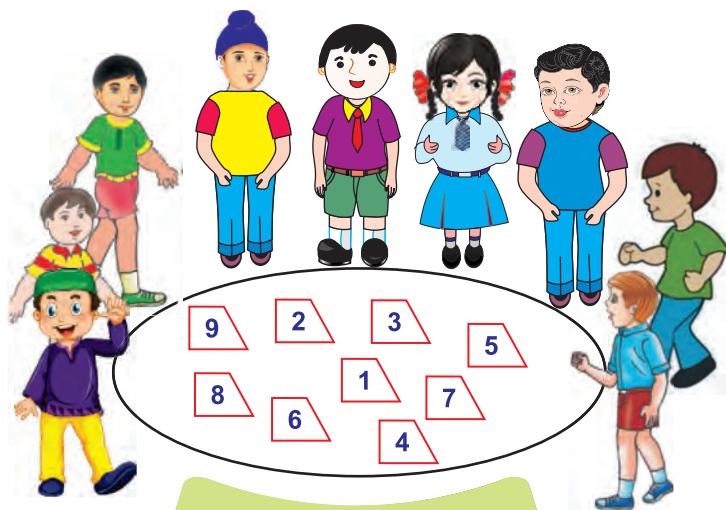

ਛਾਲ ਮਾਰੋ

1 2 3 4 5 6 7 8 9

ਛਾਲ ਮਾਰੋ ਤੇ ਕਾਰਡ ਲਿਆਓ

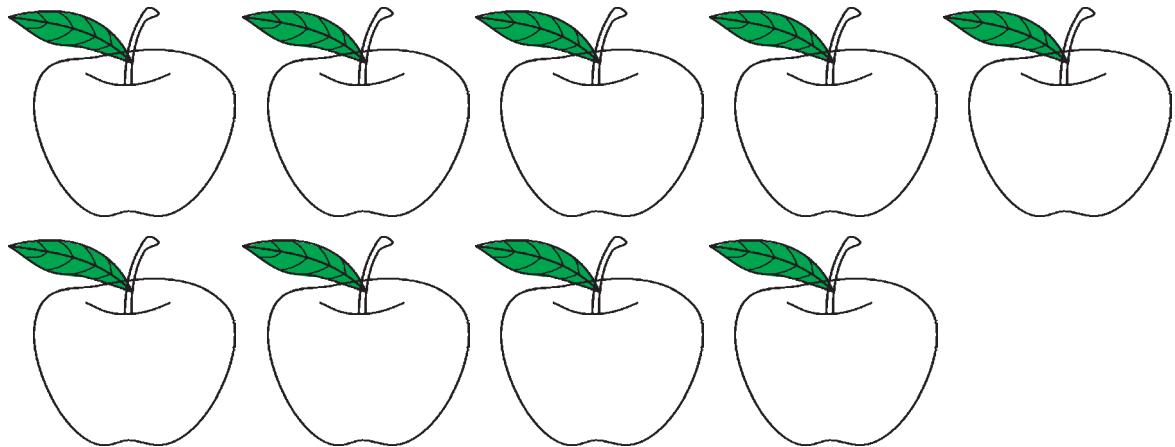
ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਖੜ੍ਹੋ

- 1 ਤੋਂ 9 ਤੱਕ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚਾਂ ਕੋਈ ਅੰਕ ਬੋਲ ਕੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਸ ਅੰਕ ਤੱਕ ਛਲਾਂਗ ਲਗਾਉਣ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ।
- ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੋਲਾ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੋ ਕਰਨਾ ਅਤੇ 1 ਤੋਂ 9 ਤੱਕ ਦੇ ਮਾਨ ਕਾਰਡ ਵਿਚਕਾਰ ਰੱਖਣਾ। ਕੋਈ ਇੱਕ ਅੰਕ ਬੋਲਣਾ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਾਰਡ ਚੁੱਕਣ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ।
- 1 ਤੋਂ 9 ਤੱਕ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਮਾਨ ਕਾਰਡ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੰਡ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗਿਣਤੀ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਖੜ੍ਹੋ ਹੋਣ ਲਈ ਕਹਿਣਾ।

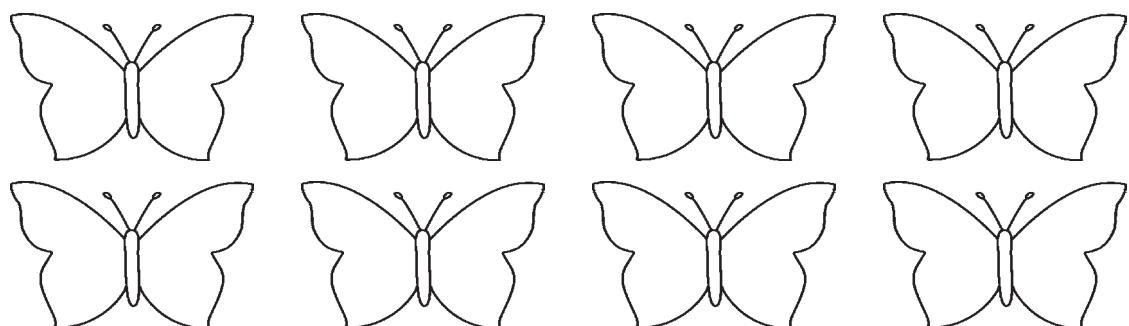
6 સેબાં વિચ રંગ ભરો :

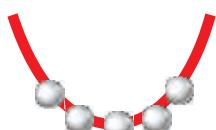
8 ગુબારિાં વિચ રંગ ભરો :

7 તિੱતલીાં વિચ રંગ ભરો :

ਪਾਸੇ (DICE) 'ਤੇ ਜਿੰਨੇ ਬਿੰਦੂ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਉੱਨੋਂ ਹੀ ਮੌਜੀ, ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਓ :

5

6

4

2

3

9

8

7

ਬਿੰਦੀ ਤੋਂ ਤਾਰੇ ਵੱਲ ਜਾਈਏ, ਸੋਹਣੇ-ਸੋਹਣੇ ਅੰਕ ਬਣਾਈਏ

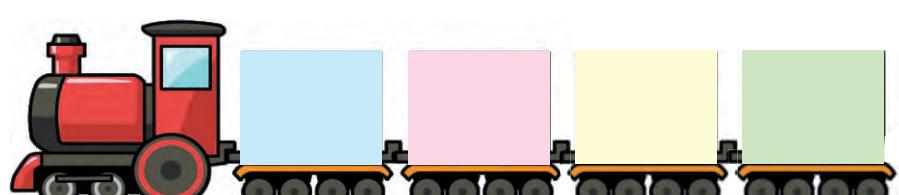
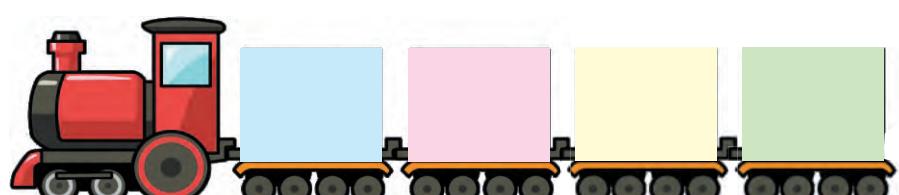
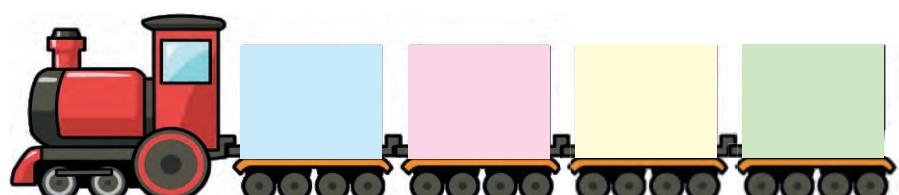
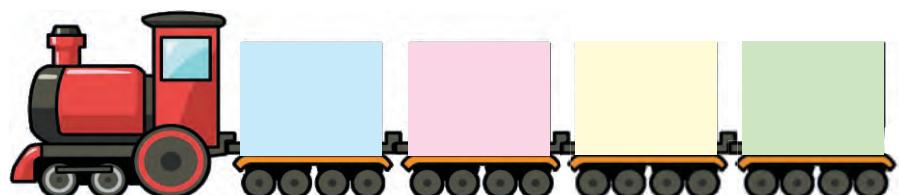
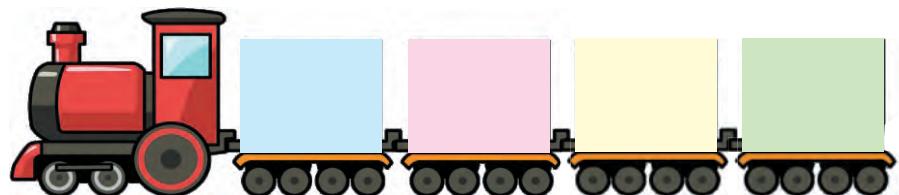
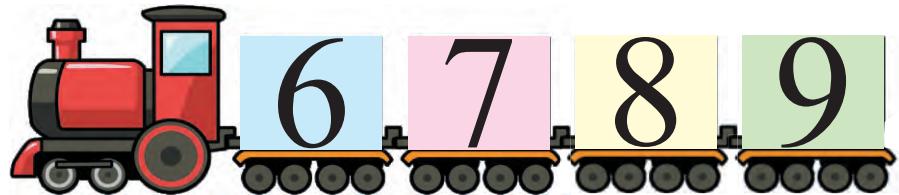
6

7

8

9

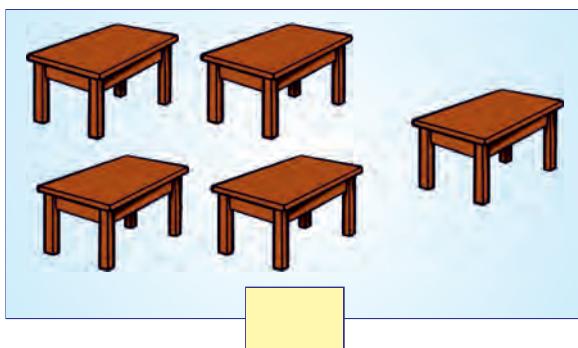
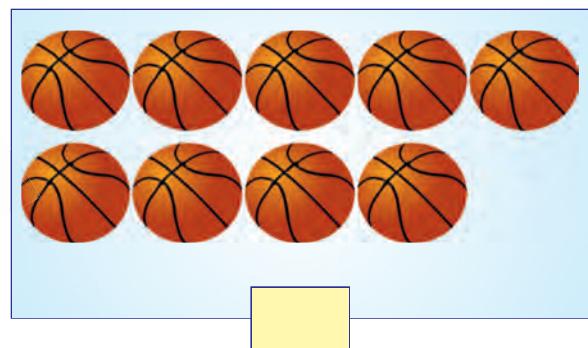
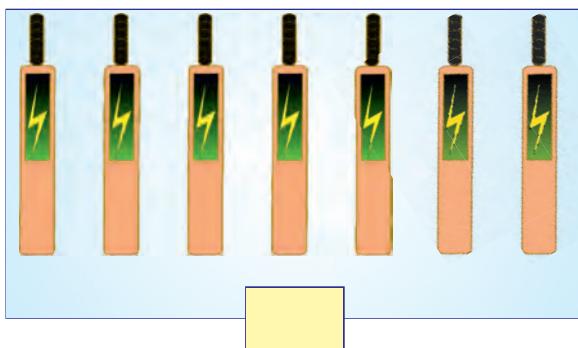
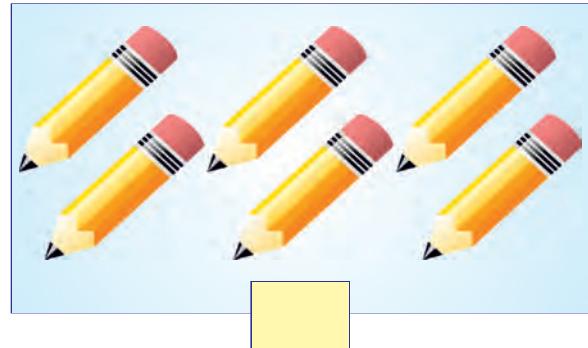
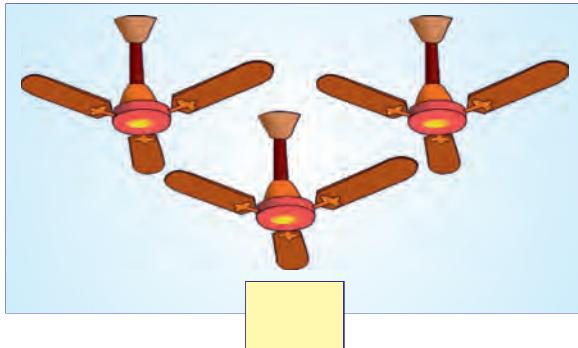
6 ਤੋਂ 9 ਤੱਕ ਗਿਣਤੀ ਲਿਖੋ :

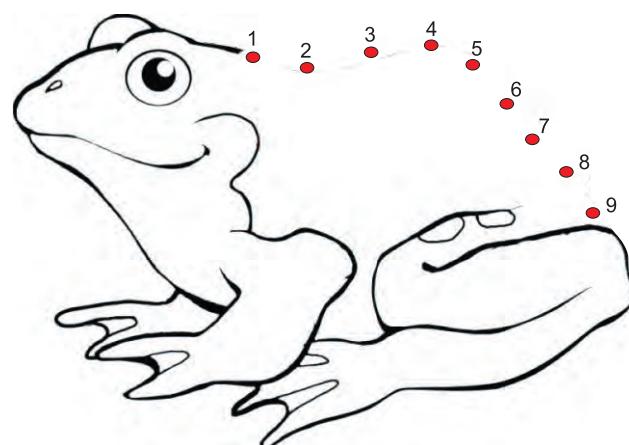
ਮੰਦੇ

ਅਧਿਆਪਕ 6 ਤੋਂ 9 ਤੱਕ ਅੰਕ ਲਿਖਵਾਏਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਾਪੀ 'ਤੇ ਕਰਵਾਏ।

ગાળે અતે લિધો :

ક્રમ અનુસાર મિલાઈ, રેંગાં નાલ સજાઈ

• ਗਤੀਵਿਧੀ •

ਬਿਲਕੁਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਬਿਲਕੁਲ ਬਾਅਦ

ਅਹਿਲ
ਸਿੰਘ

ਗੁਰਫ਼ਤਿਹ
ਸਿਮਰਨ

ਸਿਮਰਨ

ਕੁਲਜੀਤ

ਪਿੰਕੀ

ਅਸਲਮ

ਜੋਤੀ

ਰਾਣੇ

ਸੰਦੀਪ

ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਬਾਅਦ ਕੌਣ ਖੜਾ ਹੈ?

ਕੁਲਜੀਤ

ਪਿੰਕੀ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲਪਹਿਲਾਂ ਕੌਣ ਖੜਾ ਹੈ?

ਕੁਲਜੀਤ

ਸਿਮਰਨ ਅਤੇ ਪਿੰਕੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ
ਕੌਣ ਖੜਾ ਹੈ?

ਕੁਲਜੀਤ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------

ਸੰਖਿਆ ਪੱਟੀ ਨੂੰ ਦੇਖੋ

6

7 ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹੜਾ ਅੰਕ ਹੈ?

8 ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਬਾਅਦ ਕਿਹੜਾ ਅੰਕ ਹੈ?

9

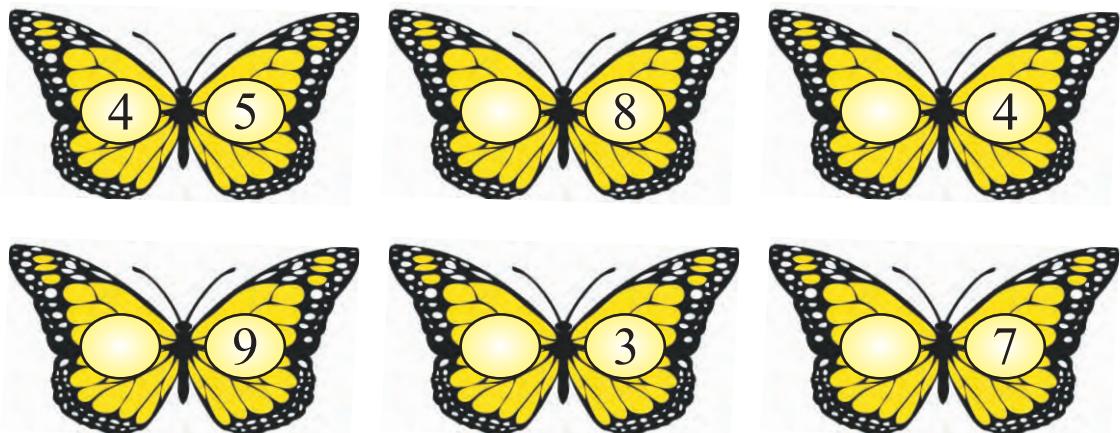
ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ

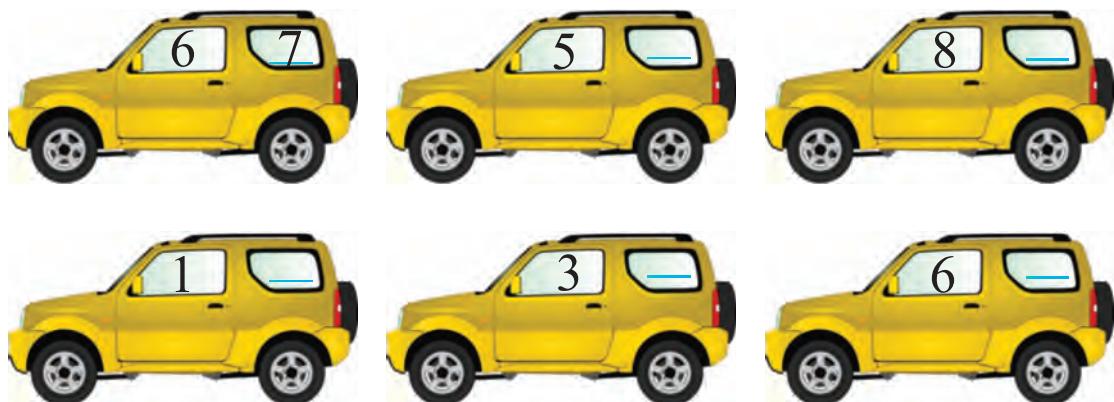
ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਣਾ ਕੀ, ਬਾਅਦ 'ਚ ਆਉਣਾ ਕੀ,
ਆਉਣਾ ਕੀ ਵਿਚਕਾਰ,
ਗਿਣਤੀ ਸਿੱਧੀ - ਪੁੱਠੀ ਕਰੀਏ,
ਕਰੀਏ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ।

બિલકુલ પહિલાં કી આવેગા?

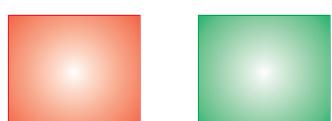
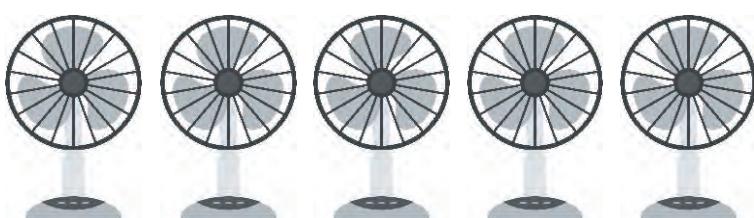
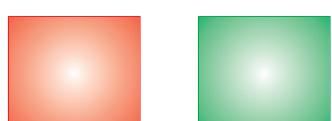
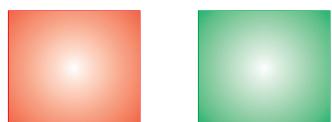
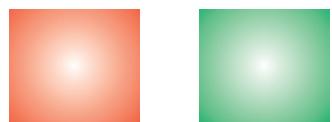
બિલકુલ બાઅદ કી આવેગા?

વિસ્તાર કી આવેગા?

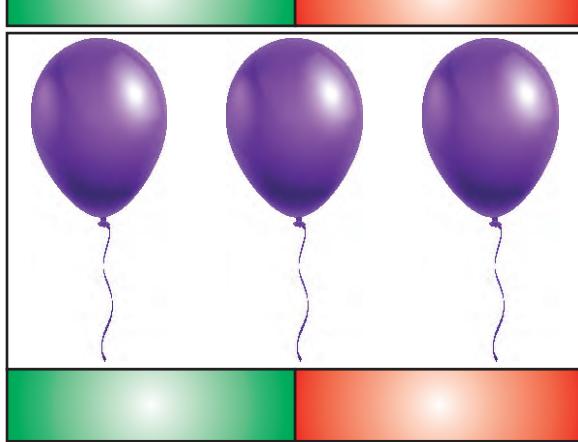
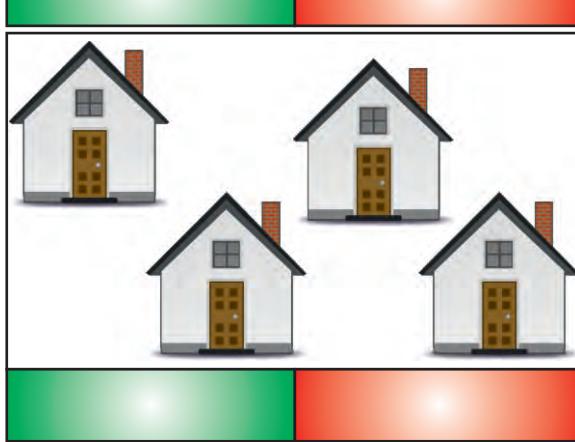
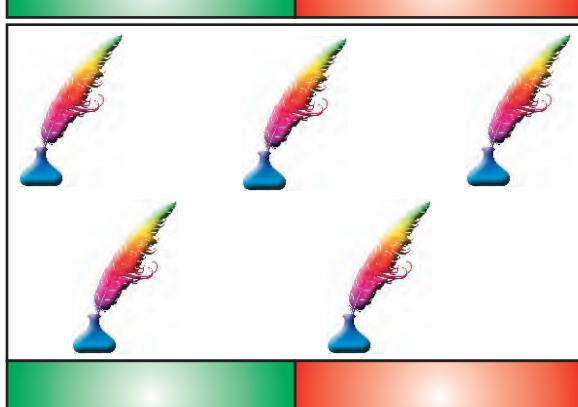
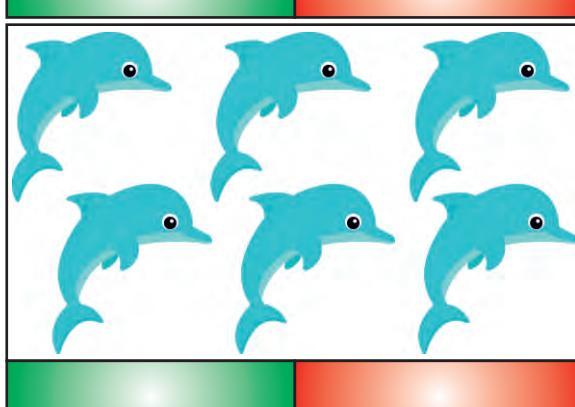
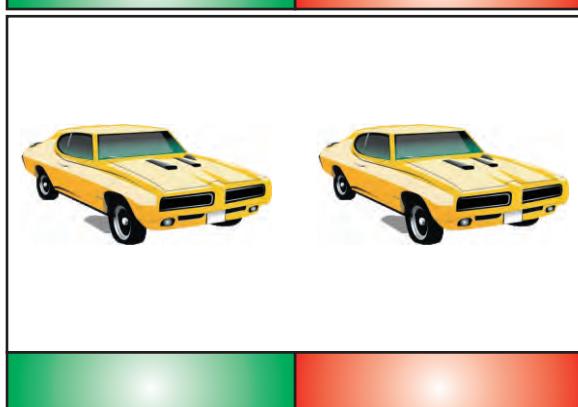
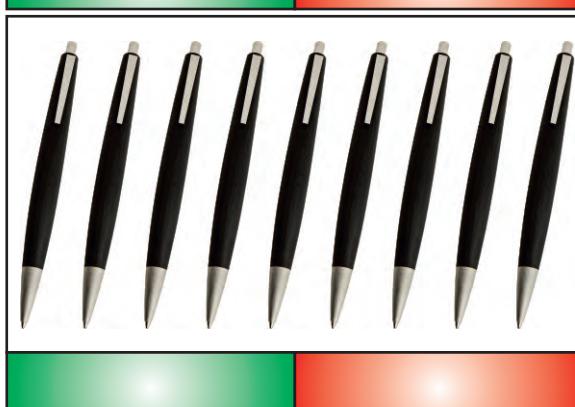
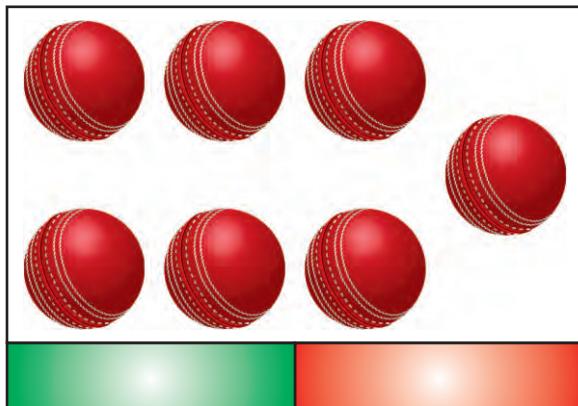
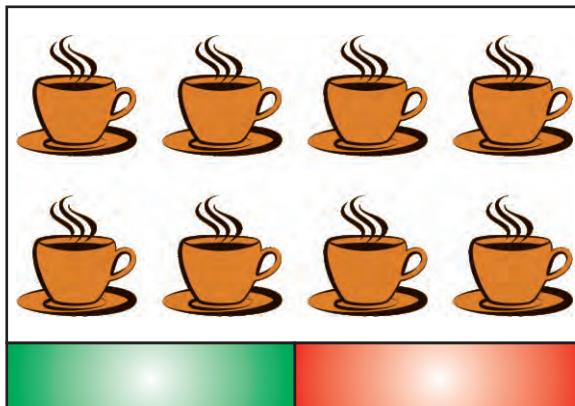

ਵਸੂਤਾਂ ਗਿਣਕੇ ਲਾਲ ਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ ਅਤੇ ਉਸਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਅੰਕ ਹਰੇ ਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ :

ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਵਸੂਤਾਂ ਨੂੰ ਗਿਣਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਲ ਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਫਿਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਅੰਕ ਹਰੇ ਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਹਿਣਾ।

ਵਸਤੂਆਂ ਗਿਣਕੇ ਲਾਲ ਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਪਹਿਲਾ ਅੰਕ ਹਰੇ ਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ :

ਆਓ ਸਿੱਖੀਏ

ਅੰਕ ਦੀ ਤੁਲਨਾ

ਅਧਿਆਪਕ ਆਪਣੇ ਦੋਵਾਂ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਚਾਕ ਦੇ ਟੁੱਕੜੇ ਲੈ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਕਿਸ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਚਾਕ ਦੇ ਟੁੱਕੜੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਚਾਕ ਦੇ ਟੁੱਕੜੇ ਹਨ।

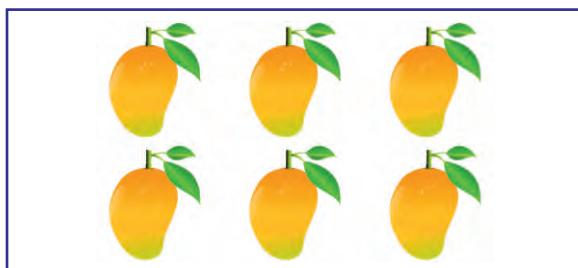
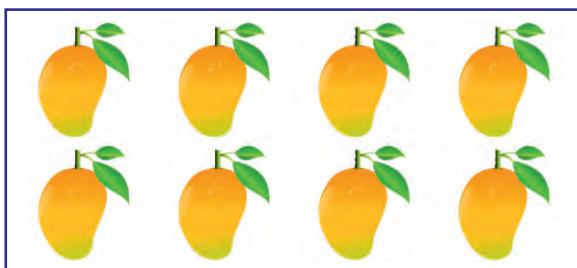

ਹੁਣ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਚਾਕ ਦੇ ਟੁੱਕੜੇ ਹਨ।

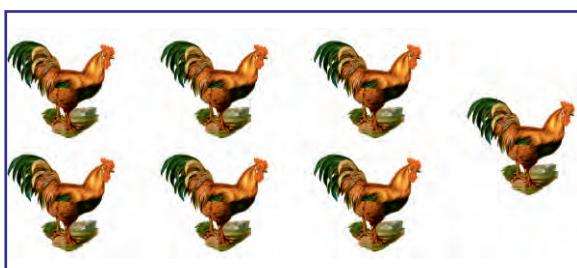

ਮੰਨੋ ਅਧਿਆਪਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਤਰਾ ਨਾਲ ਉਪਰੋਕਤ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਉਣਗੇ। ਅਧਿਆਪਕ ਬਲੈਕ ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਲਿਖ ਕੇ ਵੱਧ-ਘੱਟ ਸੰਖਿਆ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਗੇ।

ਹਰੇਕ ਸਮੂਹ ਦੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਗਿਣੋ, ਲਿਖੋ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਅੰਕ 'ਤੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਓ :

ਹਰੇਕ ਸਮੂਹ ਦੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਗਿਣੋ, ਲਿਖੋ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਅੰਕ 'ਤੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਓ :

વડે અંક અતે છોટે અંક વિચ સમઝ લઈ તુસીં ટકર
વડે અંક નું લભ કે લગાઈ ઉસ 'તે ચકર

8	3	2	5	4	3
---	---	---	---	---	---

8	7	9	6	3	8
---	---	---	---	---	---

હોટે અંક અતે વડે અંક વિચ સમઝ લઈ તુસીં ટકર
હોટે નું અંક નું લભ કે લગાઈ ઉસ 'તે ચકર

9	6	3	5	9	2
---	---	---	---	---	---

7	5	4	6	2	7
---	---	---	---	---	---

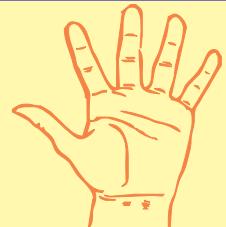

અધિਆપક વય-ઘટ વસ્તુઓં દે નાલ-નાલ વડે-હોટે અંક દી વી જાણકારી દેણ
અતે ઉસ તોં બાઅદ વડે હોટે અંક 'તે ચકર લગાવાઉણ।

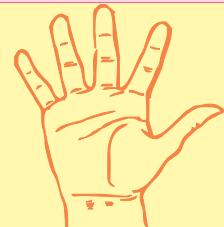
ਆਓ ਸਿੱਖੀਏ

ਬਰਾਬਰ

ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਦੀਆਂ 5 ਉਂਗਲਾਂ

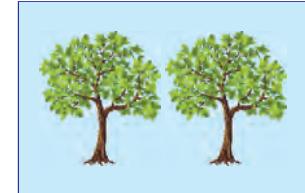
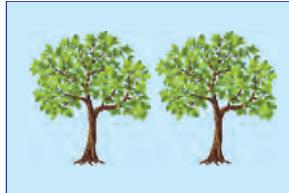
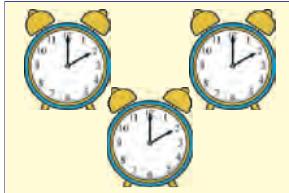
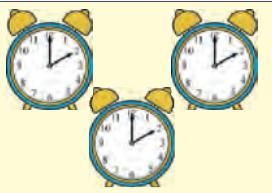
ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦੀਆਂ 5 ਉਂਗਲਾਂ

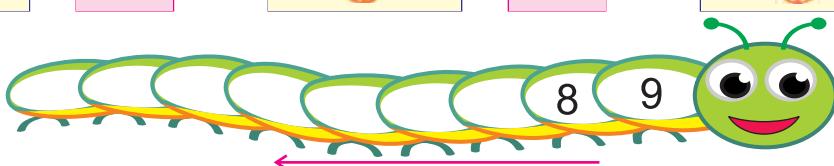
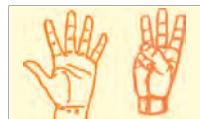
ਇਹ ਨਾ ਤਾਂ ਘੱਟ ਹਨ ਨਾ ਵੱਧ

ਇਹ ਤਾਂ ਬਰਾਬਰ ਹਨ

ਪੁੱਠੀ ਗਿਣਤੀ 9 ਤੋਂ 1 ਤੱਕ ਗਿਣੋ ਅਤੇ ਲਿਖੋ :

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਦਮਾਂ ਨਾਲ ਪਿੱਛੇ ਵੱਲ ਕਦਮ ਗਿਣਦੇ ਹੋਏ ਪੁੱਠੀ ਗਿਣਤੀ ਬੋਲਣਾ ਸਿਖਾਉਣਾ
ਅਤੇ ਫਿਰ ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ 5 ਉਂਗਲਾਂ/ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਘਟਾਊਂਦੇ ਹੋਏ ਪੁੱਠੀ ਗਿਣਤੀ
ਕਰਵਾਉਣਾ।

પુંઠી ગિણતી દે ક્રમ અનુસાર મિલાઈ
અવનોઝ નું મામા જી દે ઘર પહુંચાઈ

અવનોઝ સિંગ

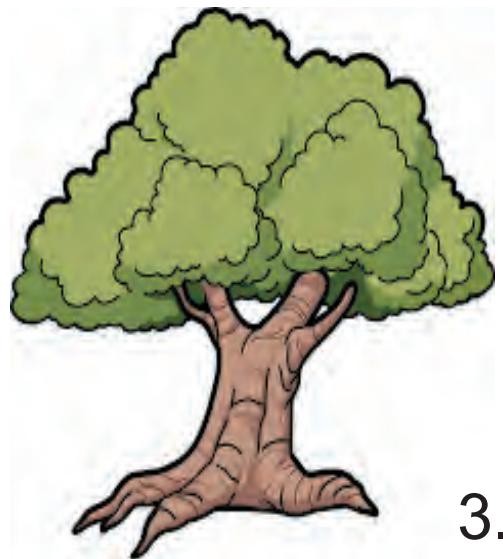
8.

6.

7.

5.

3.

4.

2.

મામા જી દે ઘર તુંક પહુંચણ લઈ ઇથે લિખે સારે અંકાં નું પુંઠી ગિણતી બોલ બોલ કે
હુંહદે હોએ જાણા હૈ। સ્નરત ઇહ હૈ કિ ઇહનાં અંકાં નું લાઈનાં નાલ જોડદે હોએ જાણા
હૈ અતે યિાન રંખણા કિ લાઈનાં ઇંક દૂજે નું ના છૂહણ અતે ના હી કટણ।

• ਗਤੀਵਿਧੀ •

ਸਿਫਰ ਦਾ ਗਿਆਨ

ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕਿੰਨੀਆਂ
ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਹਨ?

1 ਪੈਨਸਿਲ ਮੇਜ਼ ਰੱਖ ਕੇ

ਹੁਣ ਕਿੰਨੀਆਂ
ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਹਨ?

2 ਪੈਨਸਿਲਾਂ

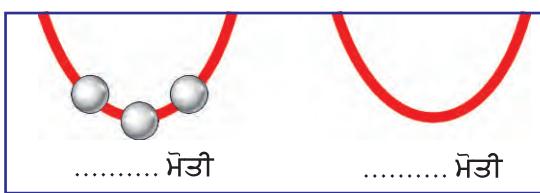
ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕਿੰਨੀਆਂ
ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਹਨ?
ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਮਤਲਬ ਸਿਫਰ
ਇਸਨੂੰ ਅਸੀਂ 0 ਲਿਖਦੇ ਹਾਂ

1 ਪੈਨਸਿਲ

ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਹਨ?

..... ਮੋਤੀ

..... ਫੁੱਲ

..... ਫੁੱਲ

..... ਅੰਬ

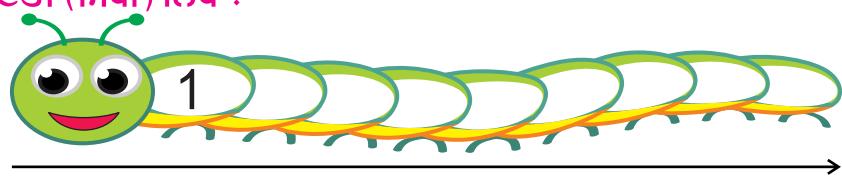
..... ਅੰਬ

ਮੰਦੀ

ਵਰਕਸ਼ੀਟ

1 ਤੋਂ 9 ਤੱਕ ਗਿਣਤੀ (ਸਿੱਧੀ) ਲਿਖੋ :

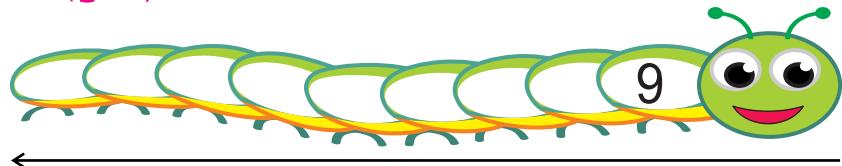
ਵੱਡੀ ਸੰਖਿਆ 'ਤੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਓ :

$\begin{array}{r} 3 \\ - 9 \end{array}$	$\begin{array}{r} 4 \\ - 6 \end{array}$
$\begin{array}{r} 2 \\ - 7 \end{array}$	$\begin{array}{r} 1 \\ - 9 \end{array}$

ਬਿਲਕੁਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਬਿਲਕੁਲ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਾਲੇ ਅੰਕ ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਭਰੋ :

$\begin{array}{r} - 8 \\ - 5 \end{array}$	$\begin{array}{r} 7 \\ - 4 \end{array}$	$\begin{array}{r} 7 \\ - 4 \end{array}$
$\begin{array}{r} - 9 \\ - 6 \end{array}$	$\begin{array}{r} - 6 \\ - 4 \end{array}$	$\begin{array}{r} 7 \\ - 4 \end{array}$

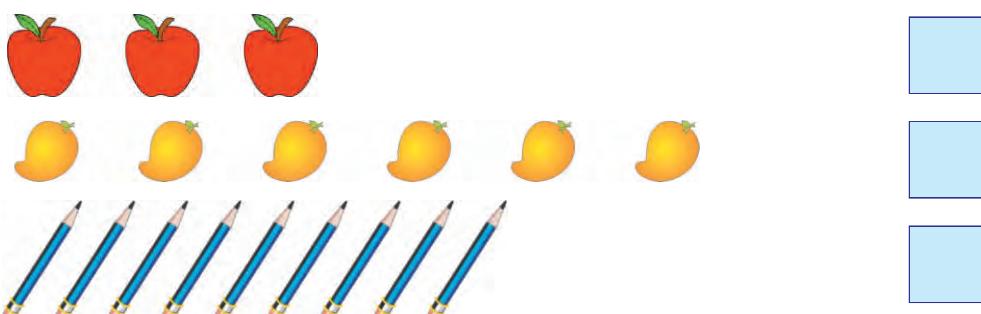
9 ਤੋਂ 1 ਤੱਕ ਗਿਣਤੀ (ਪੁੱਠੀ) ਲਿਖੋ :

ਛੋਟੀ ਸੰਖਿਆ 'ਤੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਓ :

$\begin{array}{r} 3 \\ - 7 \end{array}$	$\begin{array}{r} 5 \\ - 9 \end{array}$
$\begin{array}{r} 8 \\ - 9 \end{array}$	$\begin{array}{r} 6 \\ - 8 \end{array}$

ਗਿਣੋ ਅਤੇ ਲਿਖੋ :

ਗਤੀਵਿਧੀ

1 ਹੋਰ

1 ਹਰਾ ਤੋਤਾ, ਨੱਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਹ

1 ਹੋਰ ਆ ਗਿਆ, ਹੋ ਗਏ ਦੇ

ਦੋ ਹਰੇ ਤੋਤੇ, ਸੌਂ ਰਹੇ ਵਿੱਚ ਦਿਨ

1 ਹੋਰ ਆ ਗਿਆ, ਹੋ ਗਏ ਤਿੰਨ

ਤਿੰਨ ਹਰੇ ਤੋਤੇ, ਉੱਡਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ

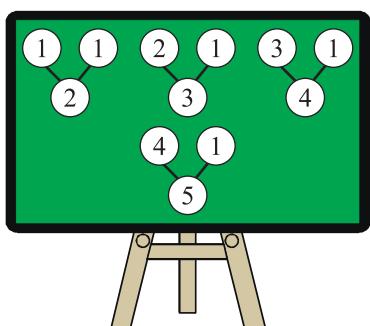

1 ਹੋਰ ਆ ਗਿਆ, ਹੋ ਗਏ ਚਾਰ

4 ਹਰੇ ਤੋਤੇ ਨੱਚ ਰਹੇ ਵਿੱਚ ਜੰਝ

1 ਹੋਰ ਆ ਗਿਆ ਹੋ ਗਏ ਪੰਜ

$$\begin{aligned}1+1 &= 2 \\2+1 &= 3 \\3+1 &= 4 \\4+1 &= 5\end{aligned}$$

ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਣ। ਬਲੈਕ ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਜੋੜ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਣਾ ਕਿ ਪਹਿਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਕੀ ਫਰਕ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਵਿਤਾ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਅੰਕੀਂ ਜੋੜ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਅਤੇ ਜੋੜ ਦੇ 'ਚਿੰਨ੍ਹ' (+) ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ।

• ਗਤੀਵਿਧੀ •

1 ਉੱਡ ਗਿਆ/ਚਲਾ ਗਿਆ :

5 ਕਬੂਤਰ ਪੇੜ 'ਤੇ, ਕਰ ਰਹੇ ਵਿਚਾਰ

1 ਕਬੂਤਰ ਉੱਡ ਗਿਆ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਗਏ ਚਾਰ

4 ਕਬੂਤਰ ਪੇੜ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਭਿੰਨ

1 ਕਬੂਤਰ ਉੱਡ ਗਿਆ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਗਏ ਤਿੰਨ

3 ਕਬੂਤਰ ਪੇੜ 'ਤੇ, ਖੇਡ ਰਹੇ ਸੀ ਉਹ

1 ਕਬੂਤਰ ਉੱਡ ਗਿਆ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਗਏ ਦੋ

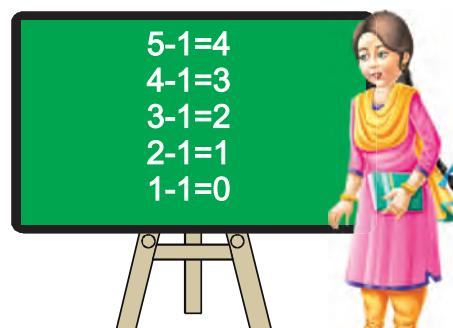
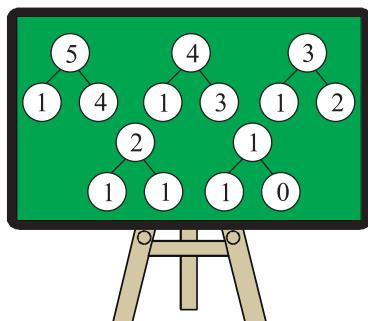
2 ਕਬੂਤਰ ਪੇੜ 'ਤੇ, ਬੈਠੇ ਤਾਣ ਕੇ ਹਿੱਕ

1 ਕਬੂਤਰ ਉੱਡ ਗਿਆ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਇੱਕ

1 ਕਬੂਤਰ ਪੇੜ 'ਤੇ, ਬੈਠਾ ਬਣ ਕੇ ਹੀਰੋ

ਉਹ ਵੀ ਉੱਡ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਗਏ ਜੀਰੋ

ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਵਸਤੂਆਂ ਘਟਣ ਦੀ ਸਮਝ ਆ ਸਕੇ।
ਬਲੈਕ ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਬਣਾ ਕੇ ਦੱਸਣਾ। ਕਵਿਤਾ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਅੰਕੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘਟਾਓ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ। ਘਟਾਓ ਦੇ
ਚਿੰਨ੍ਹ (-) ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ।

• ਗਤੀਵਿਧੀ •

ਉੱਗਲਾਂ ਨਾਲ 5 ਤੱਕ ਦਾ ਜੋੜ-ਤੋੜ :

ਮੈਡਮ ਜੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ 1 ਪੈਨਸਿਲ ਸੀ।
ਮੰਮੀ ਨੇ 1 ਹੋਰ ਲੈ ਦਿੱਤੀ।
ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਕੋਲ 2 ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ।

2 ਖੜੀਆਂ

3 ਮੁੜੀਆਂ

ਅੱਛਾ ਜੀ, ਚਲੋ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਦੱਸੋ
ਕਿੰਨੀਆਂ ਉੱਗਲਾਂ ਖੜੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।
ਕਿੰਨੀਆਂ ਮੁੜੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਸ਼ਾਬਾਸ਼! ਆਓ ਆਪਾ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਉੱਗਲਾਂ ਮੌਜ
ਕੇ ਗਿਣਤੀ ਕਰੋ

ਆਓ ਕਰੋ

ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਉੱਗਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੌਜ ਕੇ ਫਿਰ ਖੜੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁੜੀਆਂ ਉੱਗਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਕੇ ਲਿਖੋ :

ਖੜੀਆਂ ਮੁੜੀਆਂ

ਖੜੀਆਂ ਮੁੜੀਆਂ

ਖੜੀਆਂ ਮੁੜੀਆਂ

ਖੜੀਆਂ ਮੁੜੀਆਂ

ਖੜੀਆਂ ਮੁੜੀਆਂ

ਖੜੀਆਂ ਮੁੜੀਆਂ

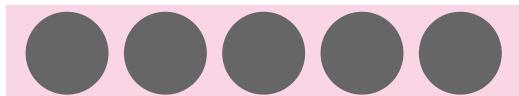
ਇੱਕ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਉੱਗਲਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਖੜੀਆਂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਖੜੀਆਂ
ਅਤੇ ਮੁੜੀਆਂ ਉੱਗਲਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਭਿਆਸ ਕਈ ਵਾਰ ਕਰਵਾਉਣਾ ਤਾਂ
ਫਿਰ ਸਲਾਈਡਿੰਗ ਕਾਰਡ ਨਾਲ। ਇਸ ਨਾਲ 5 ਤੱਕ ਅਤੇ 5 ਦਾ ਜੋੜ-ਤੋੜ ਕਰਵਾਉਣਾ।

• ਗਤੀਵਿਧੀ •

ਸਲਾਈਡਿੰਗ ਕਾਰਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ 5 ਤੱਕ ਦਾ ਜੋੜ-ਤੋੜ :

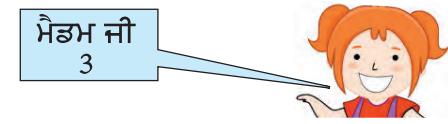

ਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਬਿੰਦੀਆਂ ਹਨ?

ਹੁਣ ਕਿੰਨੀਆਂ ਬਿੰਦੀਆਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਮੈਡਮ ਜੀ
5

ਕਾਰਡ ਦੇ ਹੇਠਾਂ

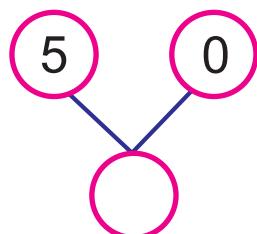
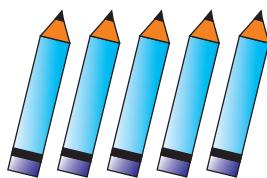
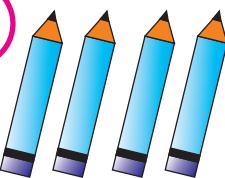
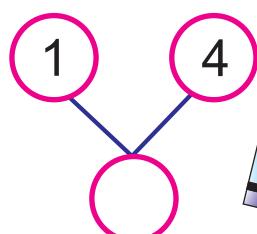
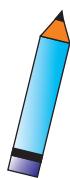
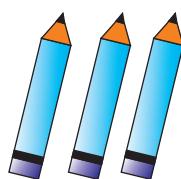
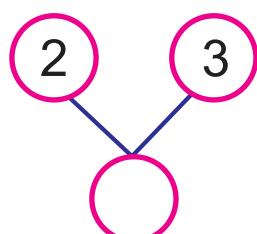
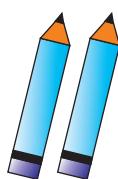
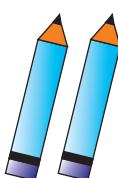
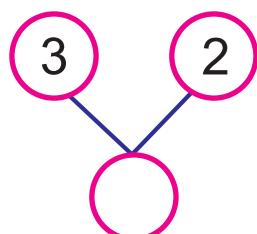
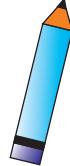
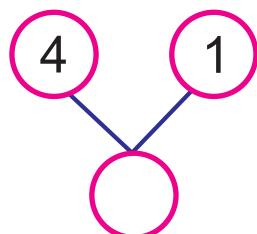
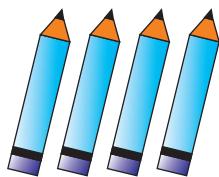
ਕਾਰਡ ਦੇ ਬਾਹਰ

ਸਲਾਈਡਿੰਗ ਕਾਰਡ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਅਧਿਆਪਕ ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਟ ਕੇ ਜੋੜ ਘਟਾਓ ਕਰਵਾਉਣ। ਜਾਂ ਚਾਰਟ ਸ਼ੀਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਪਿੱਛੇ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਲਾਈਡਿੰਗ ਕਾਰਡ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਸਲਾਈਡਰ ਕਾਰਡ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ। ਅਧਿਆਪਕ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਈ ਦਿਨ ਕਰਨ। ਸਲਾਈਡਿੰਗ ਕਾਰਡ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਦਿਖ ਰਹੀਆਂ ਅਤੇ ਸਲਾਈਡਰ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿੰਦੀਆਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣਾ।

ਪ੍ਰਯੋਗੀ ਕਿਰਿਆ

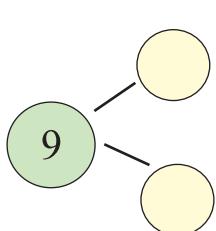
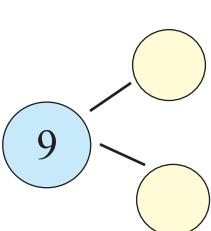
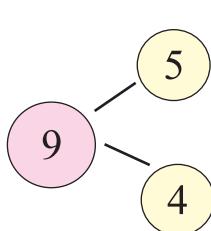
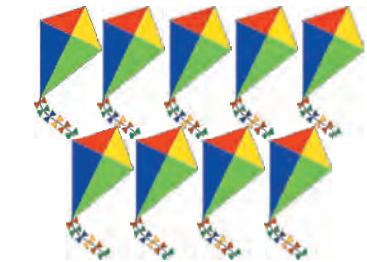
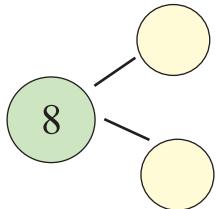
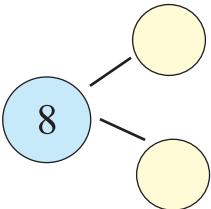
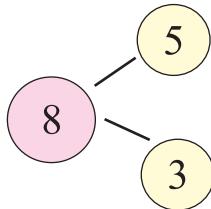
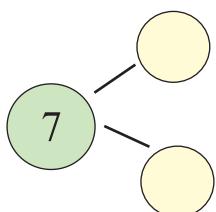
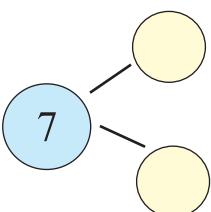
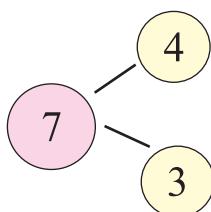
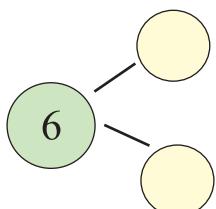
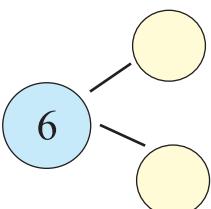
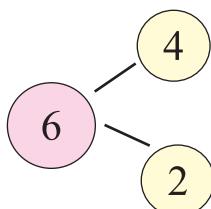
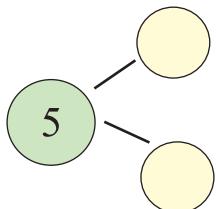
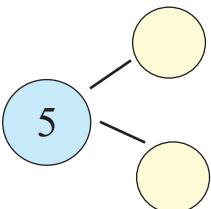
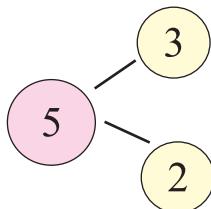
ਸਥੂਲ ਵਸਤੂਆਂ ਨਾਲ 5 ਦਾ ਜੋੜ-ਤੋੜ :

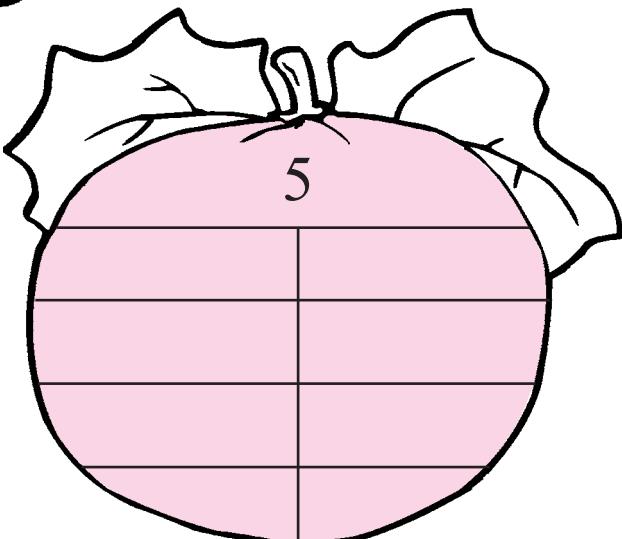
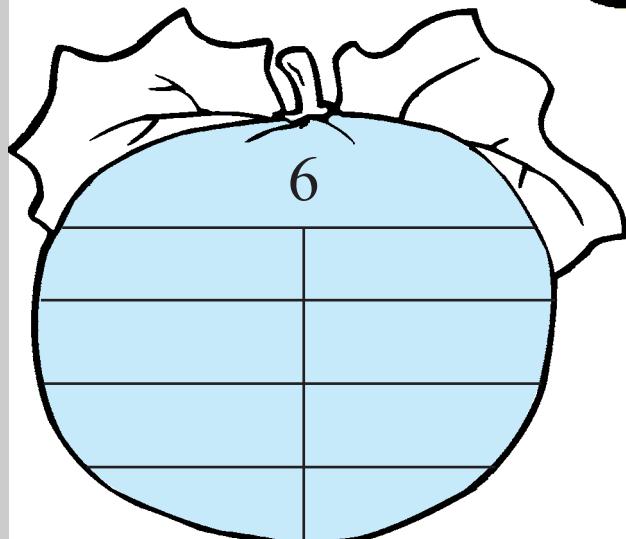
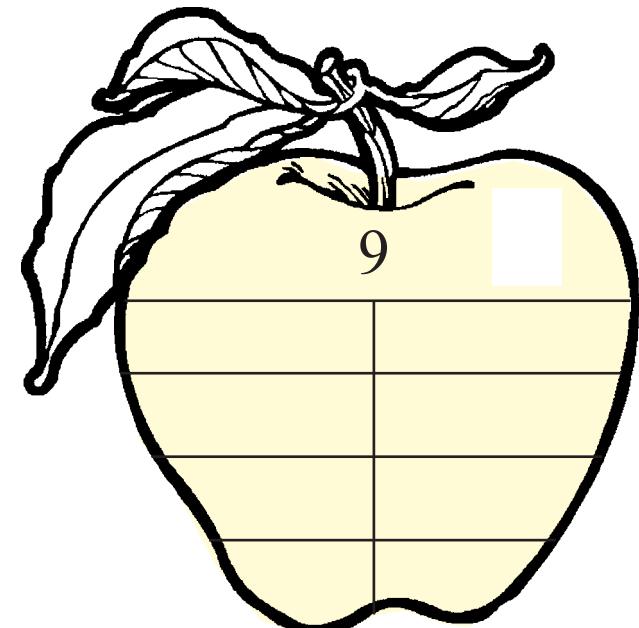
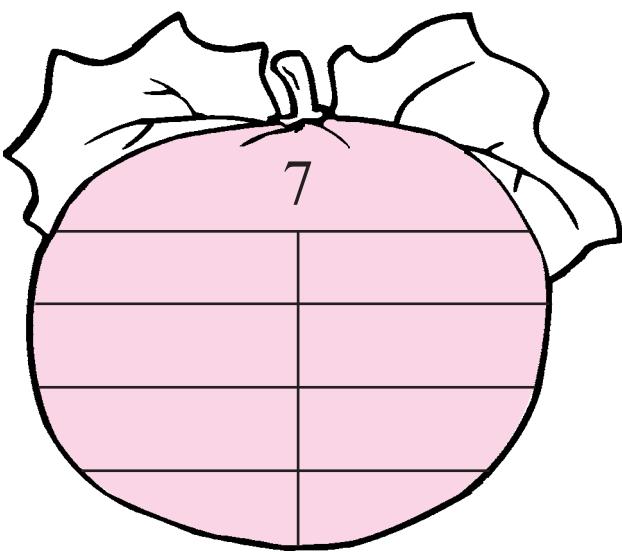
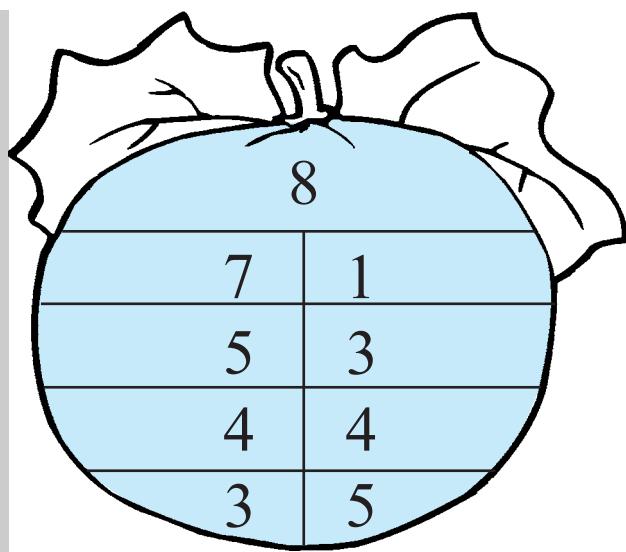
ਅਧਿਆਪਕ ਕੋਈ 5 ਸਥੂਲ ਵਸਤੂਆਂ ਲੈ ਕੇ ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ 5 ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਨੂੰ ਕਹਿਣਗੇ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਬਲੈਕ ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਵੀ ਦਰਸਾਉਣਗੇ।

5 ਤੋਂ 9 ਤੱਕ ਜੋੜ-ਤੋੜ

ਮੁੰਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਥੂਲ ਵਸਤੂਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕੀ ਪੈਨਸਿਲਾਂ, ਤੀਲੀਆਂ ਆਦਿ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜ ਤੋਂ ਨੌ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ਤੋੜ ਕਰਵਾਉਣਗੇ।

ਆਓ ਸਿੱਖੀਏ

ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਸਵਾਲ

ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਮਿਲਾਉਣ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੈਨਸਿਲ ਕੱਢਣਾ ਨਾਲ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਤਾ ਕਰੀਏ।

ਹਰਜੋਤ ਕੋਲ 1 ਪੈਨਸਿਲ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਬਲਜੀਤ ਨੇ 1 ਪੈਨਸਿਲ ਹੋਰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਕਿੰਨੀਆਂ ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ?

$$\begin{array}{c} \text{pencil} \\ + \\ \text{pencil} \end{array} = \begin{array}{c} \text{pencil} \\ \text{pencil} \end{array} \quad 1 + 1 = 2$$

ਹਰਜੋਤ ਕੋਲ 2 ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਹਨ। ਉਸਨੂੰ 2 ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਹੋਰ ਮਿਲ ਗਈਆ ਤਾਂ ਹੁਣ ਉਸ ਕੋਲ ਕਿੰਨੀਆਂ

$$\begin{array}{c} \text{pencil} \\ \text{pencil} \\ + \\ \text{pencil} \\ \text{pencil} \end{array} = \begin{array}{c} \text{pencil} \\ \text{pencil} \\ \text{pencil} \\ \text{pencil} \end{array} \quad 2 + 2 = 4$$

ਹਰਜੋਤ ਨੇ 4 ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 2 ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਬਲਜੀਤ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆ ਹੁਣ ਉਸ ਕੋਲ ਕਿੰਨੀਆਂ ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ?

$$\begin{array}{c} \text{pencil} \\ \text{pencil} \\ \text{pencil} \\ \text{pencil} \\ - \\ \text{pencil} \\ \text{pencil} \end{array} = \begin{array}{c} \text{pencil} \\ \text{pencil} \end{array} \quad 4 - 2 = 2$$

ਬਲਜੀਤ ਕੋਲ 2 ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਸਨ। ਲੱਕੀ ਨੇ 3 ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਹੋਰ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਹੁਣ ਬਲਜੀਤ ਕੋਲ

$$\begin{array}{c} \text{pencil} \\ \text{pencil} \\ + \\ \text{pencil} \\ \text{pencil} \\ \text{pencil} \end{array} = \begin{array}{c} \text{pencil} \\ \text{pencil} \\ \text{pencil} \\ \text{pencil} \\ \text{pencil} \\ \text{pencil} \end{array} \quad 2 + 3 = 5$$

ਬਲਜੀਤ ਕੋਲ 5 ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਸਨ। ਉਸਨੇ 2 ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਅਮਨ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਹੁਣ ਬਲਜੀਤ ਕੋਲ

$$\begin{array}{c} \text{pencil} \\ \text{pencil} \\ \text{pencil} \\ \text{pencil} \\ \text{pencil} \\ - \\ \text{pencil} \\ \text{pencil} \end{array} = \begin{array}{c} \text{pencil} \\ \text{pencil} \\ \text{pencil} \end{array} \quad 5 - 2 = 3$$

પાણી વિચ 5 મંછીાં સન, 2 મંછીાં હોર આ ગાઈાં। હુણ કિનીાં મંછીાં હો ગાઈાં?

મંછીાં

મંછીાં

દ્વિક દર્ખત તે 5 પંઢી બૈઠે સન, 4 પંઢી હોર આ ગાએ। દર્ખત તે કિંને પંઢી હો જાણગે?

પંઢી

પંઢી

4 બચે ઝૂટે લૈ રહે હન, 2 હોર આ ગાએ તાં હુણ કિંને બચે હો ગાએ?

બચે

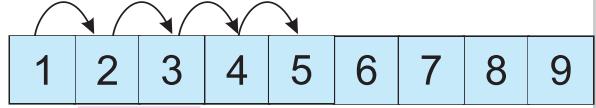

બચે

ਆਓ ਸਿੱਖੀਏ

ਜੋੜ-ਅੱਗੇ ਵੱਲ ਗਿਣਦੇ ਹੋਏ

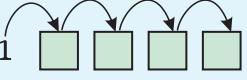
$$\begin{array}{r}
 \text{4} \\
 + \quad \text{3} \\
 \hline
 \text{7}
 \end{array}$$

ਵਿਧੀ—

$$1 + 4$$

ਪਗ 1. ਪਹਿਲੇ ਦਿੱਤੇ ਅੰਕ ਇੱਕ ਤੋਂ ਛਲਾਂਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ।

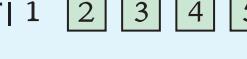

ਪਗ 2. ਜਿਨ੍ਹੇ ਅੰਕ ਜੋੜਨੇ ਹੋਣ ਉਨ੍ਹੇ ਹੀ ਅੱਗੇ

ਵੱਲ ਛਲਾਂਗਾਂ ਲਗਾਓ।

ਪਗ 3. ਹੁਣ, ਸਿੱਧੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਲਿਖੋ।

ਪਗ 4. $1 + 4 = 5$

1
4
5

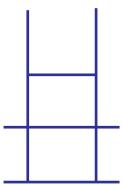
$$1 + 4 = 5$$

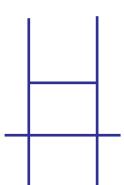
ਆਓ ਕਰੀਏ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

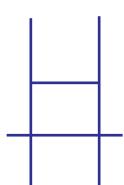
$$4 + 1 = \square$$

$$1 + 3 = \square$$

$$3 + 1 = \square$$

$+ \quad \square$	$\quad \square$	$+ \quad \square$	$\quad \square$	$+ \quad \square$	$\quad \square$
<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>

ਅਧਿਆਪਕ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸੰਖਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀ ਸੰਖਿਆ ਤੋਂ ਸੰਖਿਆ ਪੱਟੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਗਿਣਦੇ ਹੋਏ ਸਵਾਲ ਕਰਵਾਉਣਗੇ।

ਆਓ ਸਿੱਖੀਏ

ਘਟਾਉ-ਪੁੱਠੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾਲ

$$\begin{array}{r}
 4 \\
 - 3 \\
 \hline
 1
 \end{array}$$

1	2	3	4	5	6	7	8	9

ਵਿਧੀ—

$$5 - 1$$

ਪਗ 1. ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅੰਕ 5 ਤੋਂ ਛਲਾਂਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ।

ਪਗ 2. ਜਿਨ੍ਹੇ ਅੰਕ ਘਟਾਉਣੇ ਹੋਣ ਉਨ੍ਹੇ ਹੀ ਪਿੱਛੇ ਵੱਲ ਛਲਾਂਗਾਂ ਲਗਾਓ।

ਪਗ 3. ਹੁਣ, ਪੁੱਠੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਲਿਖੋ।

ਪਗ 4. $5 - 1 = 4$

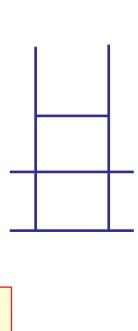

ਆਓ ਕਰੀਏ

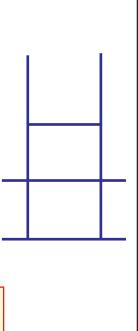
1	2	3	4	5	6	7	8	9

5	1	4

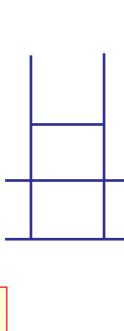
$$4 - 1 =$$

$$5 - 3 =$$

$$3 - 1 =$$

<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>

ਅਧਿਆਪਕ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸੰਖਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀ ਸੰਖਿਆ ਤੋਂ ਸੰਖਿਆ ਪੱਟੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਪੁੱਠੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਵਾਲ ਕਰਵਾਉਣਗੇ।

ਆਓ ਸਿੱਖੀਏ

ਜੋੜ-ਘਟਾਉ ਦੇ ਗੁਣ

ਆਓ ਕਰੀਏ

1 ਹੋਰ 'ਤੇ ਅਗਲਾ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

$1 + 1 = 2$

$8 + 1 = 9$

$5 + 1 =$

$4 + 1 =$

ਅੰਕ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਜੋੜਨ 'ਤੇ ਜਵਾਬ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ

$2 + 3 =$

$1 + 2 =$

$3 + 4 =$

ਕਿਸੇ ਅੰਕ ਵਿੱਚ 0 ਜੋੜਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ

$1 + 0 = 1$

$8 + 0 = 8$

$5 + 0 =$

$4 + 0 =$

ਸੰਖਿਆ ਵਿੱਚ 1 ਘਟਾਉਣ 'ਤੇ ਪਿਛਲੀ ਸੰਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ

$2 - 1 = 1$

$8 - 1 = 7$

$5 - 1 =$

$4 - 1 =$

ਸੰਖਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹੀ ਸੰਖਿਆ ਘਟਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ “0” ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ

$9 - 9 = 0$

$8 - 8 = 0$

$5 - 5 =$

$4 - 4 =$

ਸੰਖਿਆ ਵਿੱਚੋਂ 0 ਘਟਾਉਣ 'ਤੇ ਉਹੀ ਸੰਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ

$2 - 0 = 2$

$8 - 0 = 8$

$5 - 0 =$

$3 - 0 =$

ਸਿਫਰ ਜੋੜੀਏ ਸਿਫਰ ਘਟਾਈਏ
ਫਰਕ ਨਾ ਕੁਝ ਵੀ ਪੈਂਦਾ
ਜੋ ਕੁਝ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ ਬੱਚਿਓ
ਉਹੀ ਕੁਝ ਹੈ ਰਹਿੰਦਾ

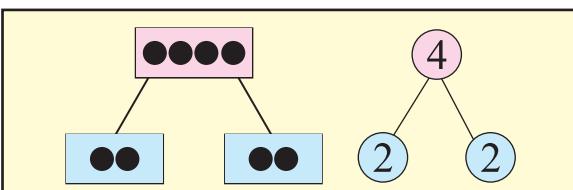
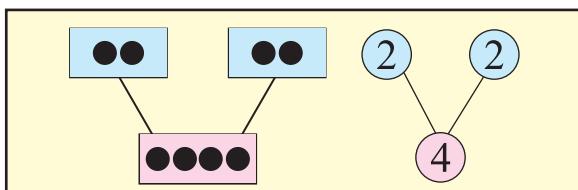
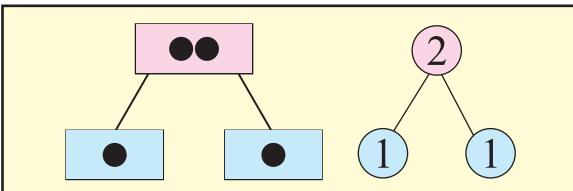
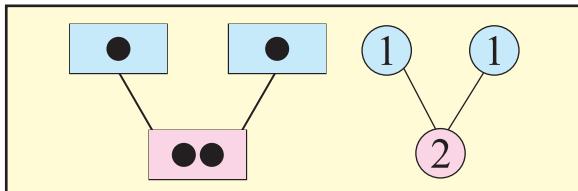

ਆਓ ਸਿੱਖੀਏ

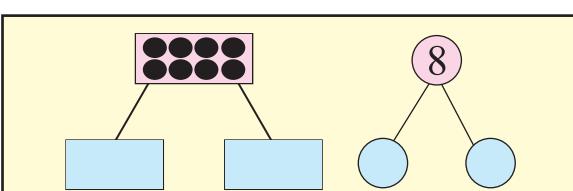
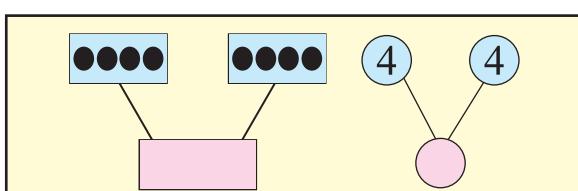
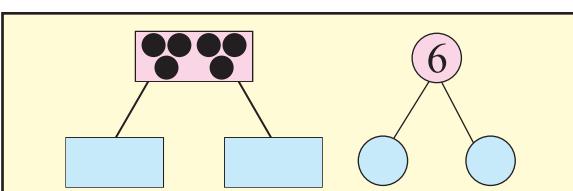
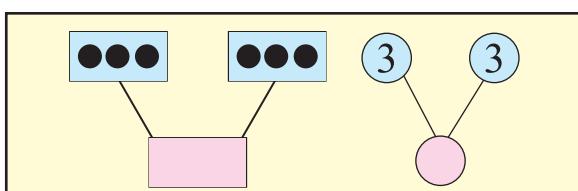

ਜਿੰਨੇ ਖਾਵੇ ਅਮਨ
ਉੱਨੋ ਖਾਵੇ ਰਮਨ
ਦੱਸੋ ਕਿੰਨੇ ਲਿਆਏ ਦਮਨ

ਦਮਨ ਲਿਆਵੇ ਜੋ ਵੀ
ਹਿੱਸੇ ਕਰਦਾ ਦੋ
ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਬਗ਼ਬਰ
ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਉਹ

ਆਓ ਕਰੀਏ

ਸਥੂਲ ਵਸਤੂਆਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁੱਗਣਾ ਅਤੇ ਅੱਧਾ ਕਰਨਾ ਸਿਖਾਇਆ
ਜਾਵੇ।

ਜਾਦੂਮਈ ਖੇਡ

ਉਦੇਸ਼ : ਸੰਖਿਆ ਪਹਿਚਾਣ।

ਸਮਗਰੀ : ਚਾਰਟ, ਮਾਰਕਰ।

ਵਿਧੀ : 1. ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗਿਣਤੀ ਲਿਖੋ।

2	9	5	7	7		8
3	6		8	4	9	5
	8	7	9		9	7
7		4	1	6	8	4
	9		8			8
5		3	6		9	5
9	8			9		9
4	7	5	8	3	7	6
						2

2. ਬੱਚੇ ਨੂੰ 9 ਤੱਕ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਖਿਆ ਸੋਚਣ ਲਈ ਕਹੋ।
3. ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਸ ਸੰਖਿਆ ਬਾਰੇ ਸਾਰੇ ਖਾਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਉਹ ਸੰਖਿਆ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਖਾਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੈ।
4. ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕਦਮ ਜਵਾਬ ਦਿਓ।
5. ਬੱਚੇ ਲਈ ਇਹ ਜਾਦੂ ਹੈ।

ਜਿੰਨੇ ਖਾਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਖਿਆ ਆਏ। ਉਨ੍ਹੇ ਖਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਗਿਣਦੇ ਜਾਓ, ਉਨ੍ਹੇ ਖਾਨਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਉੱਤਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਵਰਕਸ਼ੀਟ

ਜੋੜ ਕਰੋ :

$3 + 2 =$

$5 + 0 =$

$4 + 1 =$

ਘਟਾਓ ਕਰੋ :

$5 - 2 =$

$5 - 0 =$

$3 - 1 =$

ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਉੱਤੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਓ :

	+		=	6 7 8
	-		=	4 2 3

ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰੋ :

$1 + \boxed{\quad} = 5$

$\boxed{\quad} + 2 = 3$

$1 + \boxed{\quad} = 2$

$4 - \boxed{\quad} = 3$

$3 - 1 = \boxed{\quad}$

$5 - \boxed{\quad} = 4$

ਸਮੱਝੋ ਤੇ ਕਰੋ :

$5 + 1 =$

$6 - 1 =$

$6 - 5 =$

$6 + 2 =$

$8 - 2 =$

$8 - 6 =$

ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਗੱਲਾਂ

- 1 ਅੰਕ ਦੀ ਛੋਟੀ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਸੰਖਿਆ = 1
- 1 ਅੰਕ ਦੀ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸੰਖਿਆ = 9
- ਜੋੜ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ‘+’
- ਘਟਾਓ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ‘-’

ਅਸੀਂ ਜੋ ਸੰਖਿਆ

1 ਤੋਂ 9 ਤੱਕ ਗਿਣਤੀ

(ਸਥਾਨ ਵਸਤੂਆਂ, ਉਂਗਲਾਂ ਨਾਲ)

ਬੋਲਣਾ, ਗਿਣਨਾ, ਪੜ੍ਹਨਾ,
ਲਿਖਣਾ, ਪਹਿਚਾਣ ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ,
ਸਿੱਧੀ/ਪੁੱਠੀ ਗਿਣਤੀ

(ਉੱਗਲਾਂ, ਸਲਾਈਂਡਗ ਕਾਰਡ, ਸਥਾਨ ਵਸਤੂਆਂ, ਮਾਨ ਕਾਰਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ)

ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਵਿਚਕਾਰ

(ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ)

ਤੁਲਨਾ

(ਸਥਾਨ ਵਸਤੂਆਂ ਨਾਲ)

9 ਤੱਕ ਦਾ ਜੋੜ-ਤੋੜ

1 ਅੰਕੀ ਜੋੜ-ਘਟਾਓ

ਅੰਦਾਜ਼ਾ, ਮੌਖਿਕ ਰੂਪ, ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਰੂਪ, ਸਵਾਲ ਸੰਖਿਆ ਪੱਟੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ

ਉਦੇਸ਼

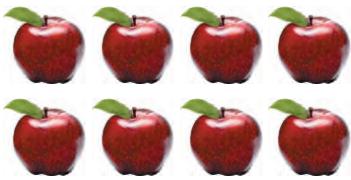
- 10 ਤੋਂ 20 ਤੱਕ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਸਮਝ।
- ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ। ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੀ ਸਮਝ।
- 20 ਤੱਕ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ।
- ਇਹਨਾਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਗਿਣਨਾ।
- ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ 10-10 ਦੇ ਗਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸਮੂਹ ਮੰਨਣਾ।
- ਦਹਾਈਆਂ ਅਤੇ ਇਕਾਈਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨਾ।
- ਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਦਹਾਈਆਂ ਅਤੇ ਇਕਾਈਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ।
- ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਸੰਖਿਆ ਵਿੱਚ ਦਹਾਈਆਂ ਅਤੇ ਇਕਾਈਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨਾ।
- 10 ਤੋਂ 20 ਤੱਕ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣਾ।

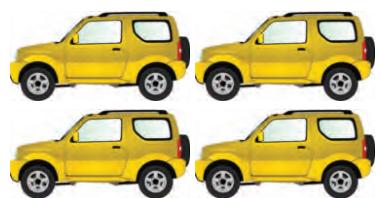
ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ?

a. 1 ਤੋਂ 9 ਤੱਕ ਗਿਣਤੀ ਲਿਖੋ :

b. ਗਿਣੋ ਅਤੇ ਲਿਖੋ :

c. ਛੋਟੇ ਅੰਕ 'ਤੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਓ :

$$\begin{array}{r} 4 & 7 \\ - & - \\ 1 & 2 \\ \hline 3 & 5 \end{array}$$

d. ਵੱਡੇ ਅੰਕ 'ਤੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਓ :

$$\begin{array}{r} 8 & 7 \\ - & - \\ 3 & 5 \\ \hline 9 & 4 \end{array}$$

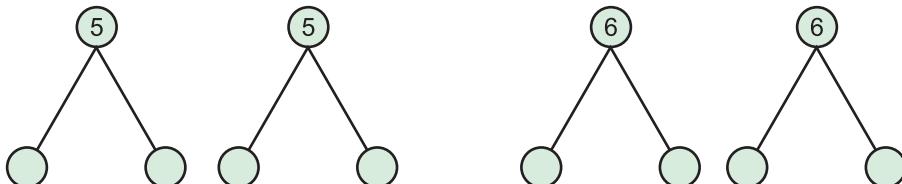
e. ਬਿਲਕੁਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਬਿਲਕੁਲ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਸੰਖਿਆ ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਭਰੋ :

$$\begin{array}{r} 7 \\ \hline \hline 5 \\ \hline \hline 9 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6 \\ \hline \hline 8 \\ \hline \hline 7 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4 & 6 \\ \hline \hline 3 & 5 \\ \hline \hline 1 & 2 \end{array}$$

f. ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰੋ :

g. ਸੰਖਿਆ ਪੱਟੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕਰੋ :

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

$$3 + 2 = \boxed{}$$

$$5 - 2 = \boxed{}$$

$$5 + 0 = \boxed{}$$

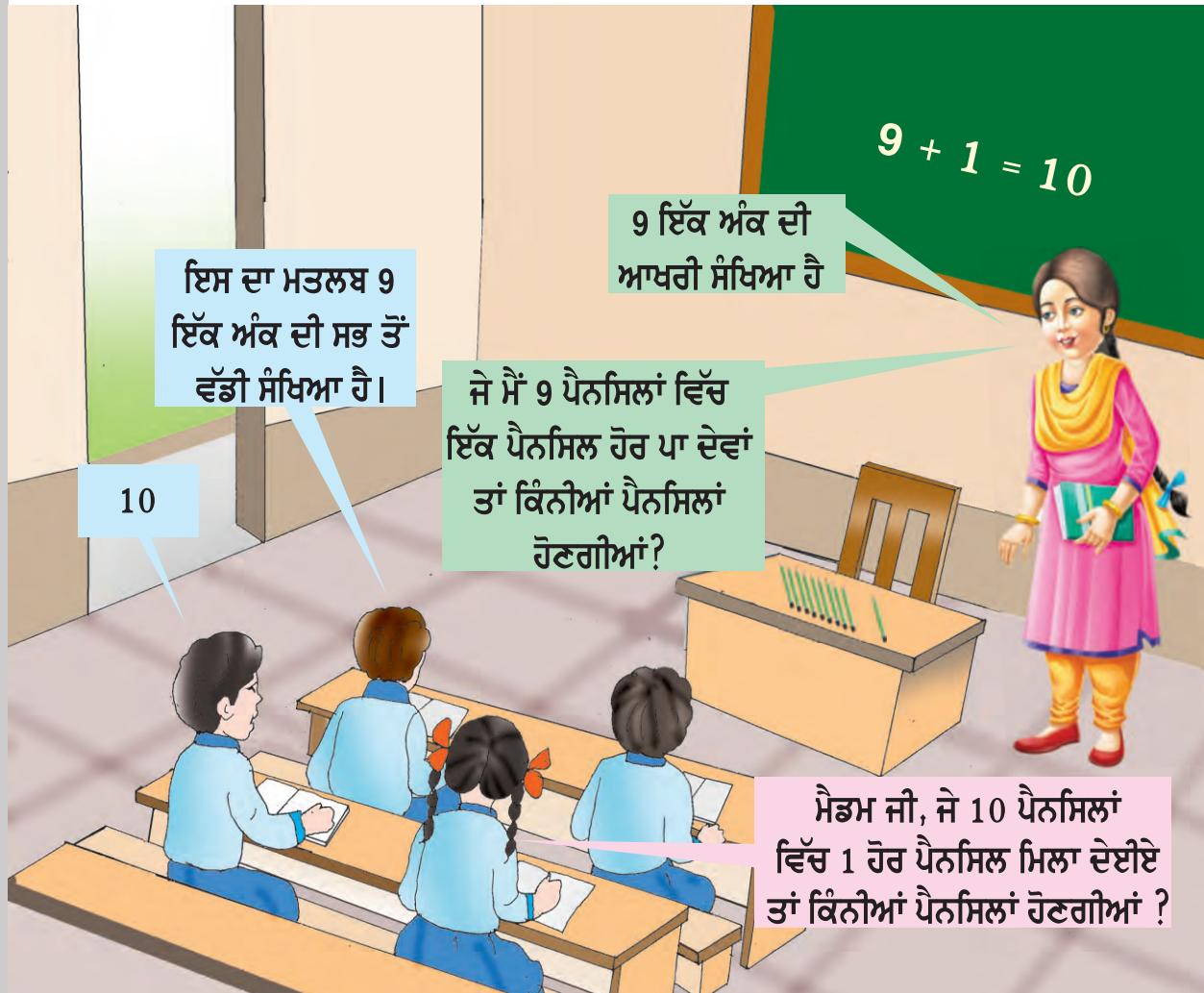
$$9 - 6 = \boxed{}$$

h. ਟੋਕਵੀਂ ਗਿਣਤੀ ਲਿਖੋ :

ਆਓ ਸਿੱਖਿਏ

10 ਤੋਂ 20 ਤੱਕ ਗਿਣਤੀ ਵੱਲ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ

ਚਲੋ, ਇਹ ਪਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸੀਂ ਪੈਨਸਿਲਾਂ, ਕਰੰਸੀ ਨੋਟ, ਗਿਣਤਾਰਾ ਅਤੇ ਮਾਨ ਕਾਰਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਗਿਣਤੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

10 ਤੋਂ 20 ਤੱਕ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਗਿਣਨਾ :

ਬਿੰਦੀਆਂ	ਵਸਤੂਆਂ	ਮਾਨ ਕਾਰਡ
		10
		10 1
		10 2
		10 3
		10 4
		10 5
		10 6
		10 7
		10 8
		10 9

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ 1 ਤੋਂ 9 ਤੱਕ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਬਨਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 10 ਤੋਂ 20 ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਵਸਤੂਆਂ ਨਾਲ, ਬਿੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਮਾਨ ਕਾਰਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਕਰਵਾਉਣਾ।

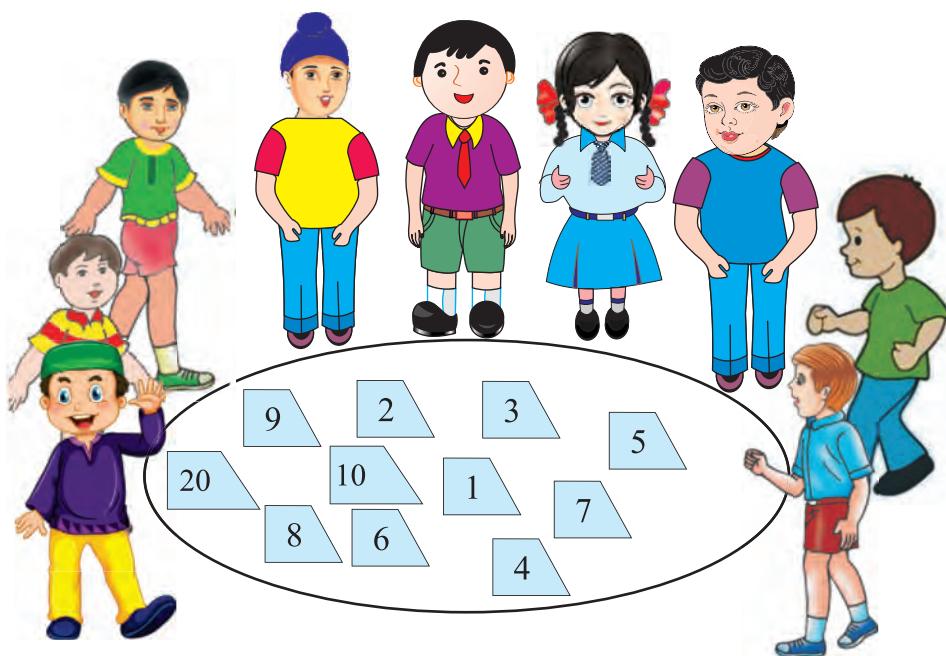

ਛਾਲ ਮਾਰੋ

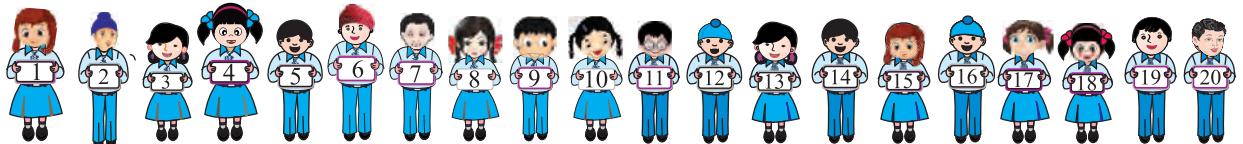

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

ਛਾਲ ਮਾਰੋ ਅਤੇ ਕਾਰਡ ਲਿਆਓ

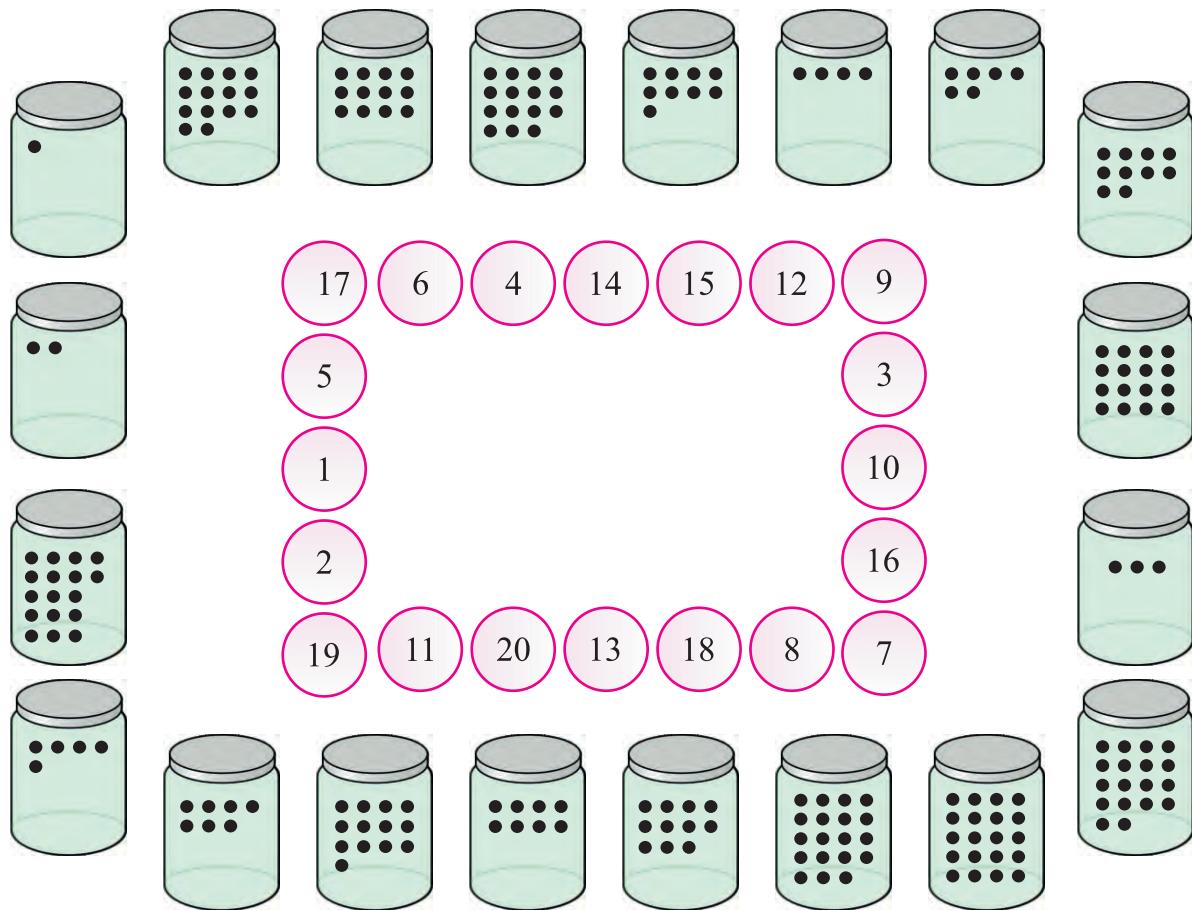
ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਖੜ੍ਹੇ

- ਸੱਥਲ ਵਸਤੂਆਂ ਨਾਲ 20 ਤੱਕ ਗਿਣਤੀ ਬੋਲਣਾ ਅਤੇ ਮਾਨ ਕਾਰਡ ਨਾਲ ਪਹਿਚਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ 20 ਤੱਕ ਗਿਣਤੀ ਲਿੱਖ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ (20 ਤੱਕ) ਗਿਣਤੀ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ ਸੰਖਿਆ ਬੋਲ ਕੇ ਛਲਾਂਗ ਲਗਾਉਣ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ।
- ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੋਲ ਅਕਾਰ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਕੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮਾਨ ਕਾਰਡ ਰੱਖਣਾ 'ਤੇ ਮਾਨ ਕਾਰਡ ਨਾਲ ਦੱਸੀ ਸੰਖਿਆ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿਣਾ।

ਗਿਣਣੇ ਅਤੇ ਮਿਲਾਓ :

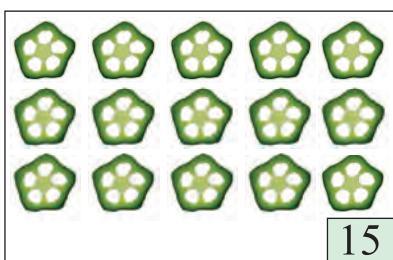

ਪਯੋਗੀ ਕਿਰਿਆ

ਉਦੇਸ਼ : ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸੀ ਗਿਣਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਗਿਣਨ ਦੀ ਸਮਝ।

ਸਮੱਗਰੀ : ਭਿੰਡੀ, ਰੰਗ

- ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭਿੰਡੀ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੱਟ ਕੇ ਦੇਣਾ।
- ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਭਾਗ ਨੂੰ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਡੁਬੋ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਥਾਂ ਤੇ ਦਬਾਉ।
- ਰੰਗੀ ਹੋਈ ਭਿੰਡੀ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਡੱਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਸੰਖਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਫੁੱਲ ਬਣਾਓ।

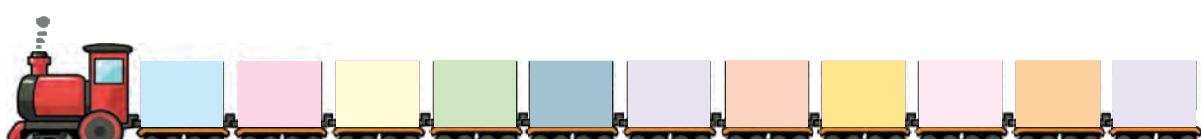
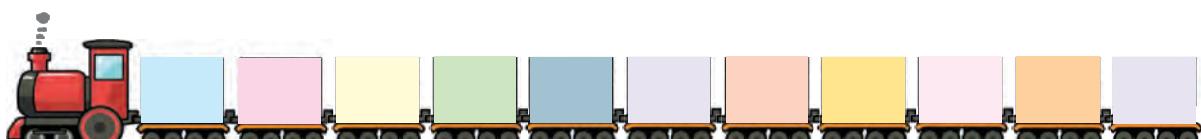
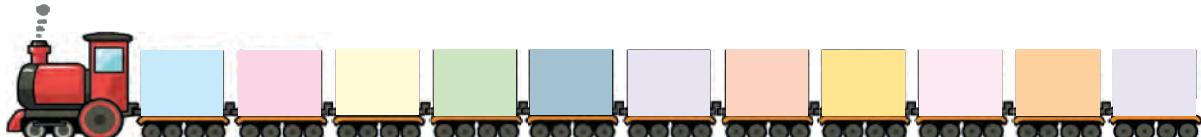
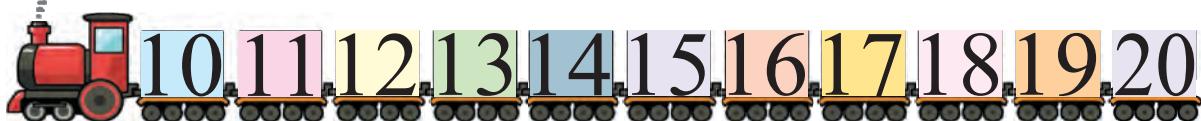

12

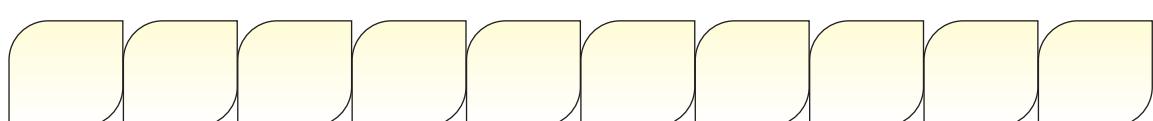
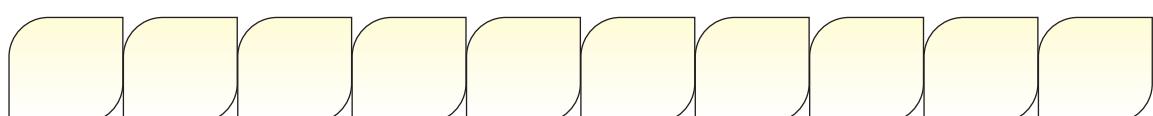
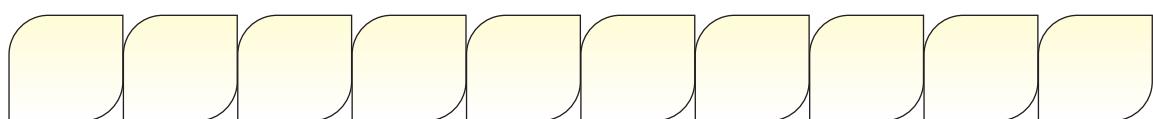
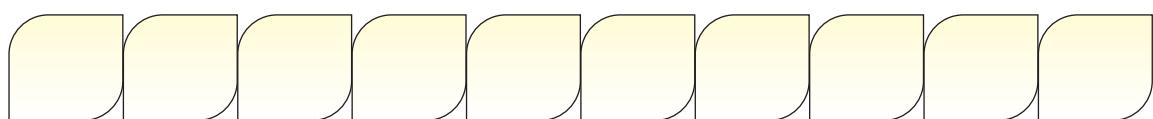
17

10 તોં 20 તંક ગિણતી લિખો।

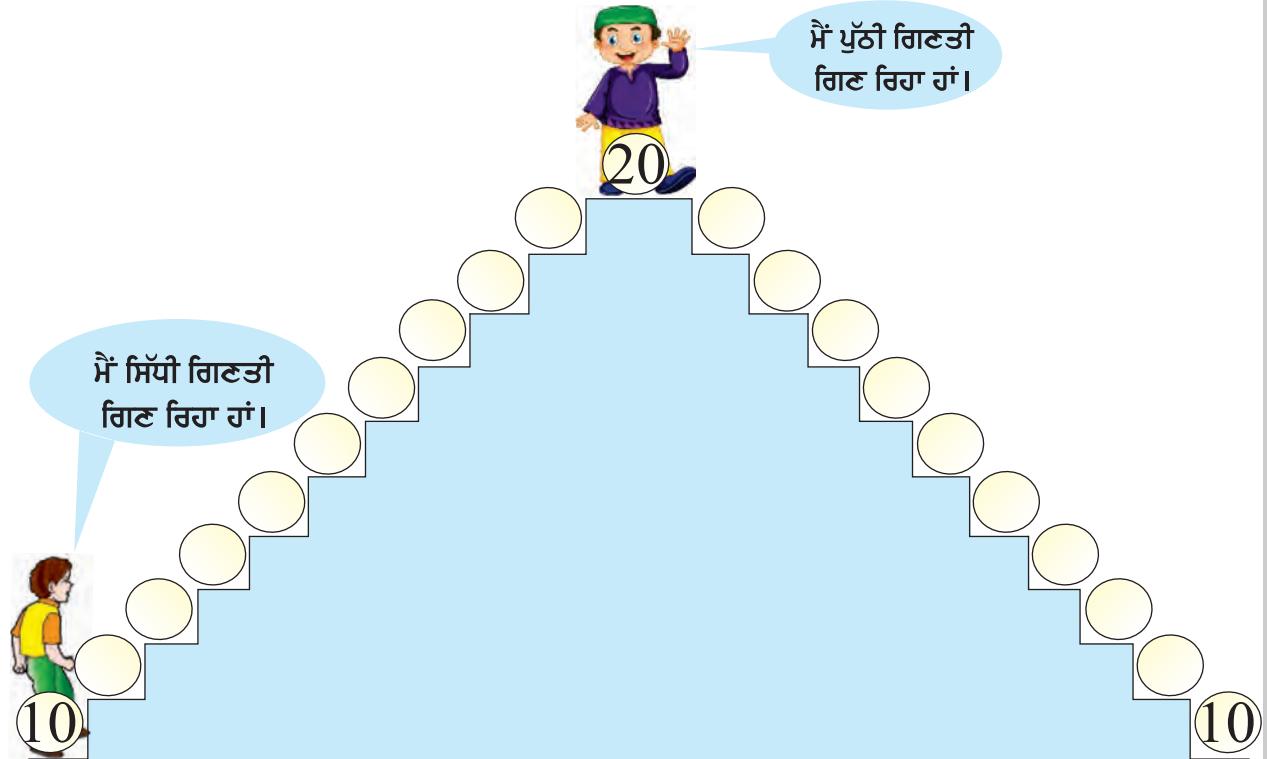

1 તોં 20 તંક ગિણતી લિખો।

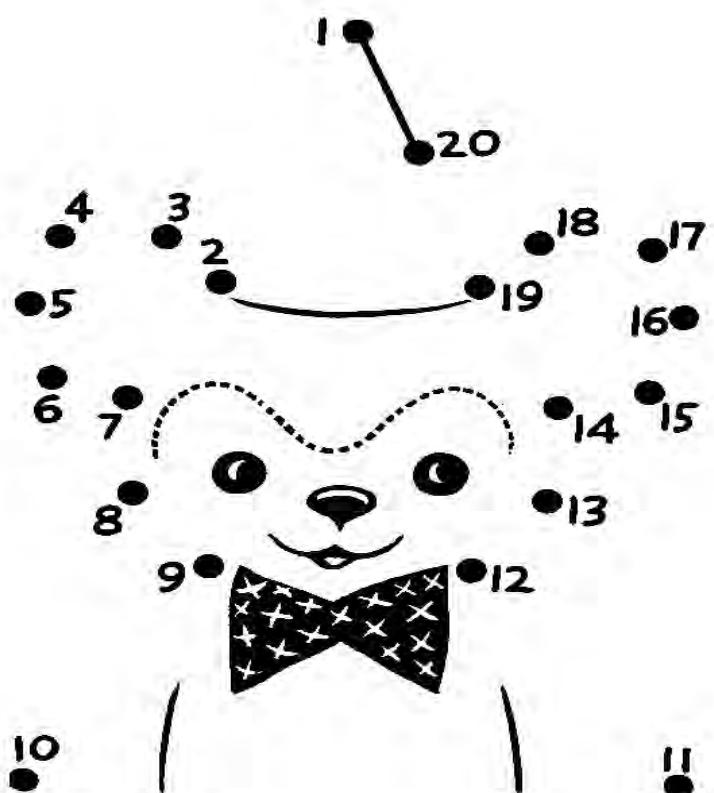

ਬੱચિਆં નું ગિણતી ડોબિઅં દે વિચ દિખાએ અનુસાર લિખણ નું કહિણા।

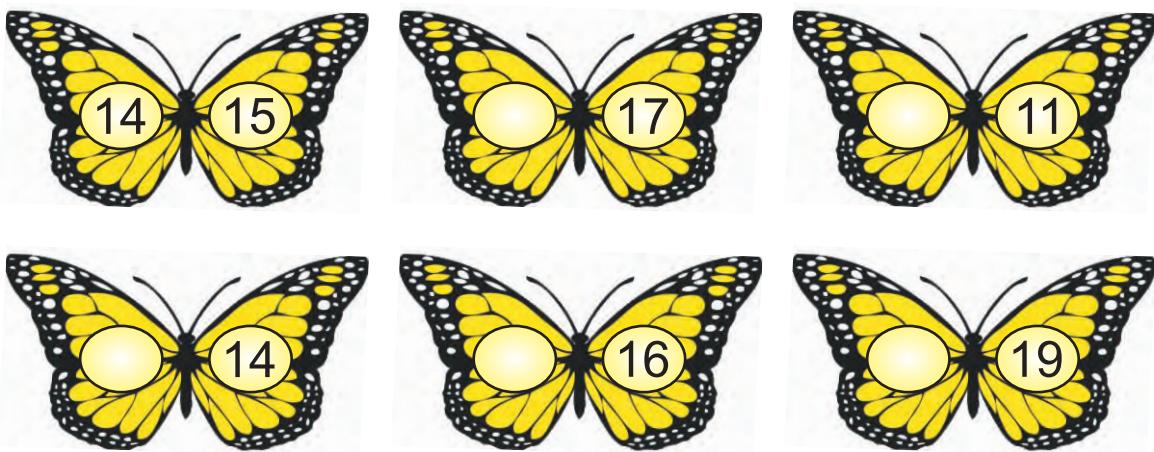
10 ਤੋਂ 20 ਤੱਕ ਸਿੱਧੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਪੁੱਠੀ ਗਿਣਤੀ ਲਿਖੋ :

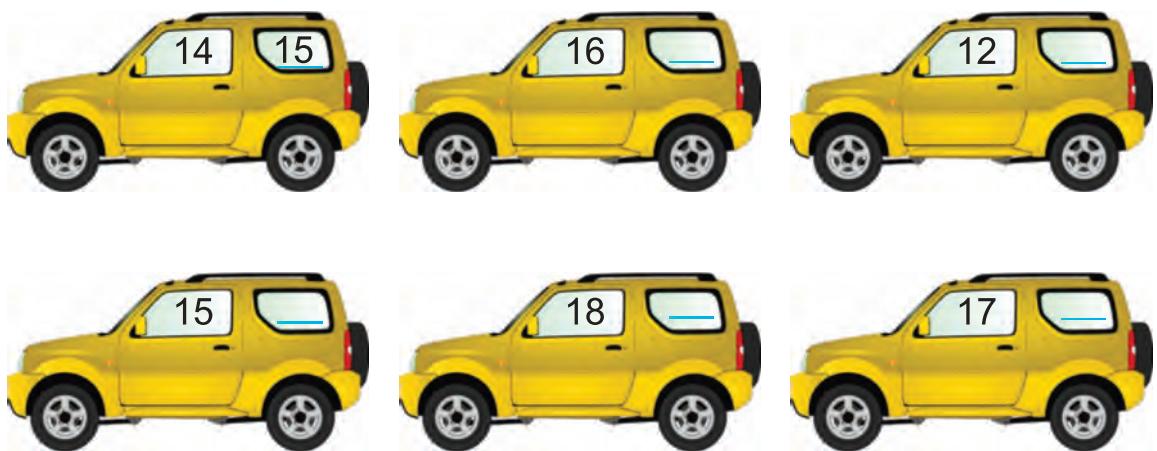
1 ਤੋਂ 20 ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿੰਦੂ ਮਿਲਾਓ ਤੇ ਰੰਗ ਭਰੋ :

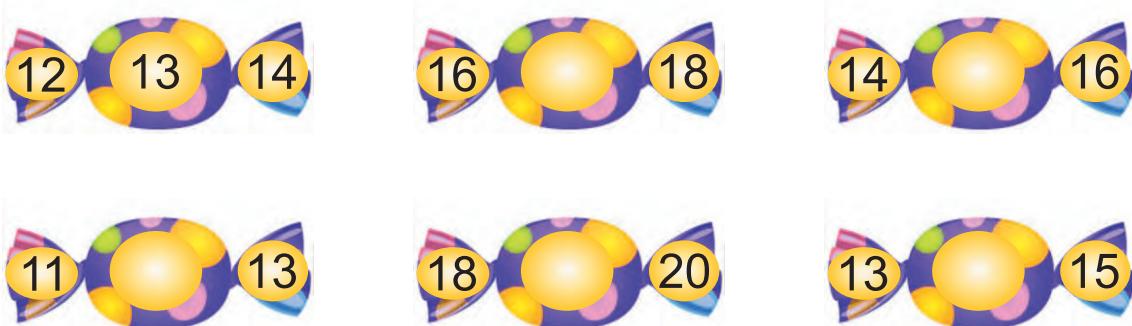
ਬਿਲਕੁਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਸੰਖਿਆ ਲਿਖੋ :

ਬਿਲਕੁਲ ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਸੰਖਿਆ ਲਿਖੋ :

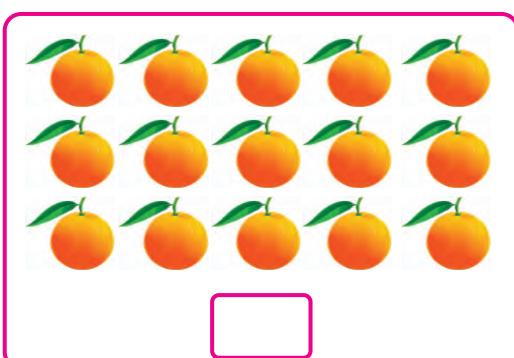
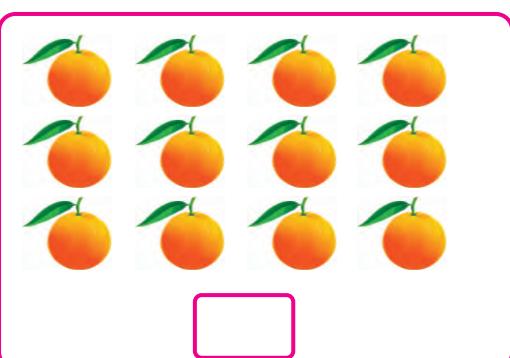
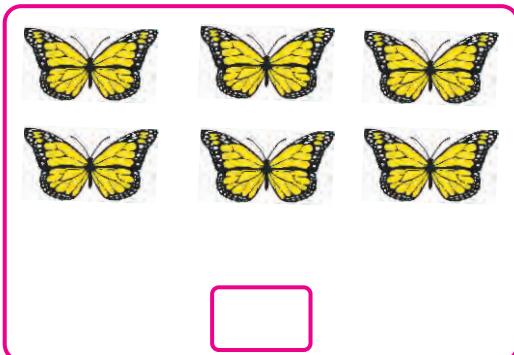
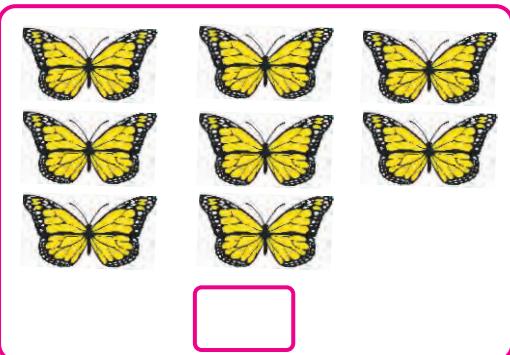
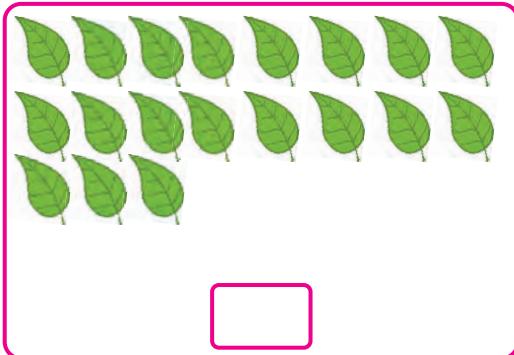
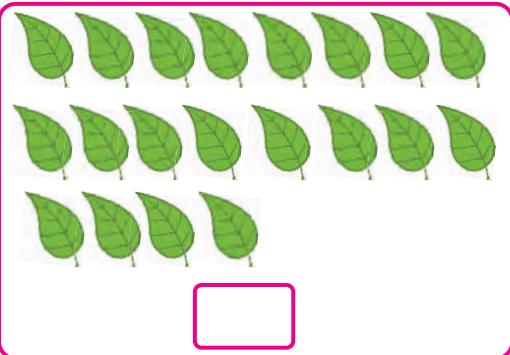

ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਸੰਖਿਆ ਲਿਖੋ :

ਤੁਲਨਾ

ਵੱਧ ਵਸਤੂਆਂ 'ਤੇ (✓) ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਅਤੇ ਘੱਟ ਵਸਤੂਆਂ 'ਤੇ (✗) ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਗਾਓ :

ਸੰਖਿਆ ਪੱਟੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ

ਸਿਫਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵਾਲੀ
ਸੰਖਿਆ ਛੋਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

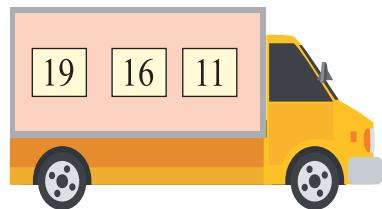
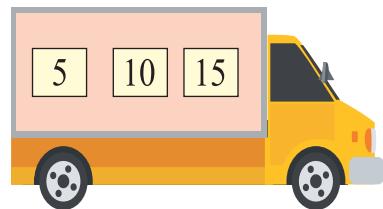
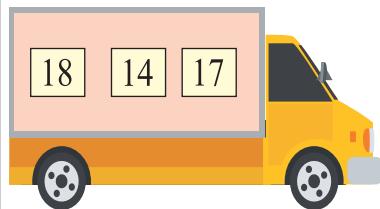
ਸਿਫਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਵਾਲੀ
ਸੰਖਿਆ ਵੱਡੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

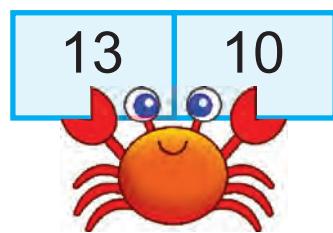
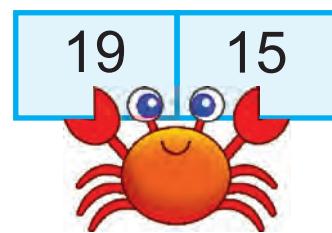
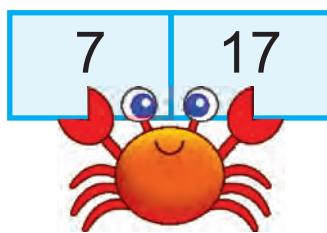
ਛੋਟੀ ਸੰਖਿਆ 'ਤੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਓ :

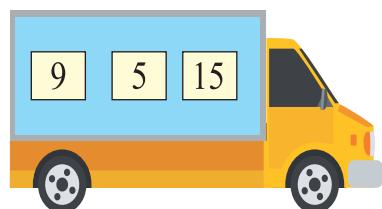
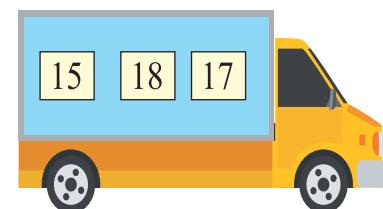
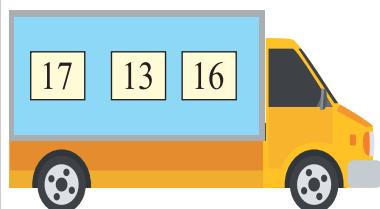
ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਸੰਖਿਆ 'ਤੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਓ :

ਵੱਡੀ ਸੰਖਿਆ 'ਤੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਓ :

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸੰਖਿਆ 'ਤੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਓ :

ਛੋਟੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸੰਖਿਆ ਵੱਲ

ਮੈਂ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਹਾਂ,
ਮੈਂ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹਾਂ।

ਹਰਪ੍ਰੀਤ

ਅੰਜਿਕਾ

ਵਿਸ਼ਾਲ

ਅਸਲਮ

ਮੈਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹਾਂ,
ਮੈਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਾਂ।

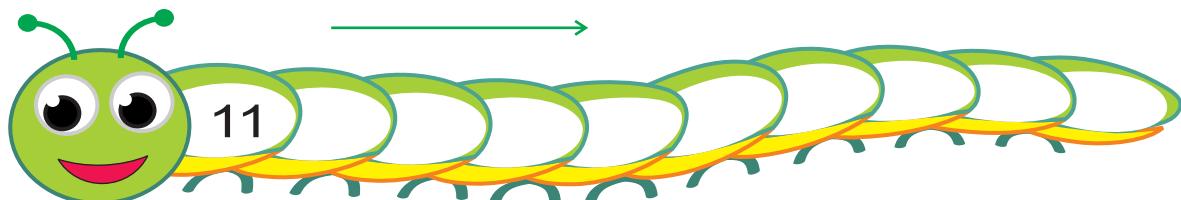

ਦੇਖੋ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ 6 ਸਾਲ ਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਖੜਾ ਹੈ।
ਦੇਖੋ, ਅਸਲਮ 10 ਸਾਲ ਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਖੜਾ ਹੈ।
ਆਓ! ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤਰਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸੰਖਿਆ ਵੱਲ ਲਿਖੋ

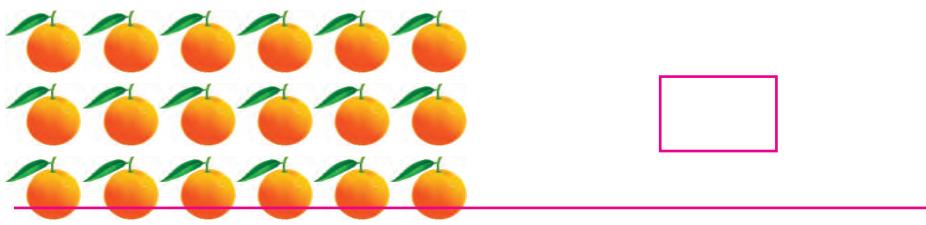

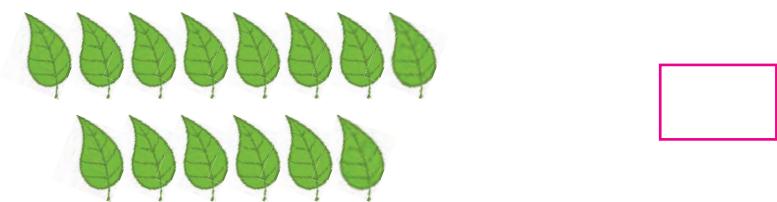
ਵਰਕਸ਼ੀਟ

1. 11 ਤੋਂ 20 ਤੱਕ ਸਿੱਧੀ ਗਿਣਤੀ ਲਿਖੋ :

2. ਗਿਣੋ ਅਤੇ ਲਿਖੋ :

3. ਬਿਲਕੁਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਬਿਲਕੁਲ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਾਲੀ ਸੰਖਿਆ ਲਿਖੋ :

___	10
___	12
___	18

11	___
15	___
19	___

10	___	12
13	___	15
18	___	20

4. ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸੰਖਿਆ 'ਤੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਓ :

11	12	15
13	10	8

18	14	17
11	9	8

10	13	16
14	17	9

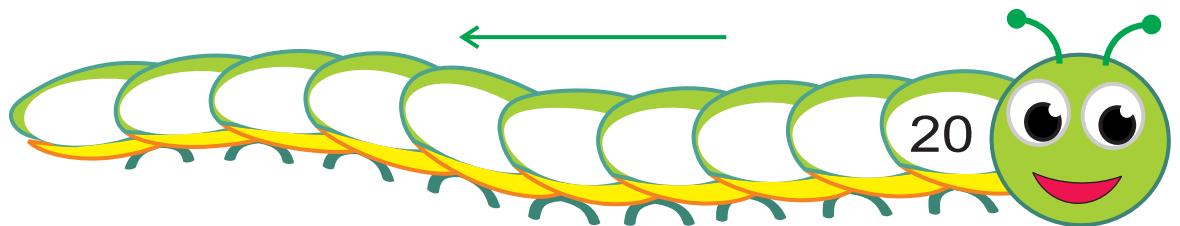
5. ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਸੰਖਿਆ 'ਤੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਓ :

15	12	10
17	14	16

11	14	15
18	11	19

9	8	16
7	15	5

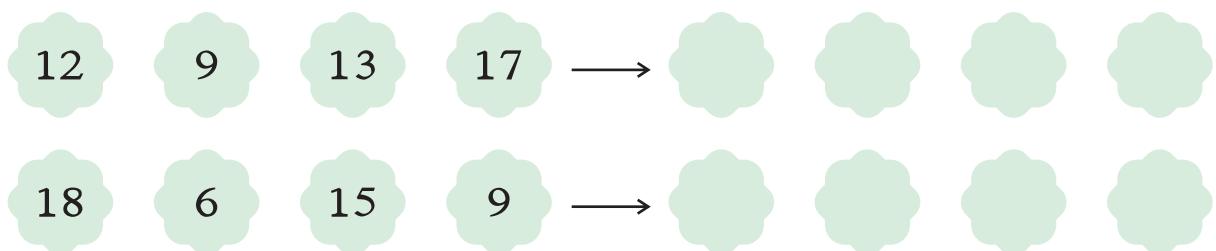
6. ਪੁੱਠੀ ਗਿਣਤੀ ਲਿਖੋ :

7. ਦਿੱਤੀ ਸੰਖਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨਪਸੰਦ ਵਸਤੂਆਂ ਬਣਾਓ :

12	
16	

8. ਛੋਟੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸੰਖਿਆ ਵੱਲ ਲਿਖੋ :

9. ਟੋਕਵੀਂ ਗਿਣਤੀ ਲਿਖੋ :

ਗਤੀਵਿਧੀ

ਉਂਗਲਾਂ ਨਾਲ 10 ਦਾ ਜੋੜ-ਤੋੜ।

ਮੇਰੇ ਦੋਵਾਂ ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ
ਉਂਗਲਾਂ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ?

ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਦੋਵਾਂ ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ
ਉਂਗਲਾਂ ਖੜੀਆਂ ਅਤੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਮੁੜੀਆਂ ਹਨ।

6 ਖੜੀਆਂ

3 ਮੁੜੀਆਂ

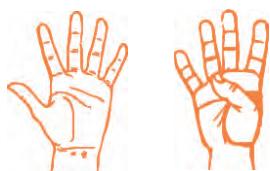
ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੌਜ਼ ਕੇ ਫਿਰ ਖੜੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁੜੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਕੇ ਲਿਖੋ :

ਖੜੀਆਂ ਮੁੜੀਆਂ

ਖੜੀਆਂ ਮੁੜੀਆਂ

ਖੜੀਆਂ ਮੁੜੀਆਂ

ਖੜੀਆਂ ਮੁੜੀਆਂ

ਖੜੀਆਂ ਮੁੜੀਆਂ

ਖੜੀਆਂ ਮੁੜੀਆਂ

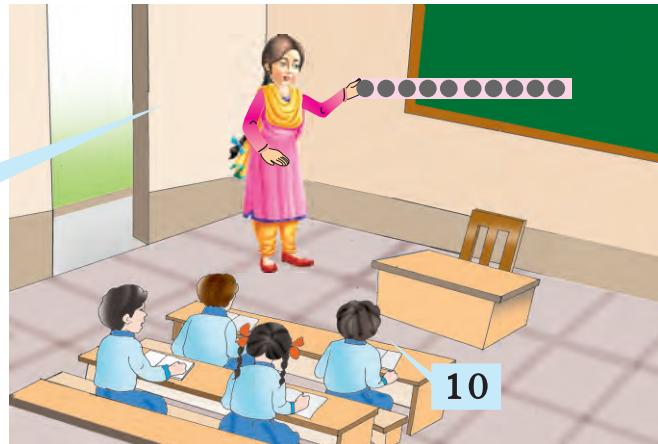

ਇੱਕ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਖੜੀਆਂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਖੜੀਆਂ
ਅਤੇ ਮੁੜੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਭਿਆਸ ਕਈ ਵਾਰ ਕਰਵਾਉਣਾ ਤਾਂ
ਫਿਰ ਸਲਾਈਡਿੰਗ ਕਾਰਡ ਨਾਲ। ਇਸ ਨਾਲ 10 ਤੱਕ ਅਤੇ 10 ਦਾ ਜੋੜ-ਤੋੜ ਕਰਵਾਉਣਾ।

• ਗਤੀਵਿਧੀ •

ਸਲਾਇਡਿੰਗ ਕਾਰਡ ਨਾਲ 10 ਦੀ ਸਮਝ

ਕਿੰਨੀਆਂ ਬਿੰਦੀਆਂ ਦਿਖਾਈ
ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ?

ਹੁਣ ਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀਆਂ
ਬਿੰਦੀਆਂ ਹਨ?

10

7

3

ਕਾਰਡ ਦੇ
ਹੇਠਾਂ

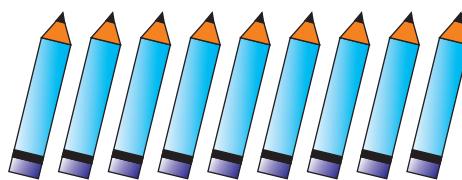
ਕਾਰਡ ਦੇ
ਬਾਹਰ

ਅਧਿਆਪਕ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪੰਨਿਆਂ ਤੇ ਦਿੱਤੇ 10 ਬਿੰਦੀਆਂ ਵਾਲੇ ਸਲਾਇਡਰ ਕਾਰਡ ਨਾਲ
ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਿਣਤੀ ਦੀਆਂ ਬਿੰਦੀਆਂ ਲੁਕਾਉਂਦੇ (ਛਿਪਾਉਂਦੇ) ਹੋਏ ਬਿੰਦੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪੁੱਛਣਗੇ
ਕੇ ਪੂਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਵਾਉਣਗੇ।

ਪ੍ਰਯੋਗੀ ਕਿਰਿਆ

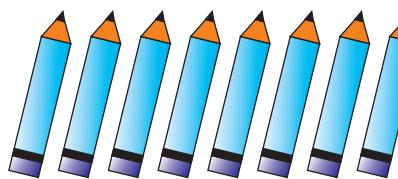
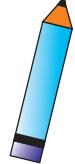
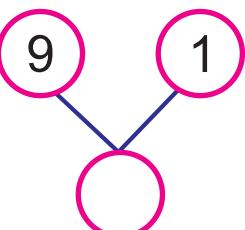
ਸਥੂਲ ਵਸਤੂਆਂ ਨਾਲ 10 ਦਾ ਜੋੜ-ਤੋੜ

9

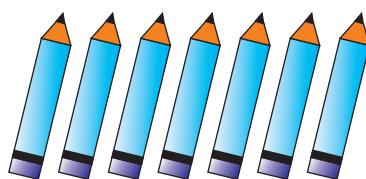
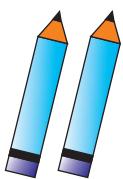
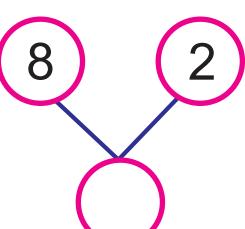
1

8

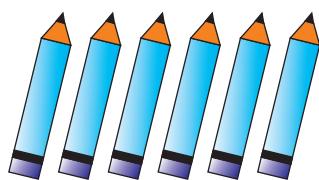
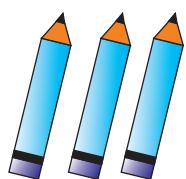
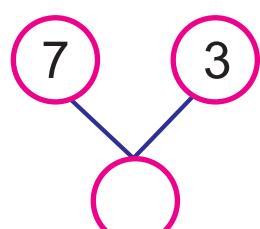
2

7

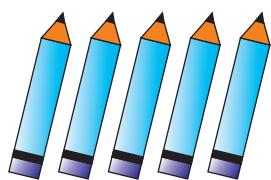
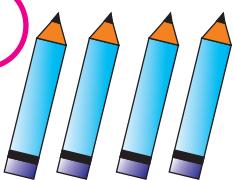
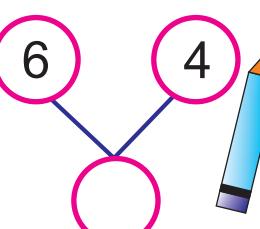
3

6

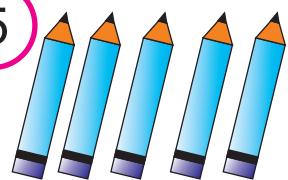
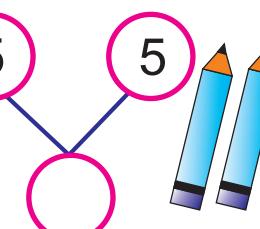
4

5

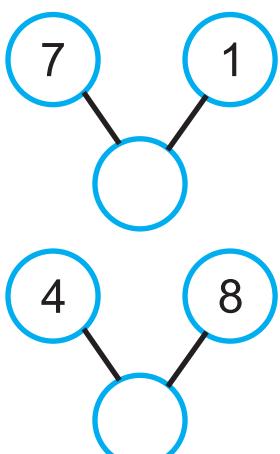
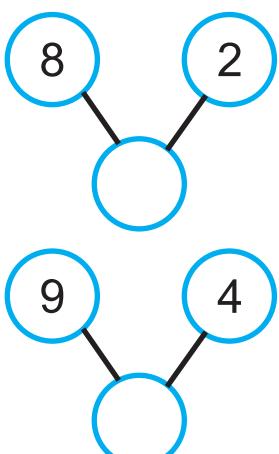
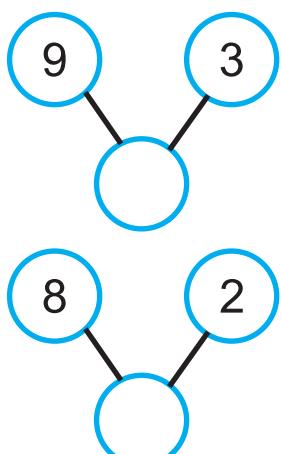
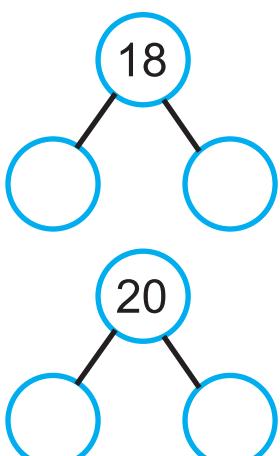
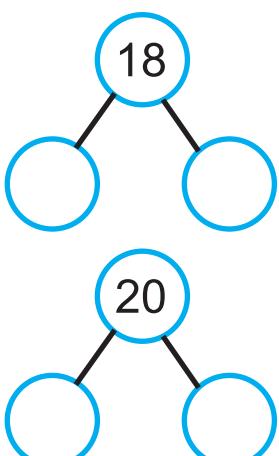
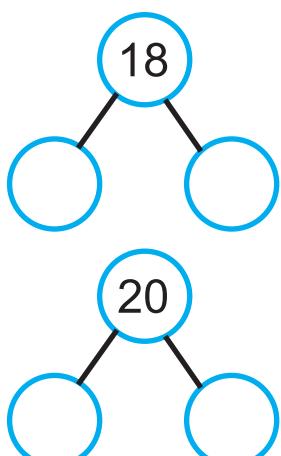
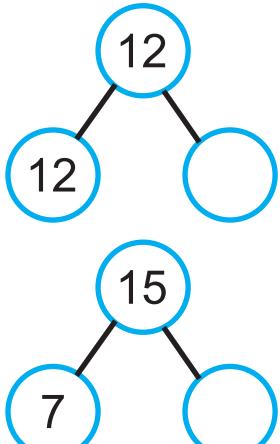
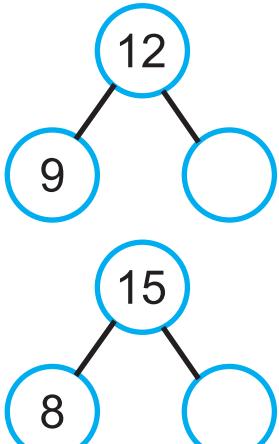
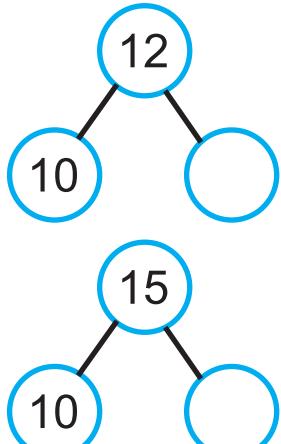
5

ਅਧਿਆਪਕ ਕੋਈ 10 ਸਥੂਲ ਵਸਤੂਆਂ ਲੈ ਕੇ ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਵੰਡ ਕੇ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ 10 ਵਸਤੂਆਂ ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਵੰਡਣ ਨੂੰ ਕਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਬਲੈਕ ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਕਰਵਾਉਣਗੇ।

ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਜੋੜ-ਤੋੜ :

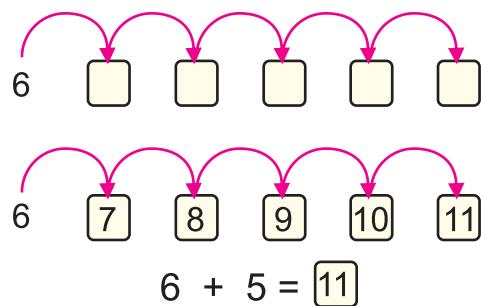
ਆਓ ਸਿੱਖੀਏ

ਸੰਖਿਆ ਪੱਟੀ 'ਤੇ ਜੋੜ

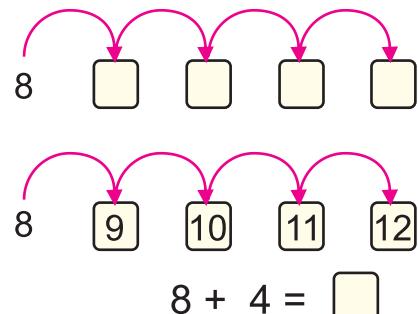
ਸੰਖਿਆ ਪੱਟੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵੱਲ ਗਿਣਕੇ ਜੋੜ

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

ਰੋਹਿਤ ਕੋਲ 6 ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਹਨ। ਉਸਨੂੰ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ 5 ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਹੋਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਹੁਣ ਉਸ ਕੋਲ ਕਿੰਨੀਆਂ ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਹਨ ?

ਦੀਪਿਕਾ ਦੀਆਂ 8 ਕਿਤਾਬਾਂ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਪਈਆਂ ਹਨ। 4 ਕਿਤਾਬਾਂ ਉਸਦੇ ਸਕੂਲ ਬੈਗ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਦੀਪਿਕਾ ਕੋਲ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਹਨ?

ਪਰਨੀਤ ਕੋਲ 9 ਟਾਫ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਤਰਲੀਨ ਕੋਲ 6 ਟਾਫ਼ੀਆਂ ਹਨ। ਦੋਵਾਂ ਕੋਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਟਾਫ਼ੀਆਂ ਹਨ ?

ਸੁਪਰੀਤ ਕੋਲ 7 ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਮੰਮੀ ਨੇ 5 ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਹੋਰ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਹੁਣ ਉਸ ਕੋਲ ਕਿੰਨੀਆਂ ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਹਨ।

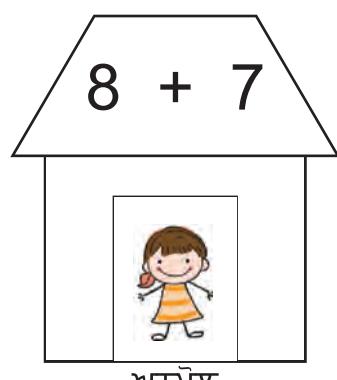
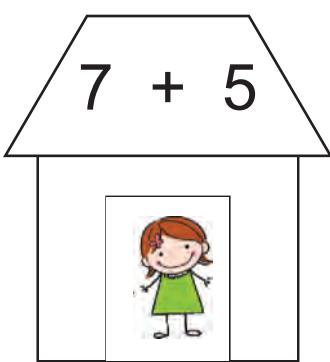
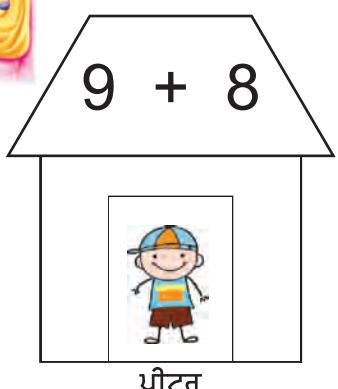
$$6 + 6 =$$

$$9 + 3 =$$

ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ :

ਜੋੜੋ ਤੇ ਦੱਸੋ ਕੌਣ
ਕਿਥੋ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੰਗ ਭਰੋ

ਦਾ ਮਕਾਨ ਨੰ. 12 ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਨੀਲਾ ਰੰਗ ਭਰੋ।

ਦਾ ਮਕਾਨ ਨੰ. 15 ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਲਾਲ ਰੰਗ ਭਰੋ।

ਦਾ ਮਕਾਨ ਨੰ. 17 ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਹਰਾ ਰੰਗ ਭਰੋ।

ਸੰਖਿਆ ਪੱਟੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕਰੋ

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

$9 + 8 =$

	9
+	8
1	7

$9 + 8 = 17$

$7 + 8 =$

$7 + 8 =$

$6 + 4 =$

$6 + 4 =$

$8 + 8 =$

$8 + 8 =$

$7 + 6 =$

$7 + 6 =$

$9 + 4 =$

$9 + 4 =$

$9 + 5 =$

$9 + 5 =$

$6 + 6 =$

$6 + 6 =$

ਆਓ ਸਿੱਖੀਏ

ਪਿੱਛੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਗਿਣਕੇ ਘਟਾਓ

ਸੰਖਿਆ ਪੱਟੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਪੁੱਠੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਘਟਾਓ :

1 2 3 4 5 6 7 8 9

ਵਿਸ਼ਾਲ ਕੋਲ 9 ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਸੀ। ਉਸਨੇ 4 ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਅਸਲਮ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਉਸ ਕੋਲ ਕਿੰਨੀਆਂ ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਹਨ?

$$9 - 4 = 5$$

ਮਨਵੀਤ ਕੋਲ 8 ਗੁਬਾਰੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ 3 ਗੁਬਾਰੇ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ। ਹੁਣ ਉਸ ਕੋਲ ਕਿੰਨੇ ਗੁਬਾਰੇ ਹਨ?

$$8 - 3 = 5$$

ਆਓ ਕਰੀਏ

ਪ੍ਰਿਅੰਕਾ ਨੇ 7 ਫੁੱਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 3 ਫੁੱਲ ਸ਼ਾਲਿਨੀ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਪ੍ਰਿਅੰਕਾ ਕੋਲ ਕਿੰਨੇ ਫੁੱਲ ਬਚੇ?

ਸੁਪਰੀਤ ਕੋਲ 7 ਗੁਬਾਰੇ ਸੀ। ਉਸਨੇ 5 ਗੁਬਾਰੇ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ। ਹੁਣ ਉਸ ਕੋਲ ਕਿੰਨੇ ਗੁਬਾਰੇ ਬਚੇ ?

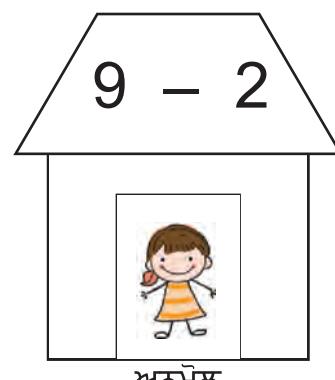
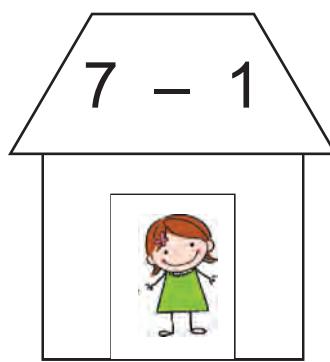
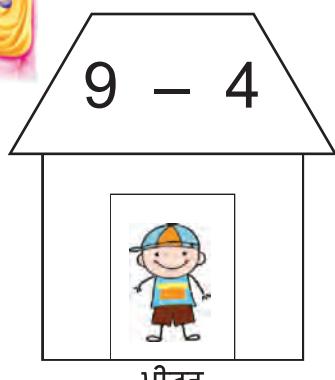
$$9 - 6 =$$

$$8 - 3 =$$

ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ :

ਘਟਾਓ ਤੇ ਦੱਸੋ ਕੋਣ
ਕਿਥੋ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੰਗ ਭਰੋ

ਦਾ ਮਕਾਨ ਨੰ. 5 ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਨੀਲਾ ਰੰਗ ਭਰੋ।

ਦਾ ਮਕਾਨ ਨੰ. 6 ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਲਾਲ ਰੰਗ ਭਰੋ।

ਦਾ ਮਕਾਨ ਨੰ. 7 ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਹਰਾ ਰੰਗ ਭਰੋ।

ਸੰਖਿਆ ਪੱਟੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਘਟਾਓ

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

$9 - 8 =$

	9
-	8

$9 - 8 = \square$

$6 - 4 =$

	6
-	4

$6 - 4 = \square$

$7 - 5 =$

	7
-	5

$7 - 5 = \square$

$8 - 6 =$

	8
-	6

$8 - 6 = \square$

$5 - 2 =$

	5
-	2

$5 - 2 = \square$

$7 - 6 =$

	7
-	6

$7 - 6 = \square$

$8 - 4 =$

	8
-	4

$8 - 4 = \square$

$9 - 5 =$

	9
-	5

$9 - 5 = \square$

ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਸਵਾਲ

ਸੰਖਿਆ ਪੱਟੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕਰੋ :

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

ਇੱਕ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ 20 ਮੋਤੀ ਪਾਉਣੇ ਹਨ। ਉਸ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ 16 ਮੋਤੀ ਪਾ ਲਏ। ਉਸ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕਿੰਨੇ ਮੋਤੀ ਪਾਈਏ ਤਾਂ 20 ਹੋ ਜਾਣ?

ਰੋਜ਼ੀ ਕੋਲ 9 ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਸਨ। ਉਸਦੀਆਂ 3 ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਰੁੰਮ ਹੋ ਗਈਆ। ਹੁਣ ਉਸ ਕੋਲ ਕਿੰਨੀਆਂ ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ?

ਹਰਜੀਤ ਕੋਲ 9 ਟਾਫ਼ੀਆਂ ਸੀ। ਉਸਨੇ 4 ਟਾਫ਼ੀਆਂ ਅੱਥੋਕ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆ। ਹੁਣ ਉਸ ਕੋਲ ਕਿੰਨੀਆਂ ਟਾਫ਼ੀਆਂ ਬਚੀਆਂ?

ਅਨਮੋਲ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ 5 ਮੈਂਬਰ ਹਨ। ਉਸਦੇ ਘਰ 2 ਮਹਿਮਾਨ ਹੋਰ ਆ ਗਏ। ਹੁਣ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਕਿੰਨੇ ਮੈਂਬਰ ਹੋ ਗਏ?

આઉ સિંહીએ

આઉ! હુણ કરંસી નોટાં, ગિણતારે અતે
માન કારડ નાલ 1 તોં 9 તક ગિણતી કરીએ

		1
		3
		6
		8
		9

નોટાં વિચ 1 નોટ હોર પાછિા તાં કિંને હોએ?

હુણ અસીં ઇંક-ઇંક દે 10 નોટાં
બદલે 10 દા નોટ ચુકાંગે અતે ઇકાઈ-
દહાઈ વિચ લિખાંગે

10

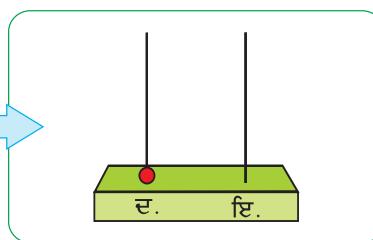
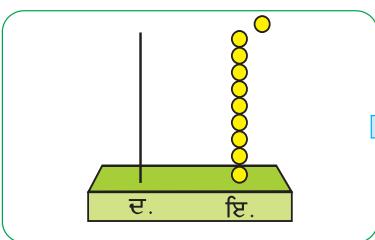
1	2	3	4	5	6	7	8	9
ઇંક	દો	તિંન	ચાર	પંજ	છે	સત્ત	અઠ	નોં

ਆਓ ਸਿੱਖੀਏ

ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ 10-10 ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ

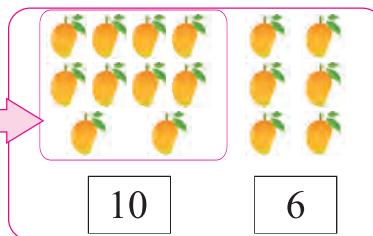
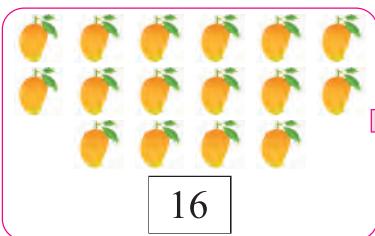
ਦਹਾਈ	ਇਕਾਈ
1	0

ਦਹਾਈ	ਇਕਾਈ
1	0

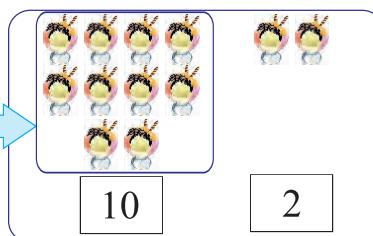
$$10 \text{ ਇਕਾਈਆਂ} = 1 \text{ ਦਹਾਈ}$$

ਇਕਾਈਆਂ, ਦਹਾਈਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਬਨਾਉਣਾ

ਦਹਾਈ	ਇਕਾਈ
1	6

$$10 \text{ ਅਤੇ } 6 = 16$$

ਦਹਾਈ	ਇਕਾਈਆਂ
1	2

$$10 \text{ ਅਤੇ } 2 = 12$$

ਸਾਡੇ ਗਿਣਤਾਰੇ ਦੀ ਛੜ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਨੋ ਮੌਤੀ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ 10 ਮੌਤੀਆਂ ਬਦਲੇ ਹੁਣ ਇੱਕ ਮੌਤੀ ਦਹਾਈ ਵਾਲੀ ਛੜ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਬਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਧਿਆਪਕ ਦੱਸਣਗੇ।

આઉ સિંહેએ

આઉ હુણ કર્મસી નોટાં, ગિણતારે અતે માન કારડ
નાલ 10 તોં 19 તંક ગિણતી કરીએ

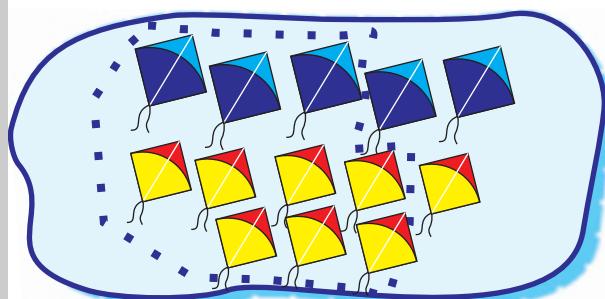

10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
દસ	ગિઆરાં	બારાં	તેરાં	ચેદાં	પ્રદરાં	સોલાં	માતારાં	અઠારાં	ઉંની

ਆਓ ਸਿੱਖੀਏ

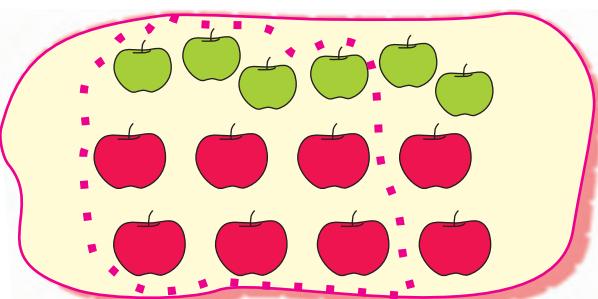
10 ਦੇ ਸਮੂਹ ਬਣਾਓ ਤੇ ਜੋੜ ਕਰੋ

$5 + 8 =$

$10 + 3 = 13$

$6 + 8 =$

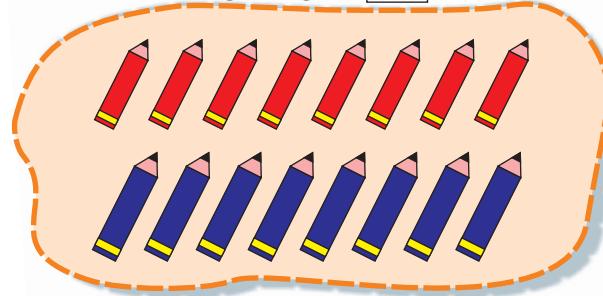

$10 + 4 = 14$

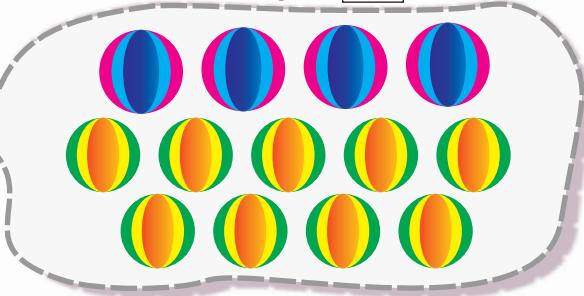

ਆਓ ਕਰੀਏ

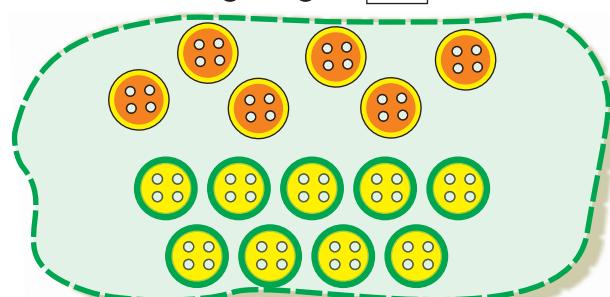
$8 + 8 = \square$

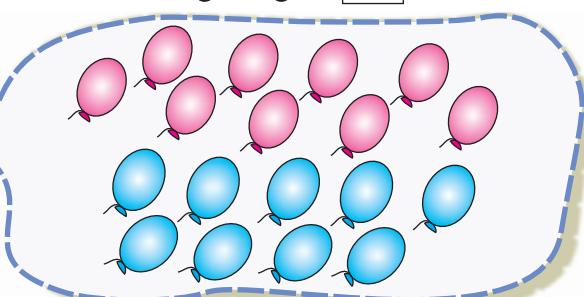
$4 + 9 = \square$

$6 + 9 = \square$

$9 + 9 = \square$

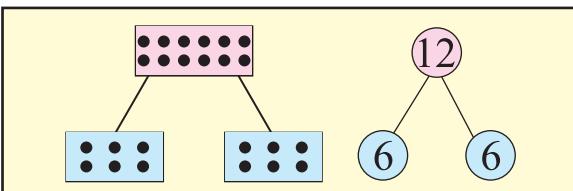
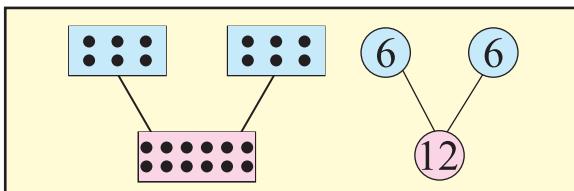
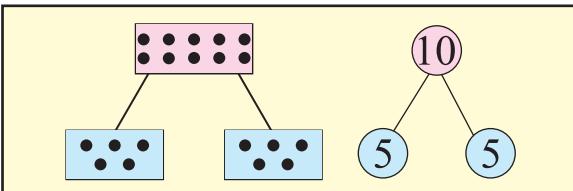
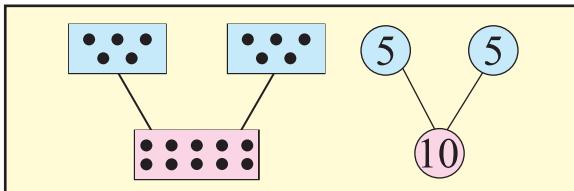
ਮੰਦੇਪ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਦਹਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦੇ ਹੋਏ ਜੋੜ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਸਮਝਾਊਣਾ।

ਆਓ ਸਿੱਖੀਏ

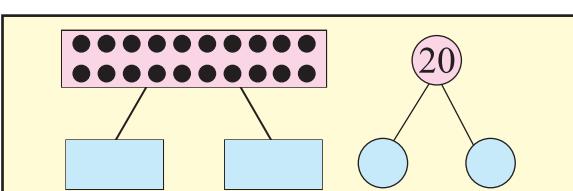
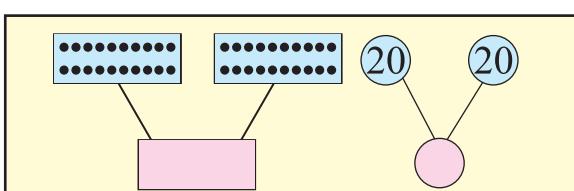
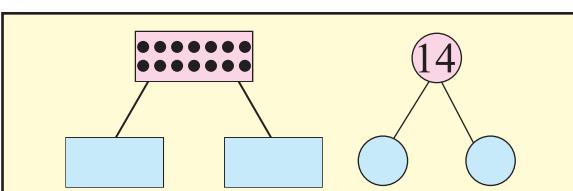
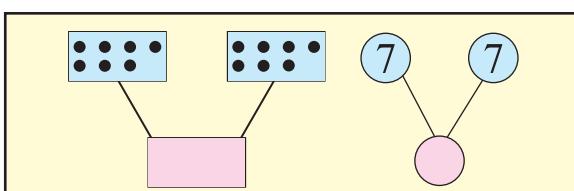

ਜਿੰਨੇ ਖਾਵੇ ਅਮਨ
ਉਨੋਂ ਖਾਵੇ ਰਮਨ
ਦਸੋਂ ਕਿੰਨੇ ਲਿਆਏ ਦਮਨ

ਦਮਨ ਲਿਆਵੇ ਜੋ ਵੀ
ਹਿੱਸੇ ਕਰਦਾ ਦੋ
ਦੇਵਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਬਰਾਬਰ
ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਉਹ

ਆਓ ਕਰੀਏ

ਮੰਦੇਸ਼ ਸਥਾਲ ਵਸਤੂਆਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆ ਨੂੰ ਦੁੱਗਣਾ ਅਤੇ ਅੱਧਾ ਕਰਨਾ ਸਿਖਾਇਆ
ਜਾਵੇ।

ਦਿਮਾਗੀ ਕਸਰਤ

			$\longrightarrow (+)$
$\downarrow (+)$	2	4	
	4	2	
$\longrightarrow (+)$			

			$\longrightarrow (+)$
$\downarrow (+)$	8	2	
	2	5	
$\longrightarrow (+)$			

			$\longrightarrow (+)$
$\downarrow (+)$	5	2	
	4	5	
$\longrightarrow (+)$			

			$\longrightarrow (+)$
$\downarrow (+)$	8	3	
	3	2	
$\longrightarrow (+)$			

			$\longrightarrow (-)$
$\downarrow (-)$	8	7	
	6	5	
$\longrightarrow (-)$			

			$\longrightarrow (-)$
$\downarrow (-)$	9	8	
	7	6	
$\longrightarrow (-)$			

			$\longrightarrow (-)$
$\downarrow (-)$	4	3	
	2	1	
$\longrightarrow (-)$			

			$\longrightarrow (-)$
$\downarrow (-)$	7	4	
	3	2	
$\longrightarrow (-)$			

ਵਰਕਸ਼ੀਟ

1. ਮਾਨ ਕਾਰਡ ਜੋੜ ਕੇ ਬਣੀ ਸੰਖਿਆਂ ਲਿਖੋ।

$$\begin{array}{ccc} 10 & & \\ \text{triangle card} & \text{triangle card} & = \\ & & \boxed{} \end{array}$$

$$\begin{array}{ccc} 10 & & \\ \text{triangle card} & \text{triangle card} & = \\ & & \boxed{} \end{array}$$

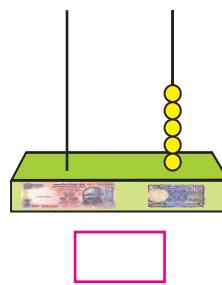
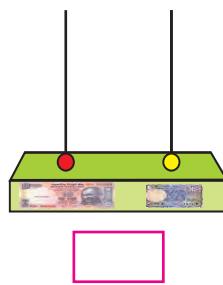
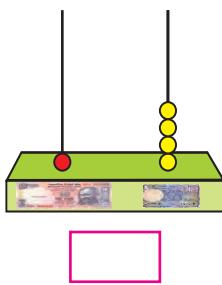
2. ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੋੜ ਘਟਾਓ ਕਰੋ।

$$9 + 4 = \boxed{} \quad 8 - 2 = \boxed{}$$

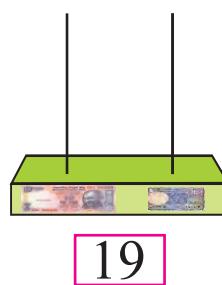
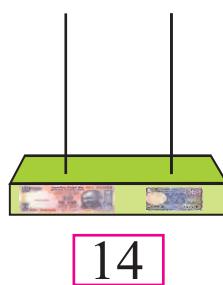
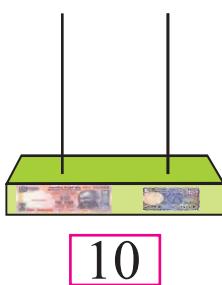
$$5 + 3 = \boxed{} \quad 8 - 4 = \boxed{}$$

$$8 + 0 = \boxed{} \quad 7 - 0 = \boxed{}$$

2. ਗਿਣਤਾਰੇ ਤੋਂ ਮੌਤੀ ਗਿਣੋ ਅਤੇ ਸੰਖਿਆ ਲਿਖੋ।

2. ਦਿੱਤੀ ਸੰਖਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਗਿਣਤਾਰੇ ਵਿੱਚ ਮੌਤੀ ਪਾਓ।

ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਗੱਲਾਂ

- 2 ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਛੋਟੀ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਸੰਖਿਆ = 10
- 1-1 ਦੇ 10 ਕਰੰਸੀ ਨੋਟ ਦੇ ਬਦਲੇ ਇੱਕ 10 ਦਾ ਨੋਟ ਚੁੱਕਣਾ
- 10 ਤੋਂ 20 ਤੱਕ ਗਿਣਤੀ ਲਈ ਦੋ ਮਾਨ ਕਾਰਡ ਚੁੱਕਣੇ ਅਤੇ
ਦੋਨਾਂ ਦੇ ਤੀਰ ਮਿਲਾਉਣੇ

ਅਸੀਂ ਜੋ ਸੰਖਿਆ

20 ਤੱਕ ਗਿਣਤੀ

20 ਤੱਕ ਗਿਣਨਾ, ਬੋਲਣਾ,
ਪੜਨਾ, ਲਿਖਣਾ ਸਿੱਧੀ
ਅਤੇ ਪੁੱਠੀ ਗਿਣਤੀ,
ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣਾ

ਇੱਕ ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਦਹਾਈ
ਅਤੇ ਇਕਾਈਆਂ ਦੇ
ਜਬਾਨੀ ਸਮੂਹ ਬਣਾਉਣਾ

ਇਕ ਅੰਕੀ ਸੰਖਿਆਵਾਂ
ਦਾ ਜੋੜ ਘਟਾਓ, ਮੌਖਿਕ
ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸੰਖਿਆ
ਪੱਟੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ

ਅੱਗੇ, ਪਿੱਛੇ ਅਤੇ ਵਿਚਕਾਰ

ਤੁਲਨਾ

21 ਤੋਂ 99 ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ

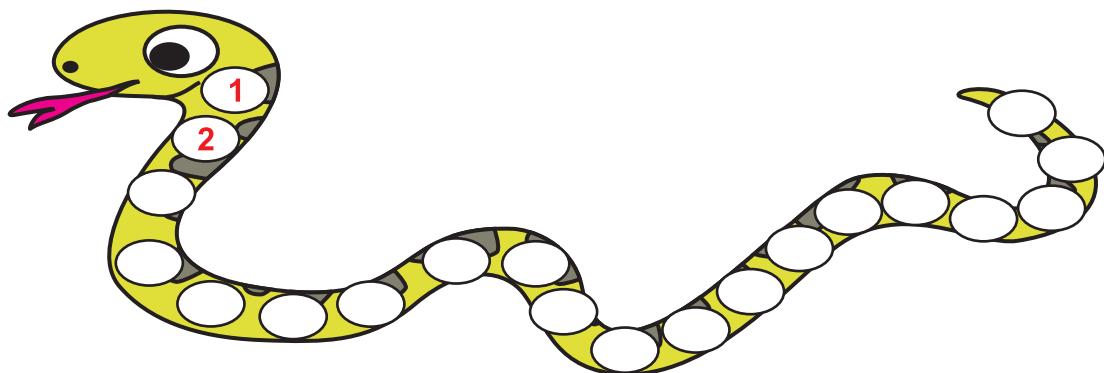
3

ਉਦੇਸ਼

- 21 ਤੋਂ 99 ਤੱਕ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।
- ਕਰੰਸੀ ਨੋਟਾਂ, ਗਿਣਤਾਰੇ, ਮਾਨ ਕਾਰਡ ਨਾਲ 21 ਤੋਂ 99 ਤੱਕ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਸਮਝ।
- ਗਿਣਤੀ ਬੋਲਣਾ, ਗਿਣਨਾ, ਪੜ੍ਹਨਾ, ਲਿਖਣਾ, ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਧੀ ਅਤੇ ਪੁੱਠੀ ਗਿਣਤੀ।
- ਅੱਗੇ, ਪਿੱਛੇ, ਵਿਚਕਾਰ ਦੀ ਸਮਝ।
- ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਤੁਲਨਾ ਦੀ ਸਮਝ।
- ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਦਹਾਈਆਂ ਅਤੇ ਇਕਾਈਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨਾ।
- ਦੋ ਇੱਕ-ਅੰਕੀ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਾਨੀ ਜੋੜਨਾ।

ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ?

a. ਗਿਣਤੀ ਲਿਖੋ :

b. ਬਿਲਕੁਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਬਿਲਕੁਲ ਬਾਅਦ, ਅਤੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਾਲੀ ਸੰਖਿਆ ਲਿਖੋ :

.....17

.....19

15

12

1416

1719

c. ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰੋ:

ਛੋਟੀ ਸੰਖਿਆ 'ਤੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਓ :

4

19

12

20

17

8

ਵੱਡੀ ਸੰਖਿਆ 'ਤੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਓ :

9

7

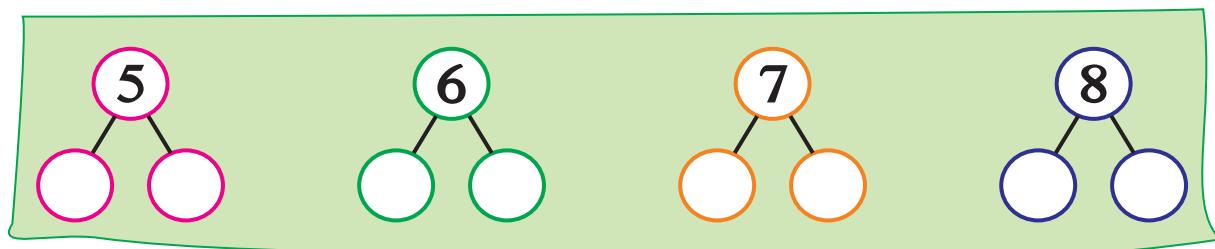
16

12

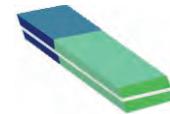
7

18

d. ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰੋ :

e. ਆਪਣੇ ਬਸਤੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਪਈਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਗਿਣੋ ਅਤੇ ਲਿਖੋ :

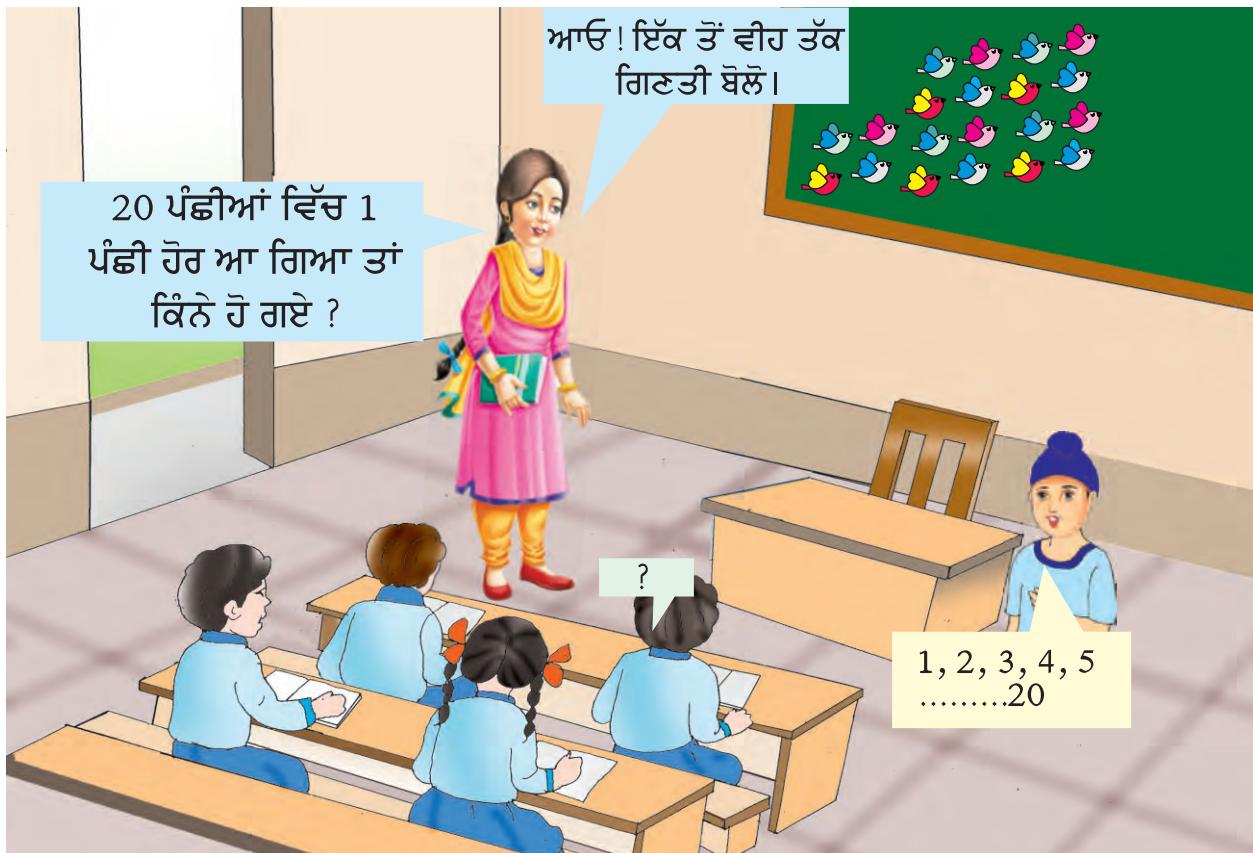

f. ਟੋਕਵੀਂ ਗਿਣਤੀ ਲਿਖੋ :

આઉં સિંહીએ

20 તોં 29 તક ગિણતી

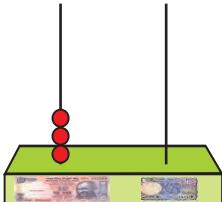
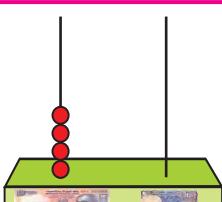
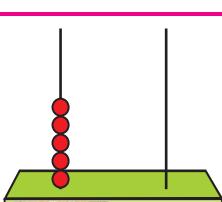
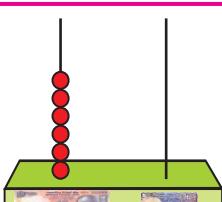
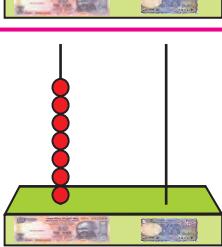
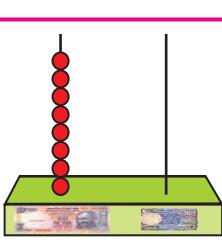
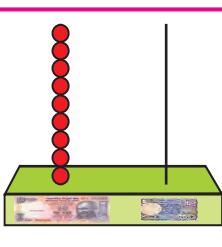
આઉં! અસીં 20 તોં અગો ગિણીએ, ઉસ તોં પહિલાં નોટાં
અતે ગિણતારે નાલ 10 હોર, 10 હોર ગિણાંગે

કરંસી નોટ

ગિણતારા

માન કારડ

		10
		20

		30
		40
		50
		60
		70
		80
		90

21

ਮੇਰੇ ਕੋਲ 20
ਗੁਬਾਰੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਗੁਬਾਰਾ
ਹੋਰ ਲੈ ਲਿਆ ਤਾਂ ਕਿੰਨੇ
ਗੁਬਾਰੇ ਹੋ ਗਏ?

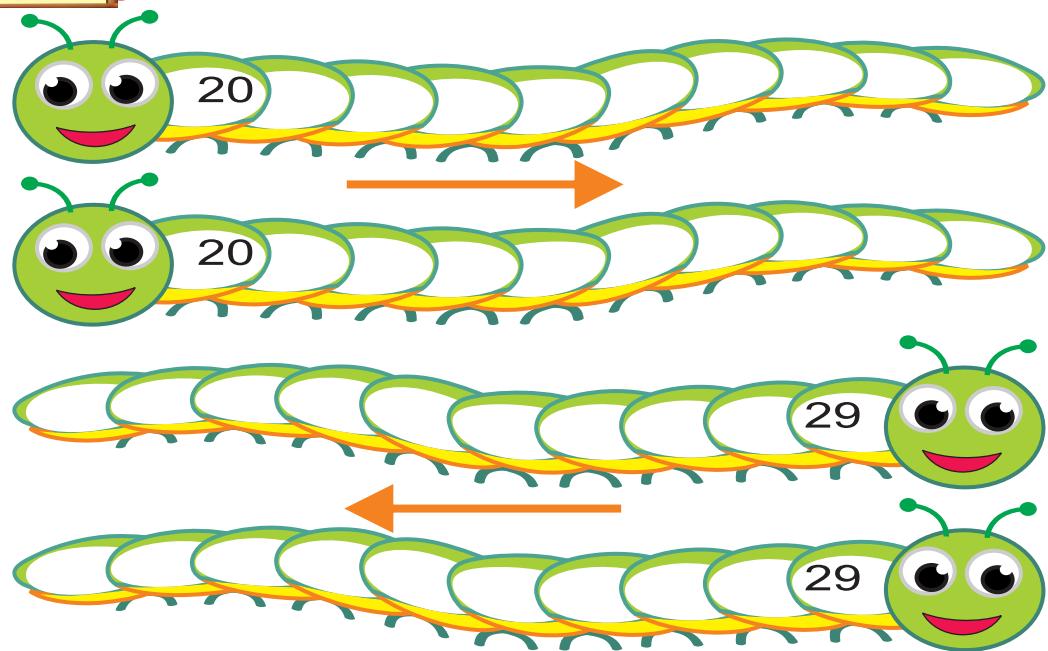

ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਗਿਣਤੀ
ਸਬਲ ਵਸਤੂਆਂ, ਕਰੰਸੀ
ਨੌਟਾਂ, ਗਿਣਤਾਰੇ ਅਤੇ
ਮਾਨ ਕਾਰਡ ਨਾਲ ਕਰਾਂਗੇ

		 20 1 21
		 20 3 23
		 20 6 26
		 20 8 28
		 20 9 29

20 21 22 23 24 25 26 27 28 29

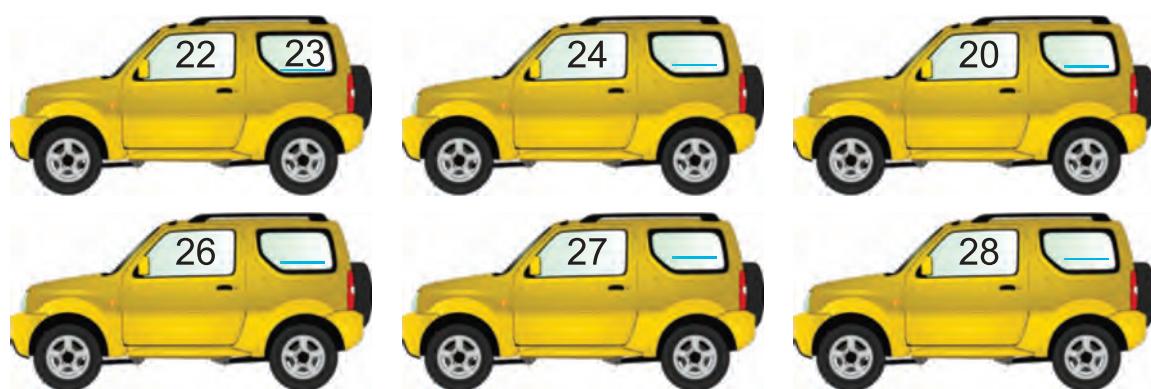
ਵੀਹ ਇੱਕੀ ਬਾਈ ਤੇਈ ਚੌਵੀ ਪੱਚੀ ਛੱਬੀ ਸਤਾਈ ਅਠਾਈ ਉਣੱਤੀ

બિલકુલ પહિલાં વાલી સંખિઅ લિખો :

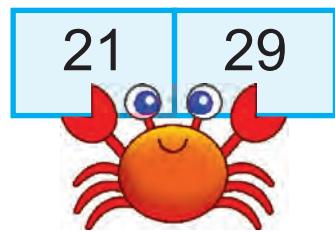
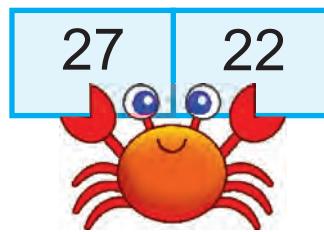
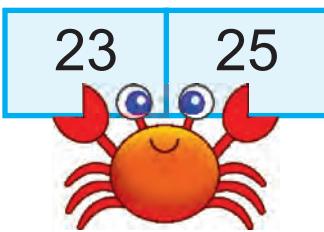
બિલકુલ બાદ વાલી સંખિઅ લિખો :

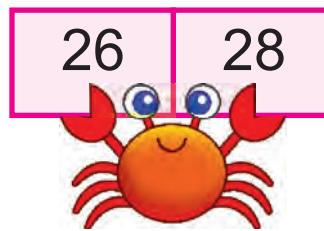
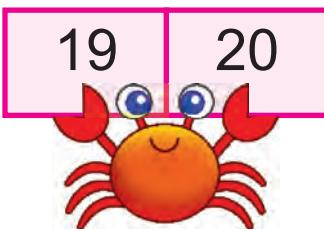
ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਸੰਖਿਆ ਲਿਖੋ :

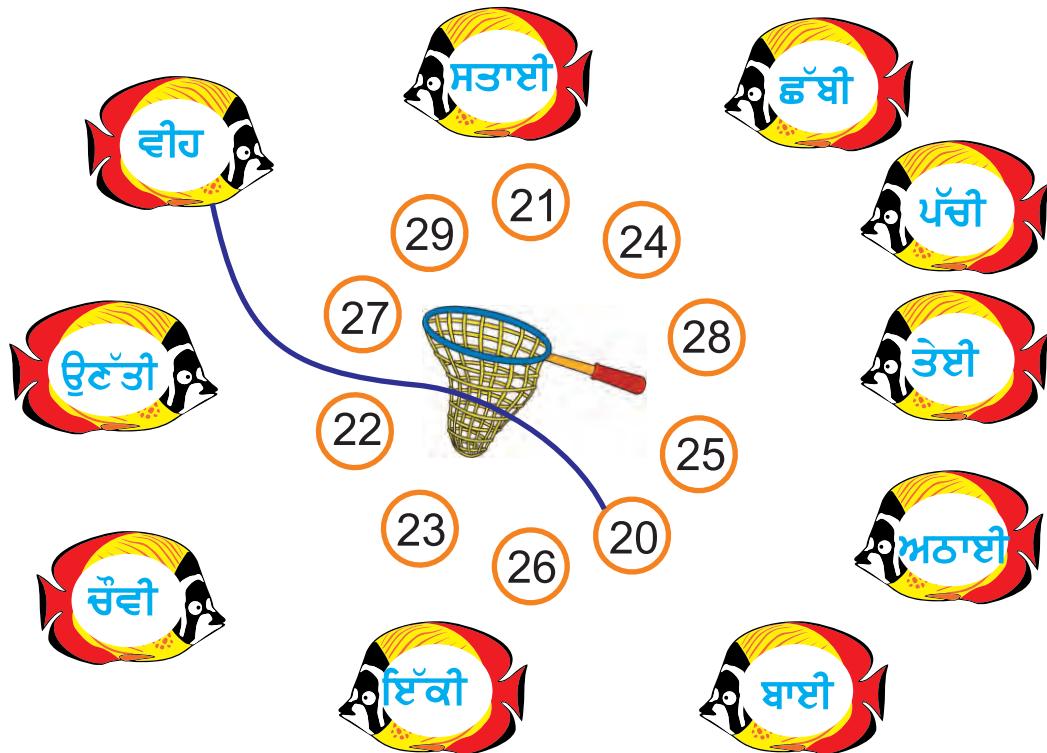
ਵੱਡੀ ਸੰਖਿਆ 'ਤੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਓ :

ਛੋਟੀ ਸੰਖਿਆ 'ਤੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਓ :

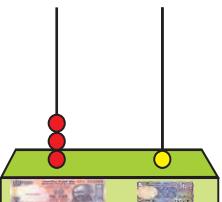
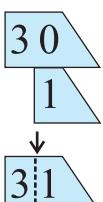
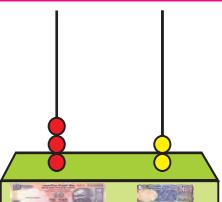
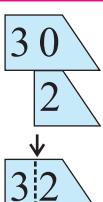
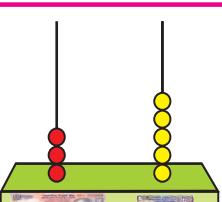
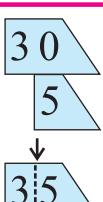
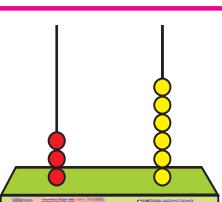
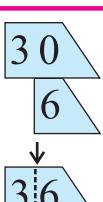
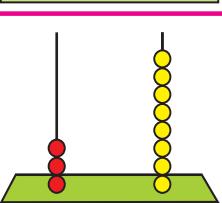
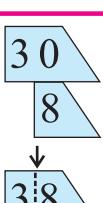
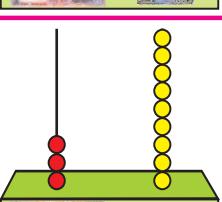
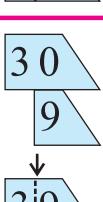

ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਓ :

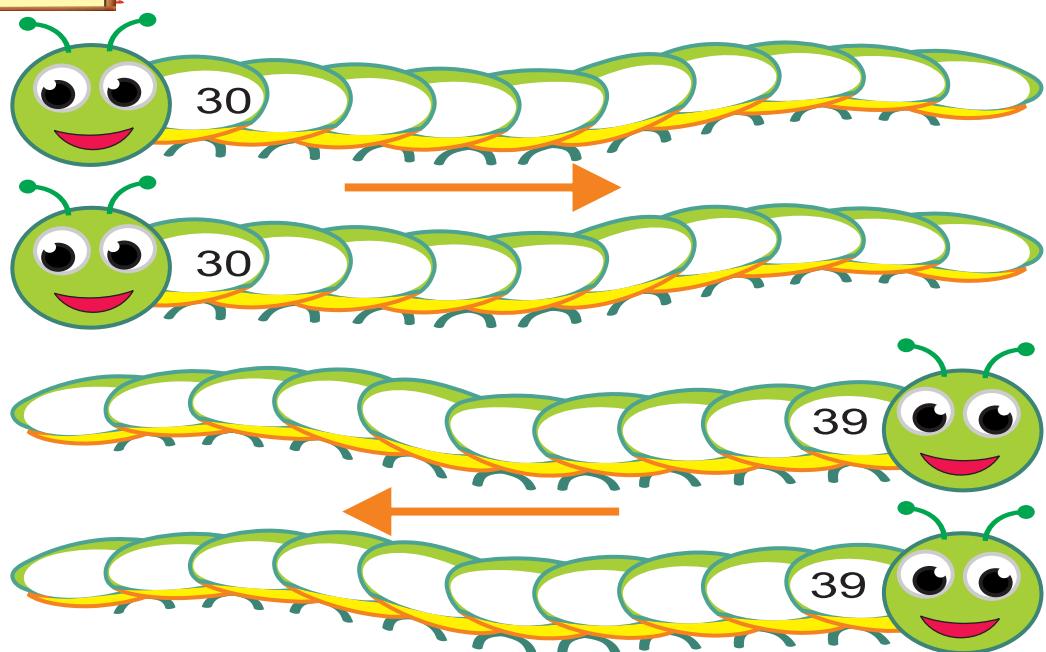
આઉ સિંહેણ

30-39 તક ગણતી

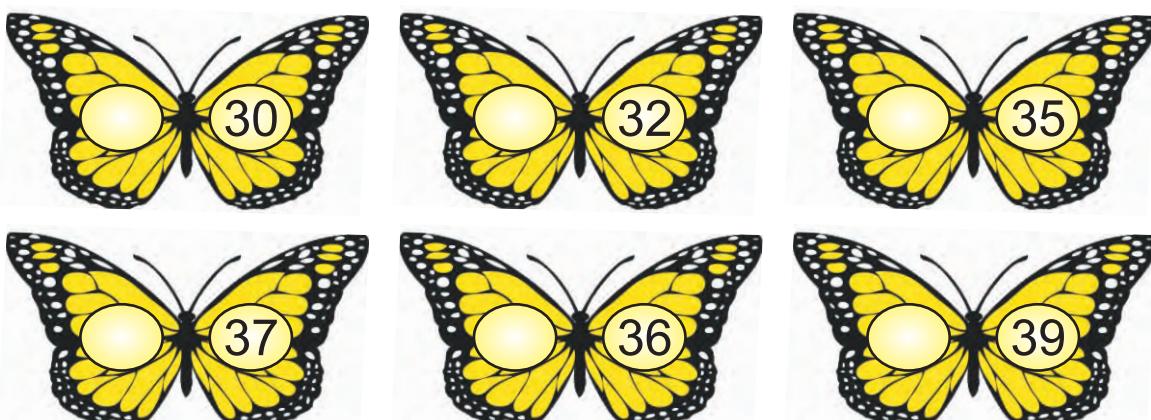
		
		
		
		
		
		

30 31 32 33 34 35 36 37 38 39

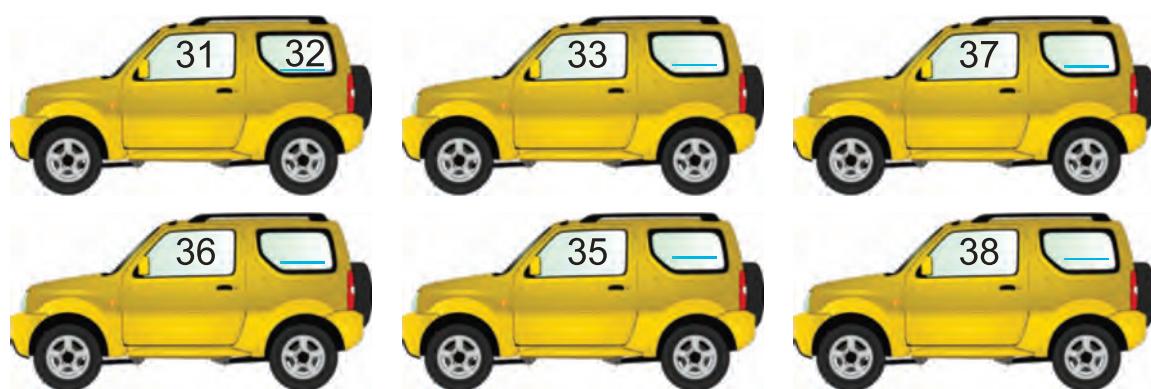
તૌર એકત્તો બત્તો તેત્તો ચેત્તો પૈંત્તો છુંત્તો સૈંત્તો અઠત્તો ઉણતાલ્ણો

બિલકુલ પહિલાં વાલી સંખિઅા લિખો :

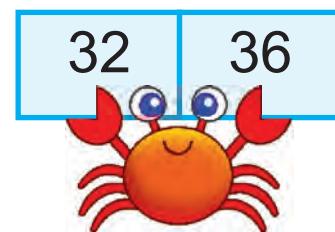
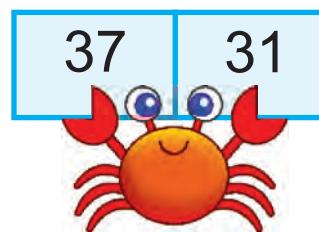
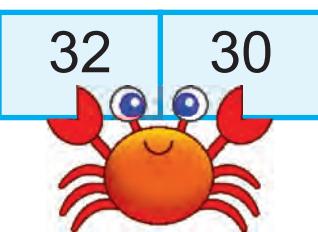
બિલકુલ બાઅદ વાલી સંખિઅા લિખો :

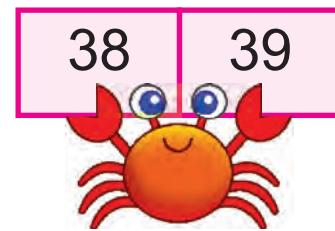
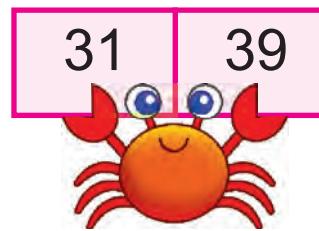
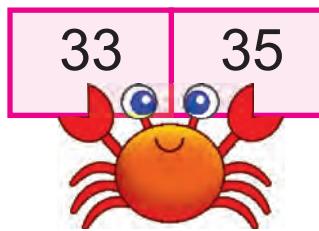
ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਸੰਖਿਆ ਲਿਖੋ :

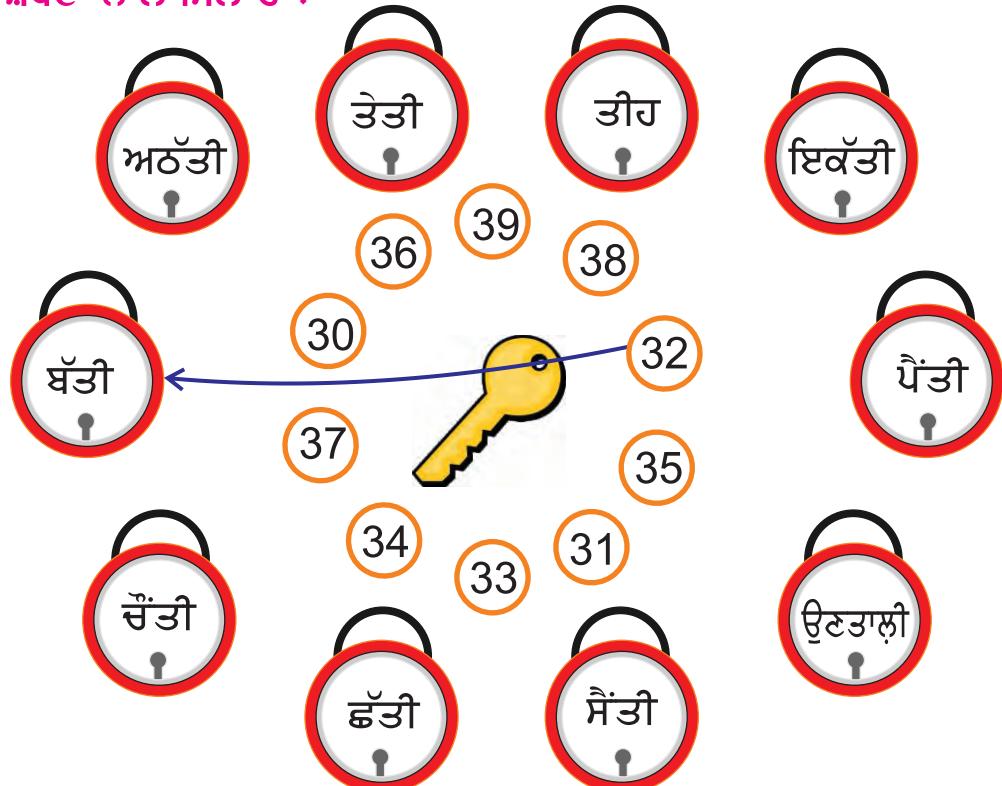
ਵੱਡੀ ਸੰਖਿਆ 'ਤੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਓ :

ਛੋਟੀ ਸੰਖਿਆ 'ਤੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਓ :

ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਓ :

ਆਓ ਖੇਡੀਏ

ਜਾਦੂਮਈ ਖੇਡ

ਉਦੇਸ਼ : ਸੰਖਿਆ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਨਾ।

ਸਮੱਗਰੀ : ਚਾਰਟ, ਮਾਰਕਰ।

ਵਿਧੀ : ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਖੇਡ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।

A	B	C	D	E
1	2	4	8	16
3	3	5	9	17
5	6	6	10	18
7	7	7	11	19
9	10	12	12	20
11	11	13	13	21
13	14	14	14	22
15	15	15	15	23
17	18	20	24	24
19	19	21	25	25
21	22	22	26	26
23	23	23	27	27
25	26	28	28	28
27	27	29	29	29
29	30	30	30	30
31	31	31	31	31

- ਬੱਚੇ ਨੂੰ 31 ਤੱਕ ਕੋਈ ਸੰਖਿਆ ਸੋਚਣ ਨੂੰ ਕਹੋ।
- ਫਿਰ ਚਾਰਟ ਦਿਖਾਕੇ ਸੋਚੀ ਗਈ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ A, B, C, D, E ਦੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਪੁੱਛੋ।
- ਬੱਚੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਜਿਸ ਕਤਾਰ/ਕਤਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਏਗਾ, ਉਹਨਾਂ ਕਤਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲਾਈਨ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ਉੱਤਰ ਹੋਵੇਗਾ।
- ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਖਿਆ 22 ਕਤਾਰ B, C, E ਵਿੱਚ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਕਤਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਜੋੜ $(2 + 4 + 16) = 22$ ਹੈ।

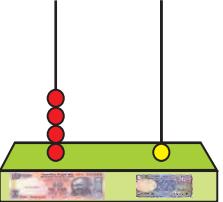
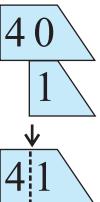
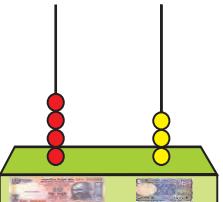
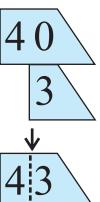
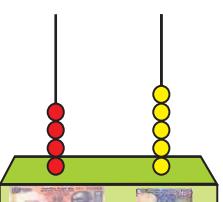
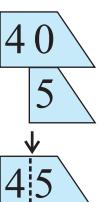
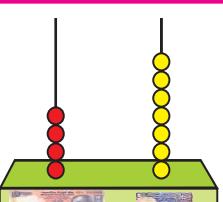
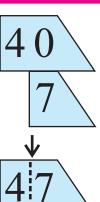
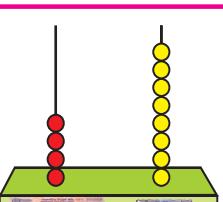
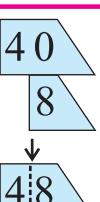
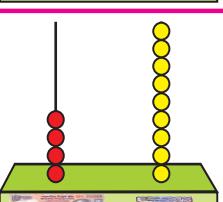
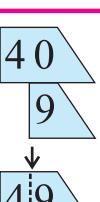

ਸਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਅਧਿਆਪਕ ਸਿਰਫ਼ ਅਗਵਾਈ ਕਰੇਗਾ।

ਕਤਾਰ A	ਕਤਾਰ B	ਕਤਾਰ C	ਕਤਾਰ D	ਕਤਾਰ E
1 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ।	2 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ।	4 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ।	8 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ।	16 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ।
1 ਅੰਕ ਲਿਖਣਾ	2 ਅੰਕ ਲਿਖਣੇ	ਲਗਾਤਾਰ 4 ਅੰਕ ਲਿਖਣੇ, 4 ਛੱਡਣੇ	ਲਗਾਤਾਰ 8 ਅੰਕ ਲਿਖਣੇ, 8 ਛੱਡਣੇ	ਲਗਾਤਾਰ 16 ਅੰਕ ਲਿਖਣੇ, 16 ਛੱਡਣੇ
1 ਅੰਕ ਛੱਡਣਾ	2 ਅੰਕ ਛੱਡਣੇ			

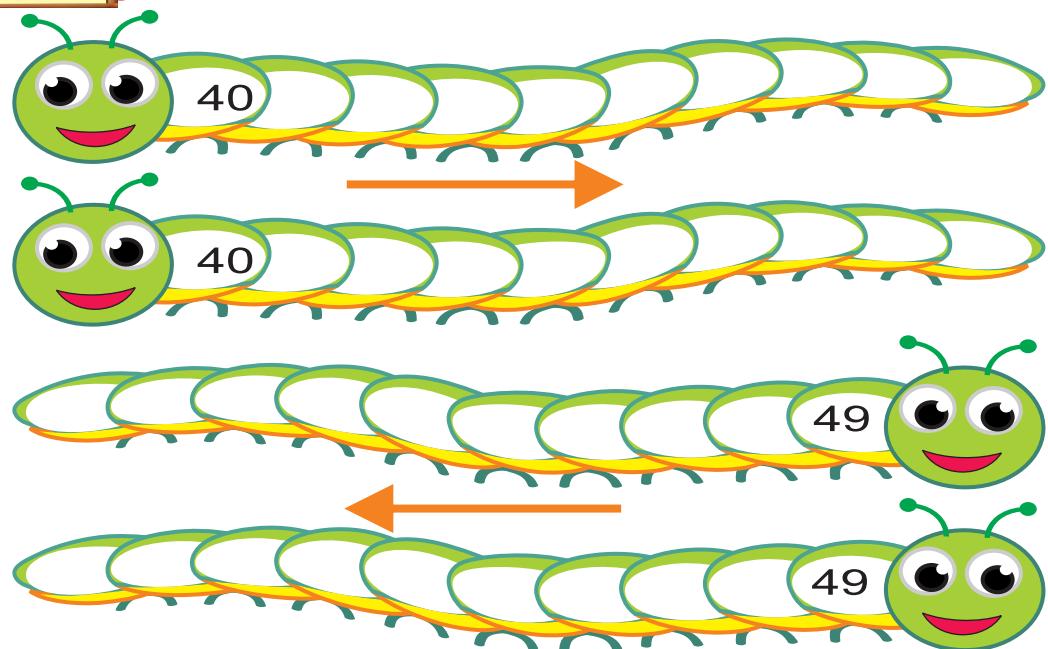
આઉ સિંહીએ

40-49 તંક ગણતી

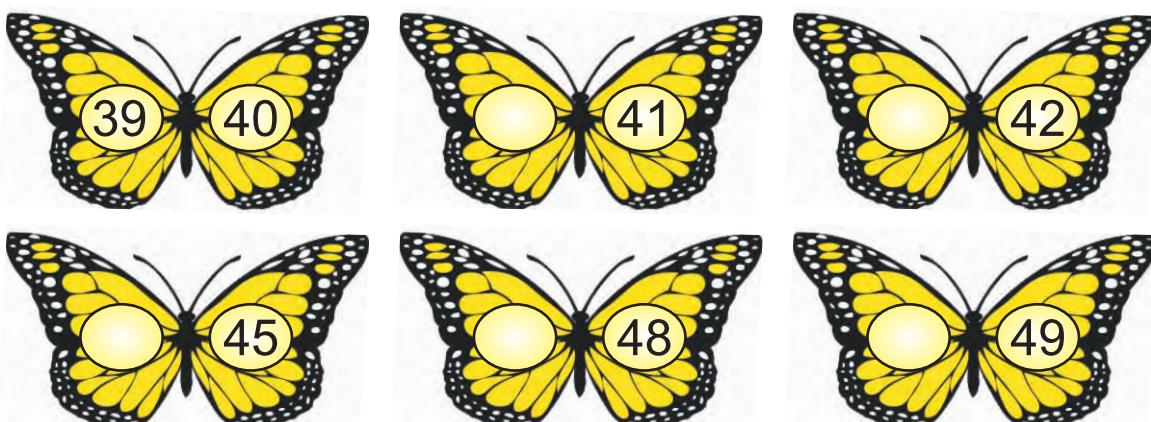
		
		
		
		
		
		

40 41 42 43 44 45 46 47 48 49

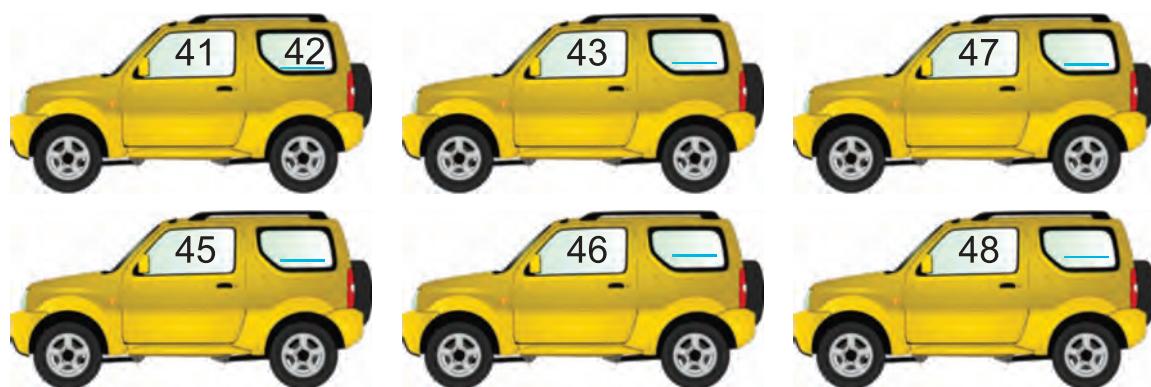
ચાલી ઇકતાલી બતાલી તરતાલી ચુટાલી પ૰તાલી છિઆલી સ૰તાલી અઠતાલી ઉણ્ણા

બિલકુલ પહિલાં વાલી સંખિઅા લિખો :

બિલકુલ બાદ વાલી સંખિઅા લિખો :

ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਸੰਖਿਆ ਲਿਖੋ :

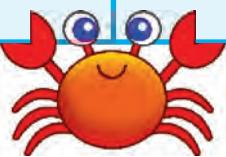

ਵੱਡੀ ਸੰਖਿਆ 'ਤੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਓ :

42 44

45 40

42 46

ਛੋਟੀ ਸੰਖਿਆ 'ਤੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਓ :

43 45

47 49

46 43

ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਓ :

ਤਰਤਾਲੀ

ਚਾਲੀ

46 49
40 48
47

44 41
43 45
47

ਛਿਆਲੀ

ਸੰਤਾਲੀ

ਪ੍ਰਯੋਗੀ ਕਿਰਿਆ

ਉਦੇਸ਼ : ਸੰਖਿਆ ਬਨਾਉਣਾ ਅਤੇ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਨਾ।

ਸਮੱਗਰੀ : ਮਾਨ ਕਾਰਡ 1 ਤੋਂ 9, 10, 20 30, 40

ਵਿਧੀ : 1. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗਰੁੱਪ ਵਿੱਚ ਬਿਠਾਓ।

2. ਸੰਖਿਆ ਬੋਲੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 42

3. ਬੱਚੇ ਆ ਕੇ ਕੋਈ ਦੋ ਕਾਰਡ ਚੁੱਕ ਕੇ 42 ਬਣਾਉਣਗੇ।

ਉਦਾਹਰਨ- 42 ਲਈ 40 ਅਤੇ 2 ਦਾ ਕਾਰਡ ਚੁੱਕ ਕੇ 2 ਦਾ ਕਾਰਡ 40 ਦੇ ਉੱਪਰ ਰੱਖਕੇ ਕਾਰਡ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਮਿਲਾਉਣਗੇ।

40

2

42

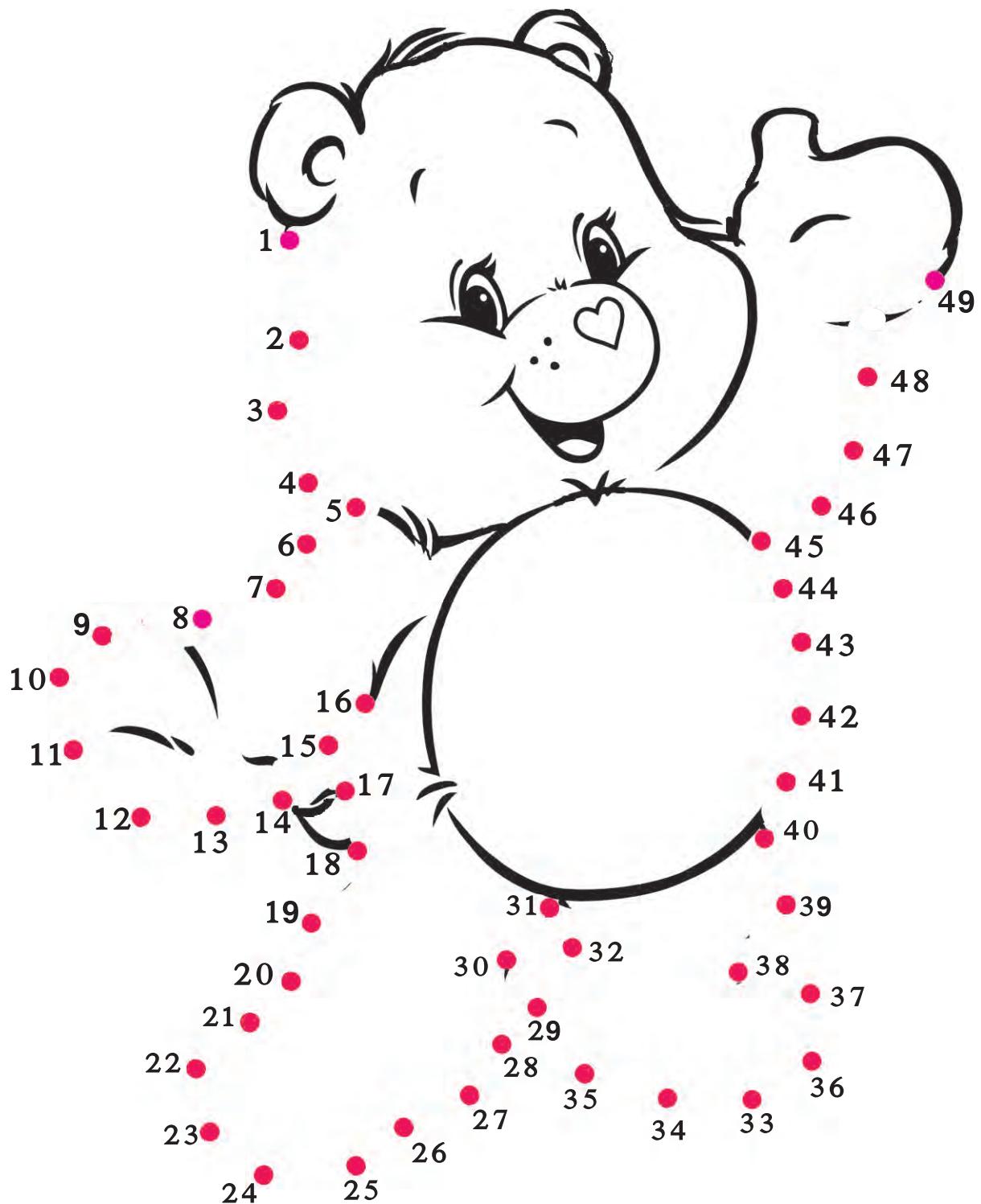
4. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸੰਖਿਆ ਬੋਲੋ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਕਰਵਾਓ।
5. ਅਧਿਆਪਕ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਲਈ ਸਟਾਪ ਵਾਚ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜਾ ਗਰੁੱਪ ਜਲਦੀ 10 ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਜੇਤੂ ਹੋਵੇਗਾ।

1 ਤੋਂ 49 ਤੱਕ ਗਿਣਤੀ ਲਿਖੋ :

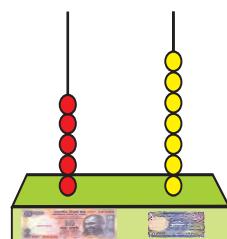

1 ਤੋਂ 49 ਤੱਕ ਬਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਓ ਅਤੇ ਰੰਗ ਭਰੋ :

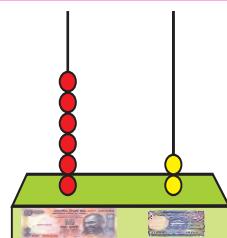

આઉ સિંહીએ

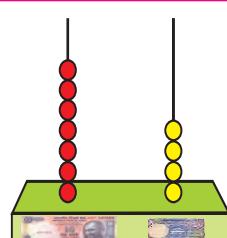
50 તોં 99 તક ગણત્તી

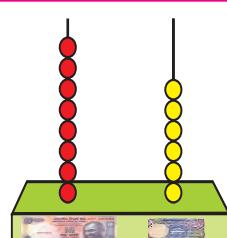
50
7
↓
57

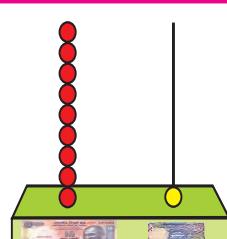
60
2
↓
62

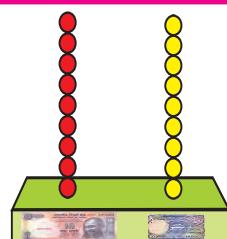
70
4
↓
74

80
6
↓
86

90
1
↓
91

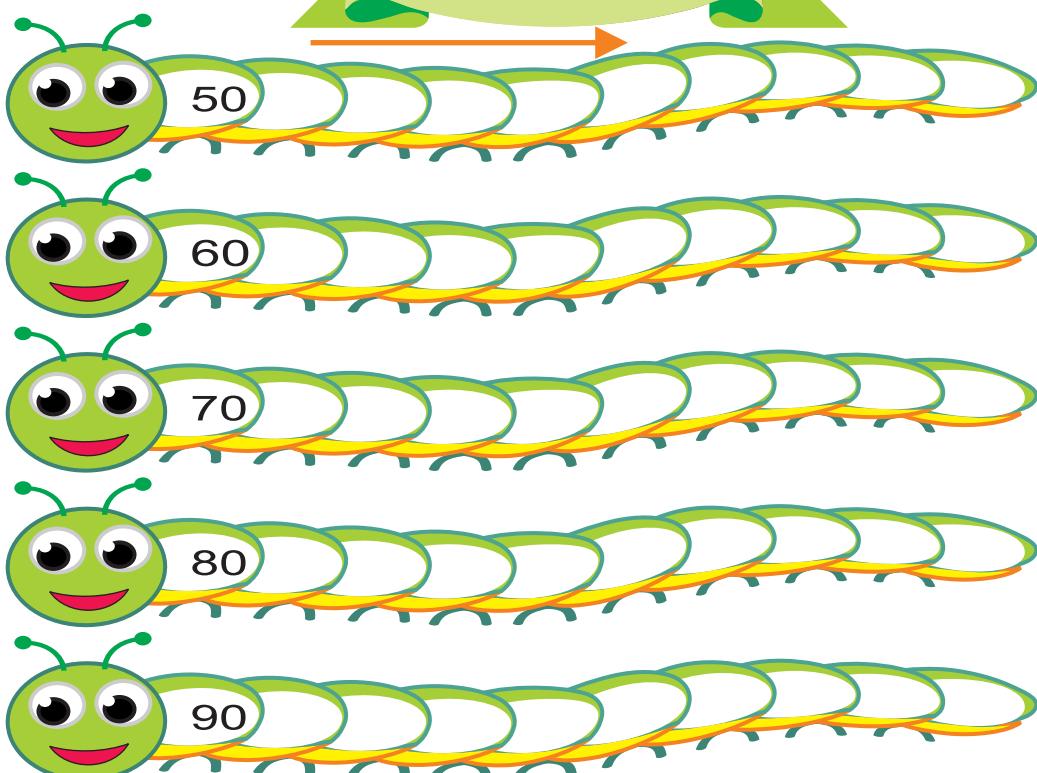

90
9
↓
99

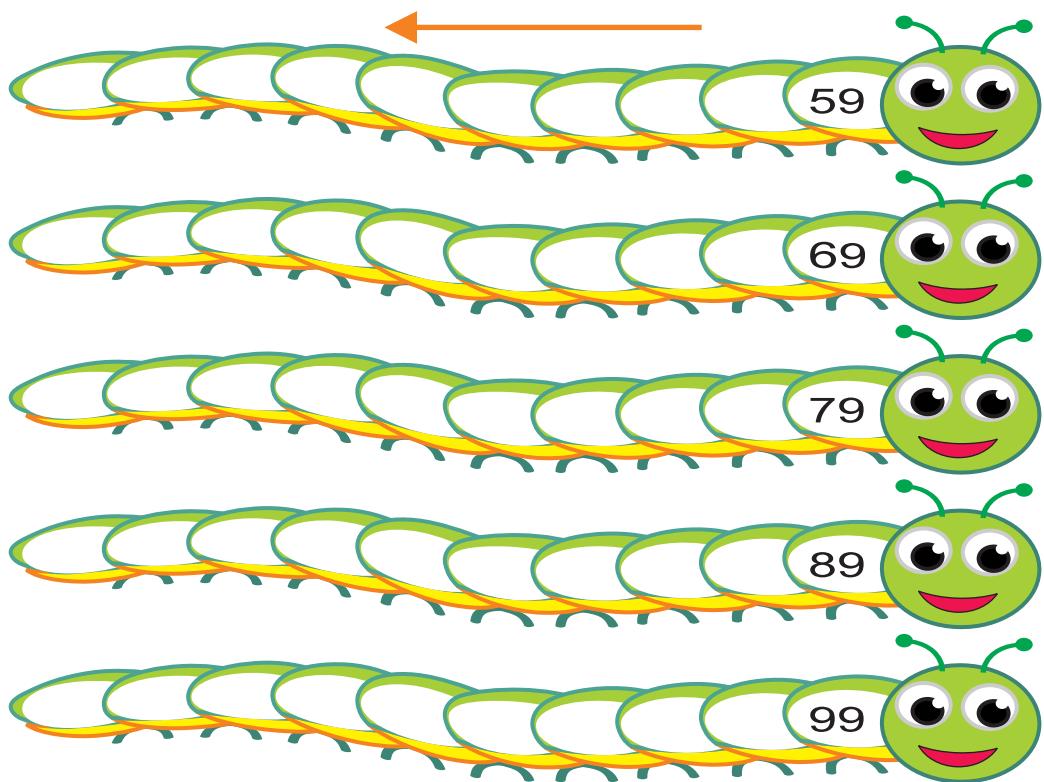
50	51	52	53	54	55	56	57	58	59
ਪੰਜਾਹ	ਇਕਵੰਜਾ	ਬੰਜਾ	ਤਰਵੰਜਾ	ਚੁੰਜਾ	ਪਚਵੰਜਾ	ਛਪੰਜਾ	ਸਤਵੰਜਾ	ਅਠਵੰਜਾ	ਉਣਾਹਠ
60	61	62	63	64	65	66	67	68	69
ਸੱਠ	ਇਕਾਹਠ	ਬਾਹਠ	ਤ੍ਰੇਹਠ	ਚੌਹਠ	ਪੈਂਹਠ	ਛਿਆਹਠ	ਸਤਾਹਠ	ਅਠਾਹਠ	ਉਣਤਤਰ
70	71	72	73	74	75	76	77	78	79
ਸੱਤਰ	ਇਕਤਤਰ	ਬਹਤਤਰ	ਤਿਹਤਤਰ	ਚੁਹਤਤਰ	ਪੱਤਰ	ਛਿਹਤਤਰ	ਸਤਤਤਰ	ਅਠਤਤਰ	ਉਣਾਸੀ
80	81	82	83	84	85	86	87	88	89
ਅੱਸੀ	ਇਕਾਸੀ	ਬਿਆਸੀ	ਤਰਾਸੀ	ਚੁਰਾਸੀ	ਪਚਾਸੀ	ਛਿਆਸੀ	ਸਤਾਸੀ	ਅਠਾਸੀ	ਉਣਾਨਵੇਂ
90	91	92	93	94	95	96	97	98	99
ਨੱਬੇ	ਇਕਾਨਵੇਂ	ਬਾਨਵੇਂ	ਤਰਾਨਵੇਂ	ਚੁਰਾਨਵੇਂ	ਪਚਾਨਵੇਂ	ਛਿਆਨਵੇਂ	ਸਤਾਨਵੇਂ	ਅਠਾਨਵੇਂ	ਨਾੜ੍ਹਾਨਵੇਂ

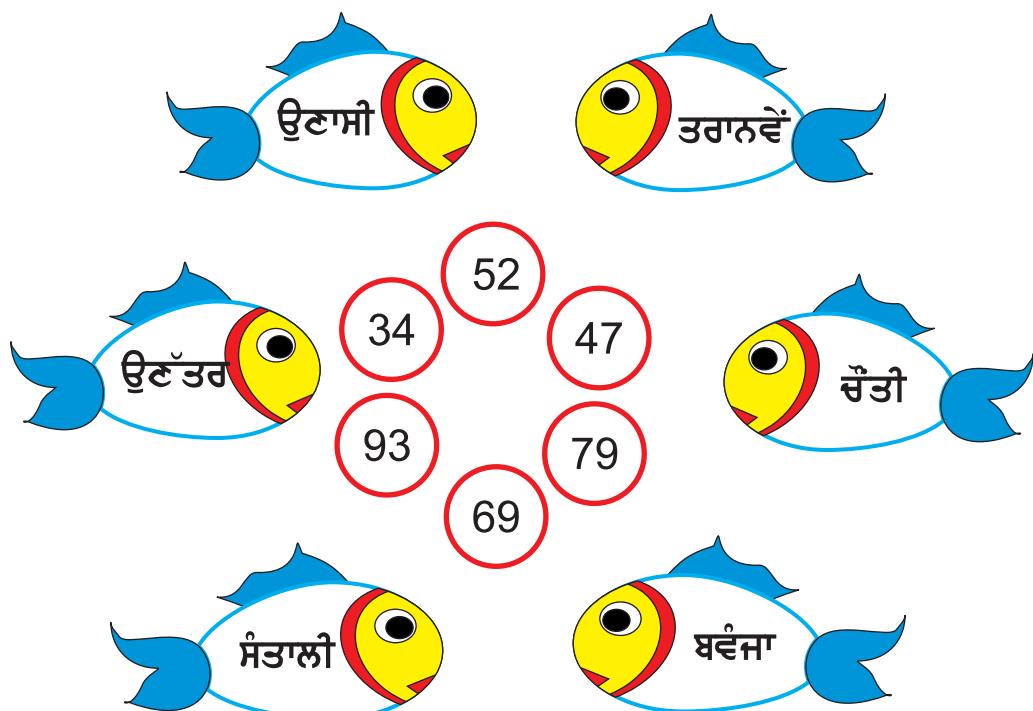
50-99 ਤੱਕ ਗਿਣਤੀ ਲਿਖੋ

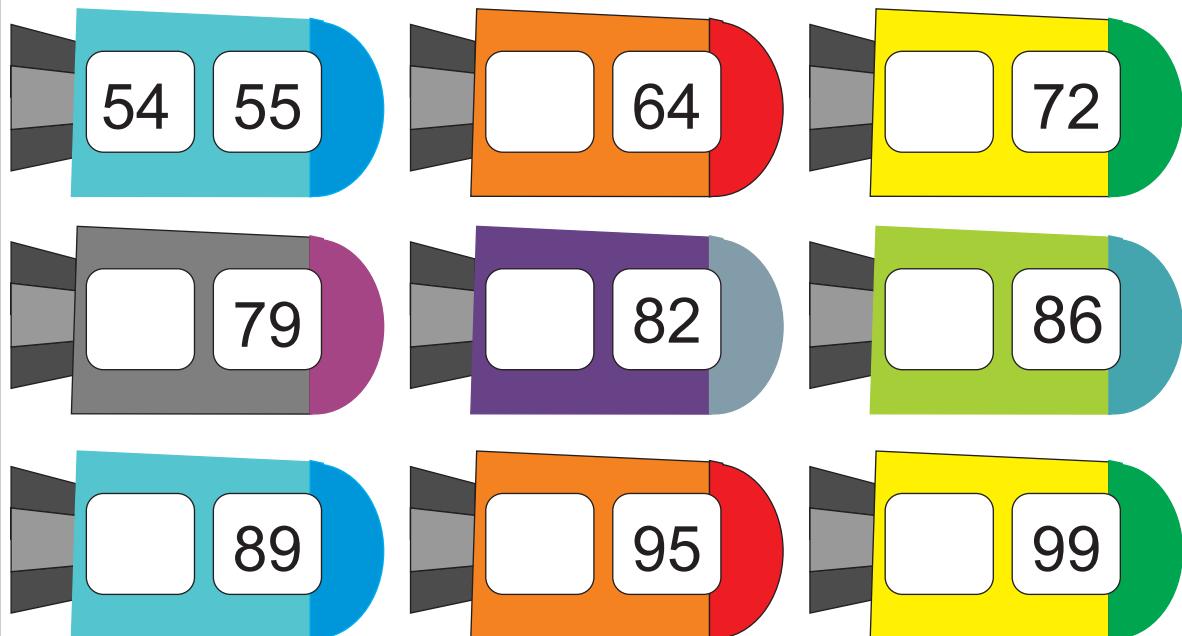
ਪੁੱਠੀ ਗਿਣਤੀ ਲਿਖੋ

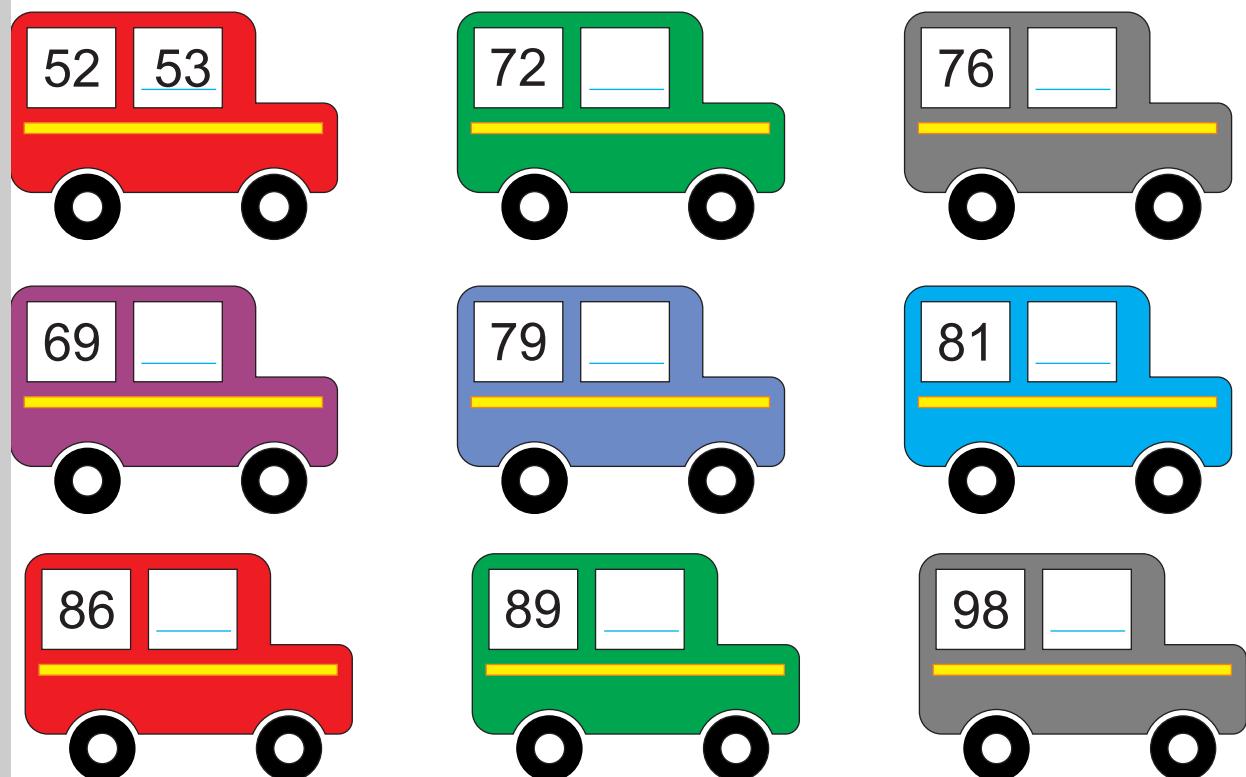
ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਓ :

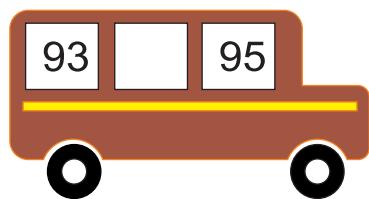
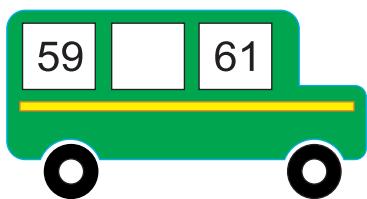
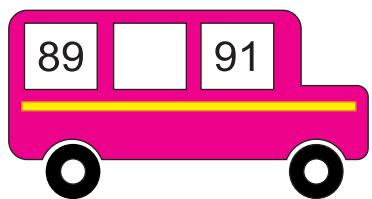
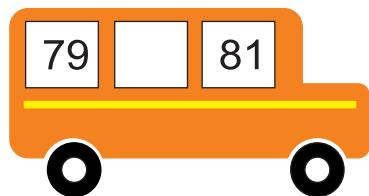
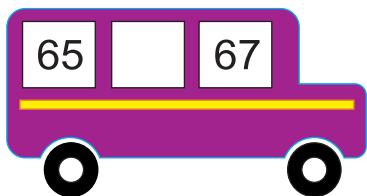
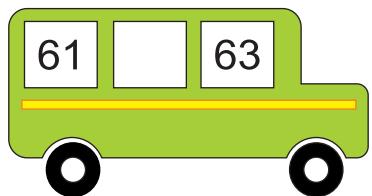
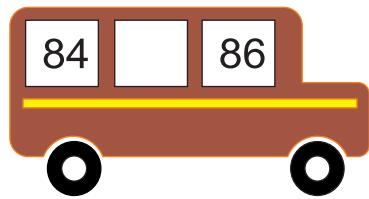
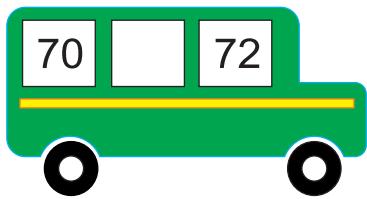
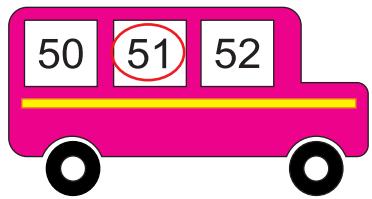
ਬਿਲਕੁਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਸੰਖਿਆ ਲਿਖੋ :

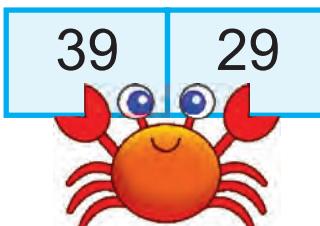
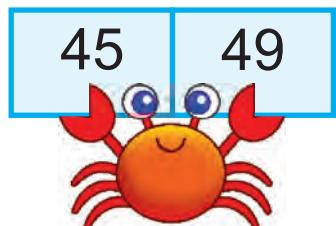
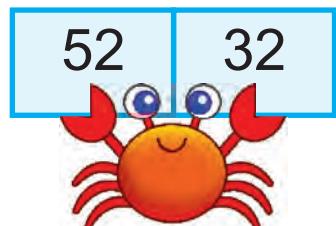
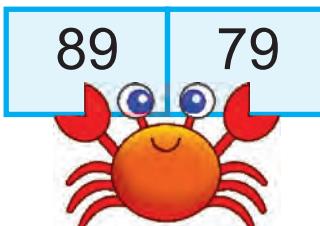
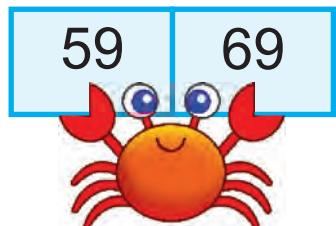
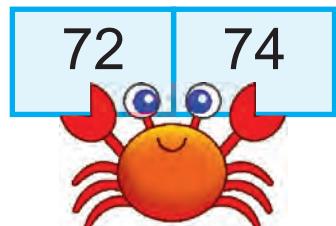
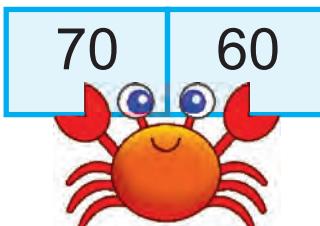
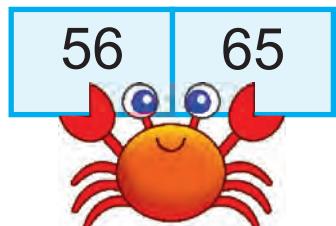
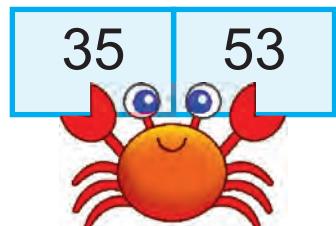
ਬਿਲਕੁਲ ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਸੰਖਿਆ ਲਿਖੋ :

ਵਿਚਕਾਰ ਵਾਲੀ ਸੰਖਿਆ ਲਿਖੋ :

ਵੱਡੀ ਸੰਖਿਆ 'ਤੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਓ :

ਛੋਟੀ ਸੰਖਿਆ 'ਤੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਓ :

$$\begin{array}{|c|c|} \hline 43 & 40 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{|c|c|} \hline 39 & 49 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{|c|c|} \hline 33 & 43 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{|c|c|} \hline 63 & 73 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{|c|c|} \hline 69 & 59 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{|c|c|} \hline 82 & 85 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{|c|c|} \hline 72 & 64 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{|c|c|} \hline 91 & 95 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{|c|c|} \hline 96 & 83 \\ \hline \end{array}$$

ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਤੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸੰਖਿਆ ਵੱਲ ਲਿਖੋ :

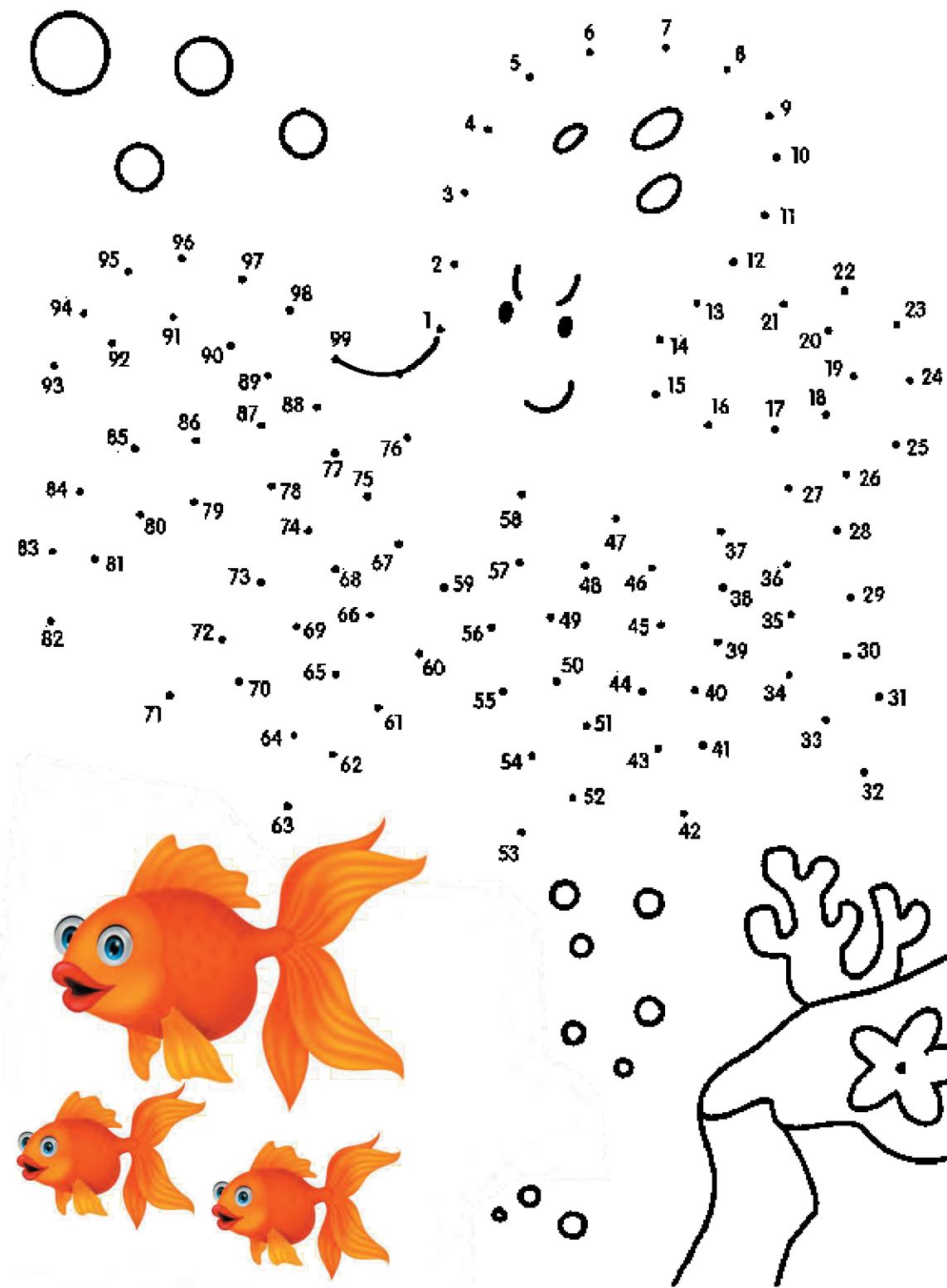
$$\begin{array}{ccc} 50 & 80 & 60 \\ \hline 50 & 60 & 80 \end{array}$$

$$\begin{array}{ccc} 69 & 99 & 59 \\ \hline & & \end{array}$$

$$\begin{array}{ccc} 52 & 58 & 59 \\ \hline & & \end{array}$$

$$\begin{array}{ccc} 45 & 72 & 64 \\ \hline & & \end{array}$$

1 ਤੋਂ 99 ਤੱਕ ਬਿੰਦੂ ਤੋਂ ਬਿੰਦੂ ਮਿਲਾਓ ਤੇ ਰੰਗ ਭਰੋ :

1. ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਧੀ ਗਿਣਤੀ ਲਿਖੋ :

32											
52											

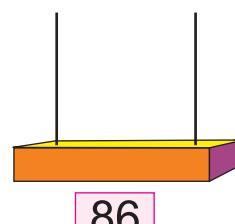
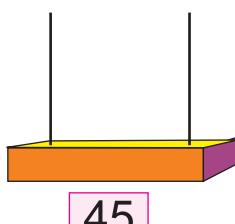
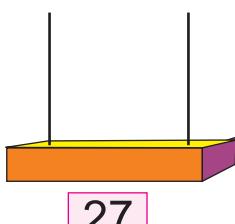
2. ਬਿਲਕੁਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਬਿਲਕੁਲ ਬਾਅਦ, ਵਿਚਕਾਰ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਲਿਖੋ :

— 35
— 89
— 98

58 —
77 —
89 —

25 — 27
86 — 88
90 — 92

3. ਗਿਣਤਾਰੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੌਤੀ ਪਾਓ :

4. ਮਾਨ ਕਾਰਡ ਜੋੜ ਕੇ ਬਣੀ ਸੰਖਿਆ ਲਿਖੋ :

		=	<input type="text"/>
		=	<input type="text"/>
		=	<input type="text"/>

5. ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ :

23 _____ 48 _____ 37 _____

6. ਛੋਟੀ ਸੰਖਿਆ 'ਤੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਓ :

32 33
47 37
86 64

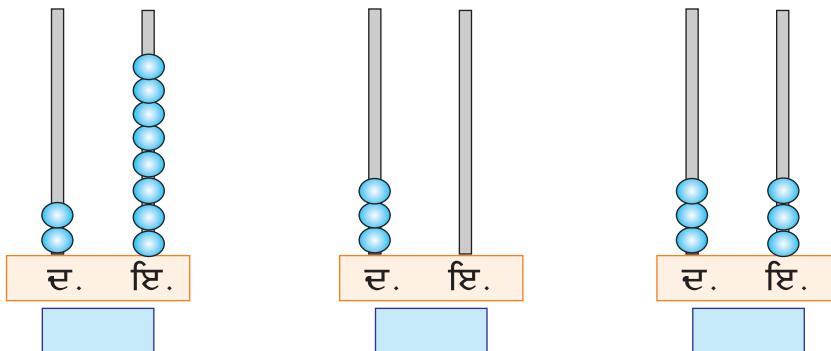
41 51
59 69
89 79

7. ਵੱਡੀ ਸੰਖਿਆ 'ਤੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਓ :

32	33
47	37
86	64

41	51
59	69
89	79

8. ਗਿਣਤਾਰੇ ਦੇ ਮੌਤੀ ਗਿਣੋ ਅਤੇ ਸੰਖਿਆ ਲਿਖੋ :

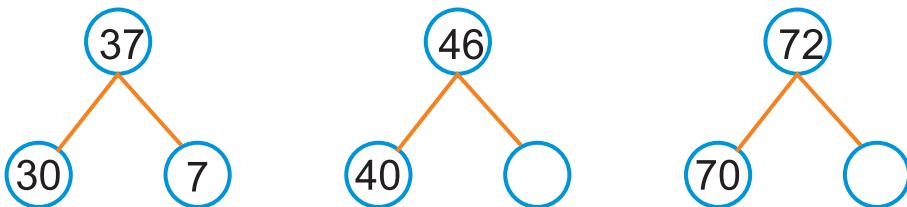
9. ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ :

ਉਣੱਤੀ ਅਠਤਾਲੀ ਛਿਆਸੀ

10. ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਤੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸੰਖਿਆ ਵੱਲ ਲਿਖੋ :

- (i) 37, 23, 29, 32
- (ii) 46, 49, 41, 43
- (iii) 17, 37, 47, 27
- (iv) 69, 59, 79, 49

11. ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਤੌੜ ਕੇ ਲਿਖੋ

ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਗੱਲਾਂ

- ਦੋ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸੰਖਿਆ = 99
- 1-1 ਦੇ ਦਸ ਕਰੰਸੀ ਨੋਟਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਇੱਕ 10 ਦਾ ਨੋਟ ਚੁੱਕਣਾ
- 21 ਤੋਂ 99 ਗਿਣਤੀ ਲਈ ਦੋ ਮਾਨ ਕਾਰਡ ਚੁੱਕਣੇ ਅਤੇ ਦੋਨਾਂ ਦੇ ਤੀਰ ਮਿਲਾਣੇ।

ਅਸੀਂ ਜੋ ਸੰਖਿਆ

21 ਤੋਂ 99 ਤੱਕ ਗਿਣਤੀ

99 ਤੱਕ ਗਿਣਤੀ ਬੋਲਣਾ, ਗਿਣਨਾ, ਪੜ੍ਹਨਾ, ਲਿਖਣਾ, ਸਿੱਧੀ ਗਿਣਤੀ, ਪੁੱਠੀ ਗਿਣਤੀ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਅੱਗੇ, ਪਿੱਛੇ, ਵਿਚਕਾਰ

ਦੋ ਇੱਕ ਅੰਕੀ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਜੁਬਾਨੀ ਜੋੜਨਾ

ਇੱਕ ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਦਹਾਈਆਂ ਅਤੇ ਇਕਾਈਆਂ ਦੇ ਜੁਬਾਨੀ ਸਮੂਹ ਬਣਾਉਣਾ

ਤੁਲਨਾ

ਧਨ (ਕਰੰਸੀ)

4

ਉਦੇਸ਼

- ਆਮ ਕਰੰਸੀ (ਨੋਟਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਕਿਆਂ) ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ।
- ਧਨ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਰਾਸ਼ਨੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ।

ਗਤੀਵਿਧੀ

ਪਾਪਾ! ਮੈਨੂੰ
ਗੇਂਦ ਲੈ ਦਿਓ

ਗੇਂਦ ਖਰੀਦਣ
ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਰੁਪਏਇਆਂ
ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਪਾਪਾ ਰੁਪਏ
ਕੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?

ਭਾਰਤੀ ਕਰੰਸੀ
ਨੋਟਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਕਿਆਂ ਦੇ
ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਹੇਠਾਂ ਦੇਖੋ:
ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਕਰੰਸੀ ਦੇ
ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਨੋਟ ਅਤੇ
ਸਿੱਕੇ ਹਨ।

ਪਾਪਾ ਇਹ ਕਿੰਨੇ
ਦਾ ਸਿੱਕਾ ਹੈ?

ਸਿੱਕੇ ਦੇ ਉੱਪਰ
ਪੜ੍ਹੋ ਕੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ?

ਇਸ ਉੱਪਰ ਪੰਜ
ਲਿਖਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਪੰਜ ਰੁਪਏ
ਦਾ ਸਿੱਕਾ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਰੁਪਏ ਲਈ ਚਿੰਨ੍ਹ ₹ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

- ਸਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਅਧਿਆਪਕ ਸਿਰਫ਼ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨਗੇ।
- ਅਧਿਆਪਕ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-2 ਮੁੱਲ ਦੇ ਅਸਲੀ ਨੋਟ ਅਤੇ ਅਸਲੀ ਸਿੱਕੇ ਦਿਖਾਉਣਗੇ।

ਸਿੱਕਿਆਂ/ਨੋਟਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪੜ੍ਹਨਾ ਅਤੇ ਲਿਖਣਾ:

ਨੋਟ/ਸਿੱਕੇ	ਮੁੱਲ
	₹ <input type="text" value="1"/>
	₹ <input type="text" value="10"/>
	₹ <input type="text" value="5"/>
	₹ <input type="text" value="20"/>

ਨੋਟ/ਸਿੱਕੇ	ਮੁੱਲ
	₹ <input type="text"/>

ਅਧਿਆਪਕ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਸਿੱਕੇ ਦਿਖਾ ਕੇ ਉੱਪਰ ਲਿਖੀ ਸੰਖਿਆ ਪੜ੍ਹਨਾ ਅਤੇ ਲਿਖਣਾ ਸਿਖਾਉਣਗੇ।

આઉં સિંહીએ

દિઓ મુલ્લ અનુસાર સહી સિકે/નોટ 'તે ઠીક (✓) દા નિષ્ણાન લગાઓ:

મુલ્લ	નોટ/સિકે
₹ 1 =	☒ ☐
₹ 5 =	☒ ☐
₹ 5 =	☐ ☒
₹ 10 =	☐ ☒

આઉં કરીએ

મુલ્લ	નોટ/સિકે
₹ 2 =	☐ ☐
₹ 10 =	☐ ☐
₹ 20 =	☐ ☐
₹ 50 =	☐ ☐

સિંકિઅં/નોટાં દા મુલ્લ પતા કરના :

	₹ <input type="text" value="3"/>
	₹ <input type="text" value="4"/>
	₹ <input type="text" value="5"/>
	₹ <input type="text" value="8"/>

	₹ <input type="text"/>

ਆਓ ਸਿੱਖੀਏ

ਦਿੱਤੇ ਮੁੱਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮੁੱਲ ਦੇ ਸਿੱਕਿਆਂ 'ਤੇ ਠੀਕ (✓) ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਓ :

₹7	=		☒
			☐
₹9	=		☐
			☒

ਆਓ ਕਰੀਏ

₹14	=		☐
			☐
₹19	=		☐
			☐
₹20	=		☐
			☐

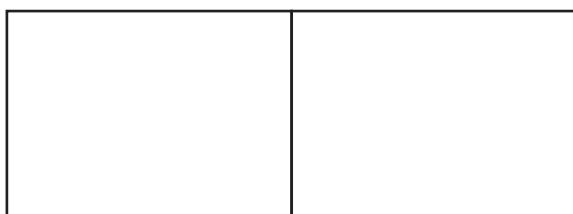
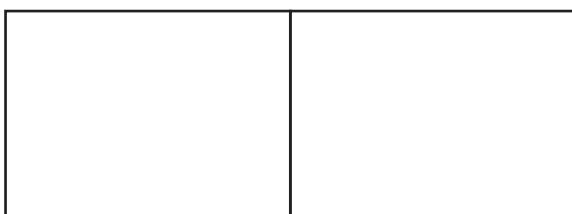
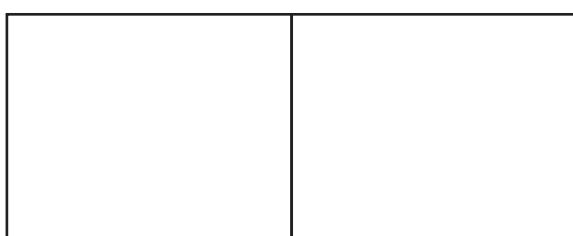
ਪ੍ਰਯੋਗੀ ਕਿਰਿਆ

ਉਦੇਸ਼ : ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਸਿੱਕੇ ਬਣਾਉਣਾ

ਸਮੱਗਰੀ : ਅਸਲੀ ਸਿੱਕੇ, ਰੰਗ, ਪੈਨਸਿਲ

ਵਿਧੀ :

1. ਕੋਈ ਵੀ ਸਿੱਕਾ ਲਈ।
2. ਸਿੱਕਾ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਕਾਗਜ਼ ਨੂੰ ਕੱਸ ਕੇ ਪਕੜੋ।
3. ਰੰਗ ਜਾਂ ਪੈਨਸਿਲ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਘਿਸਾਓ ਤਾਂ ਕਿ ਸਿੱਕੇ ਦੀ ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਬਣ ਜਾਵੇ।
4. ਹੁਣ ਸਿੱਕੇ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਾਸਾ ਰੱਖ ਕੇ ਫਿਰ ਰੰਗ ਜਾਂ ਪੈਨਸਿਲ ਘਿਸਾਓ ਤਾਂ ਕਿ ਸਿੱਕੇ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੀ ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਬਣ ਸਕੇ।
5. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿੱਕੇ ਬਣਾਓ।

ਵਰਕਸ਼ੀਟ

ਸਿੱਕਿਆ ਅਤੇ ਨੋਟਾਂ ਦਾ ਉਸਦੇ ਮੁੱਲ ਅਨੁਸਾਰ ਮਿਲਾਨ ਕਰੋ :

₹2

₹20

₹5

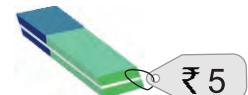
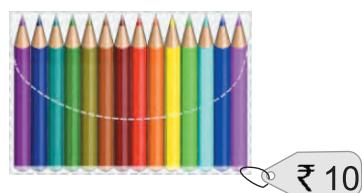
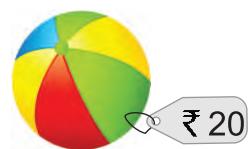

₹10

₹50

ਦਿੱਤੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਅਨੁਸਾਰ ਮਿਲਾਨ ਕਰੋ :

ਸਿੱਖਿਆਂ/ਨੋਟਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਤਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਲਿਖੋ :

	₹ <input type="text"/>
	₹ <input type="text"/>
	₹ <input type="text"/>
	₹ <input type="text"/>

ਸਿੱਖਿਆਂ ਦੇ ਠੀਕ ਸਮੂਹ ਅੱਗੇ ਸਹੀ (✓) ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਓ :

ਮੁੱਲ	ਨੋਟ/ਸਿੱਕੇ
	
	
	

ਇੱਕ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੇ ਦੋ
 ਪੰਜ, ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੇ ਜੀ।
 ਪੰਜ-ਪੰਜ ਜੁੜ ਪੂਰੇ ਬਣਦੇ ਦਸ
 ਦਸ-ਦਸ ਜੁੜ ਪੂਰੇ ਵੀਹ।
 ਵੀਹ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੰਜਾਹ ਹੁੰਦੇ ਨੇ,
 ਦੱਸੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜੁੜਦਾ ਕੀ।

ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਗੱਲਾਂ

- ਭਾਰਤੀ ਧਨ (ਕਰੰਸੀ) ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਪੈਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਜੋ ਸਿੱਖਿਆ

ਧਨ (ਮੁਦਰਾ)

ਨੋਟਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਕਿਆਂ
ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ

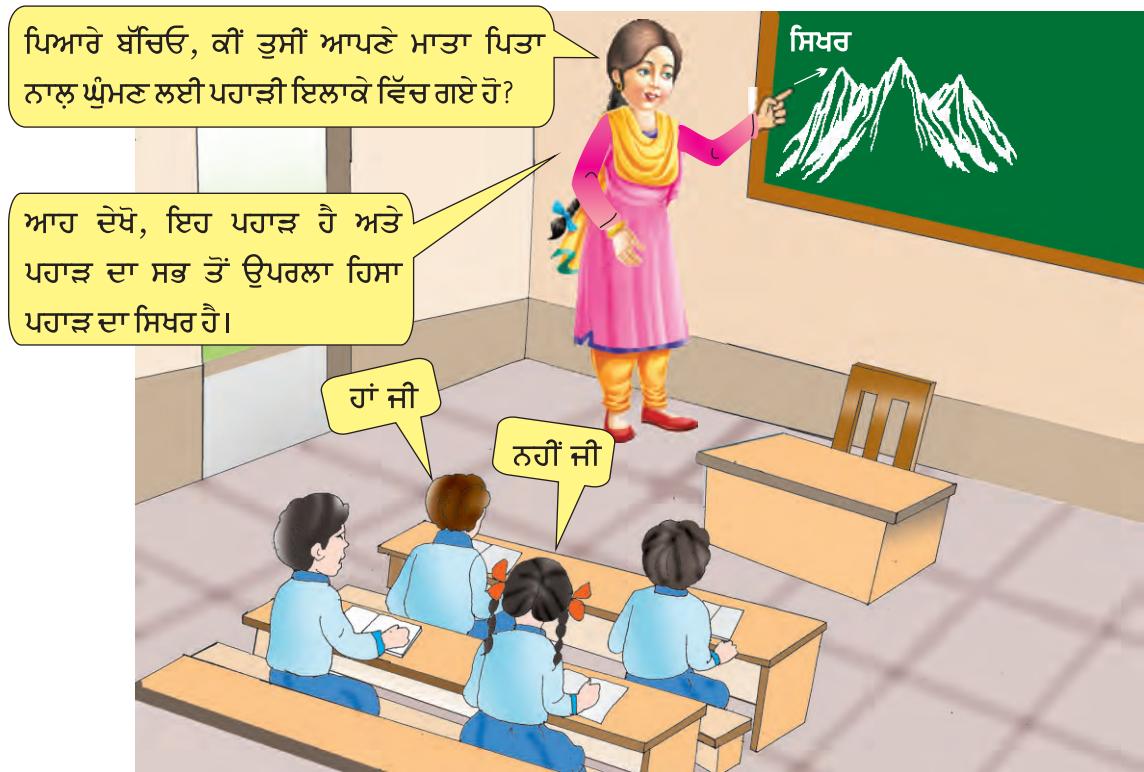
ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਗੱਤੇ
ਦੇ ਨੋਟ/ਸਿੱਕੇ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।

ਛੋਟੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀਆਂ
ਦਾ ਜੋੜ

ਉਦੇਸ਼

- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਿਖਰ-ਤਲ, ਉਪਰ-ਹੇਠਾਂ, ਅੰਦਰ-ਬਾਹਰ, ਪਹਿਲਾਂ-ਬਾਅਦ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਸਮਝਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਣਗੇ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਢਲੇ ਆਕਾਰਾਂ ਜਿਵੇਂ-ਚੱਕਰਾਕਾਰ, ਚਾਰਕੋਣੀ ਅਤੇ ਤਿਕੋਣ ਆਕਾਰ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅੰਤਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਣਗੇ।
- ਜਮਾਤ ਵਿਚਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਣਗੇ।

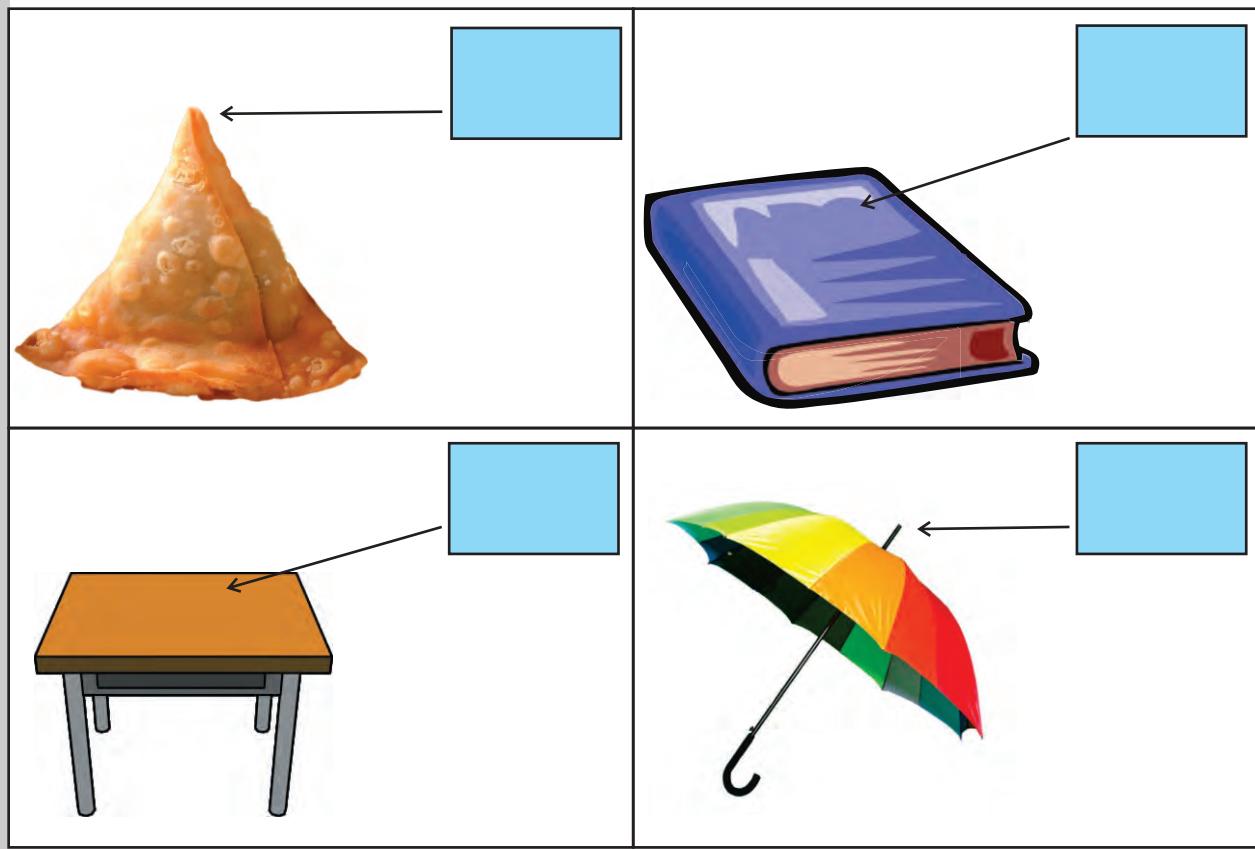
ਸਿਖਰ-ਤਲ

ਆਓ ਕਰੀਏ

ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਸਿਖਰ ਲਈ (✓) ਅਤੇ ਤਲ ਲਈ (✗) ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਗਾਓ।

• ਗਤੀਵਿਧੀ •

ਉੱਪਰ-ਹੇਠਾਂ

ਬੱਚਿਓ!
ਕਿਤਾਬਾਂ ਕਿਥੇ ਪਈਆਂ ਹਨ?
ਕੂੜੇਦਾਨ ਕਿਥੇ ਪਿਆ ਹੈ?

ਮੇਜ਼ ਦੇ ਉੱਪਰ

ਮੇਜ਼ ਦੇ ਹੇਠਾਂ

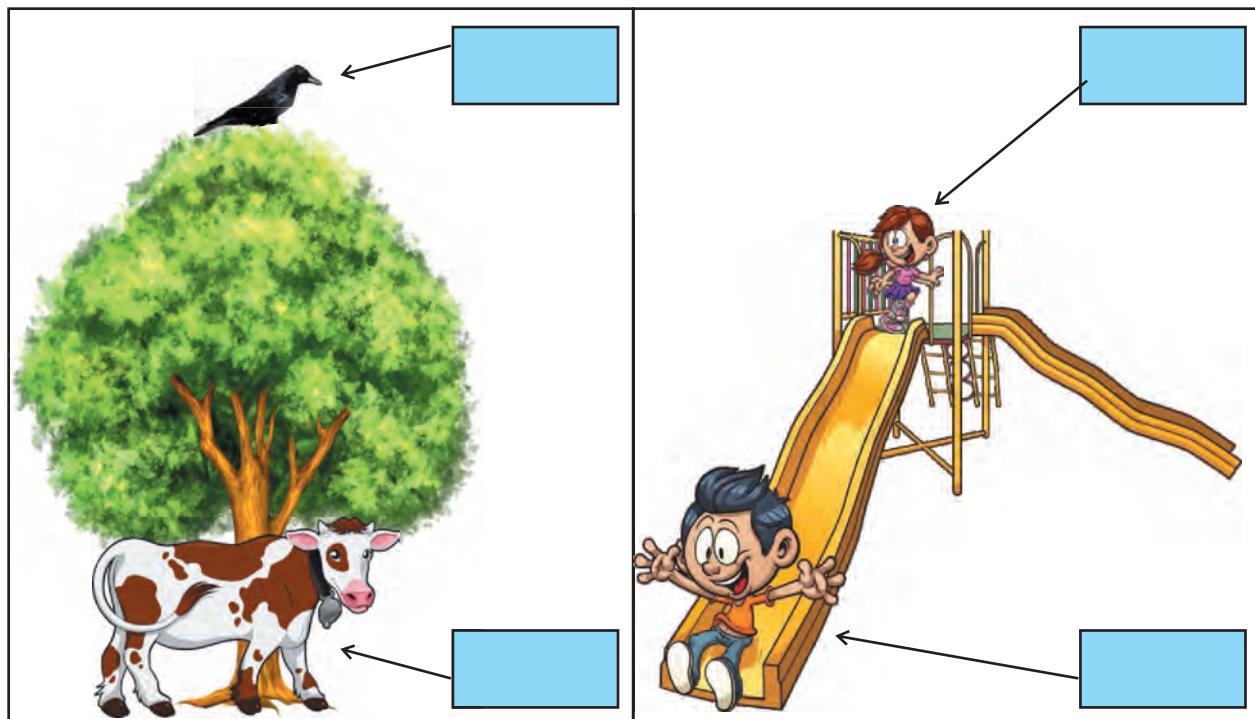

ਹੁਣ, ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਆਪਣੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੋਤਲ ਆਪਣੇ ਡੈਸਕ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਬਸਤੇ ਨੂੰ ਡੈਸਕ ਉੱਪਰ ਰੱਖੋ।

ਆਉ ਕਰੀਏ

ਉੱਪਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਸਹੀ (✓) ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਗਲੜ (✗) ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਓ :

• ਗਤੀਵਿਧੀ •

ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ

ਬੱਚਿਓ!
ਕਿਤਾਬ ਕਿੱਥੇ ਪਈ ਹੈ?

ਬੱਚਿਓ!
ਕਿਤਾਬ ਮੇਜ਼ ਦੇ ਉੱਪਰ ਤਾਂ
ਹੈ, ਨਾਲੁ ਹੀ ਬਸਤੇ ਤੋਂ
ਬਾਹਰ ਵੀ ਹੈ।

ਮੇਜ਼ 'ਤੇ

ਬੱਚਿਓ,
ਹੁਣ ਕਿਤਾਬਾਂ ਕਿੱਥੇ ਪਈਆਂ ਹਨ?

ਸ਼ਾਬਾਸ਼!

ਬਸਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ

ਆਓ ਕਰੀਏ

ਅੰਦਰ ਪਈਆਂ ਵਸਤੁਆਂ 'ਤੇ ਸਹੀ (✓) ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਪਈਆਂ ਵਸਤੁਆਂ 'ਤੇ ਗਲੁੜ (✗) ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ
ਲਗਾਓ :

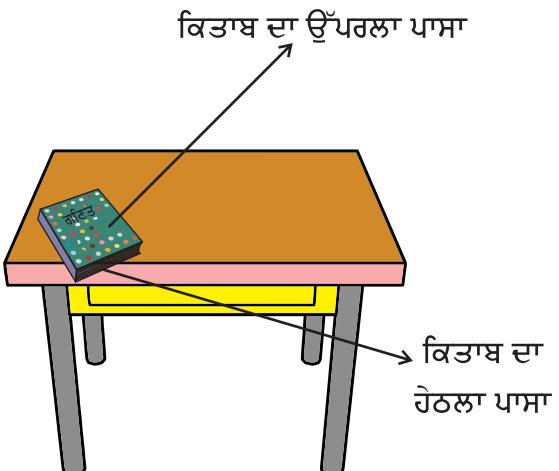

• ਗਤੀਵਿਧੀ •

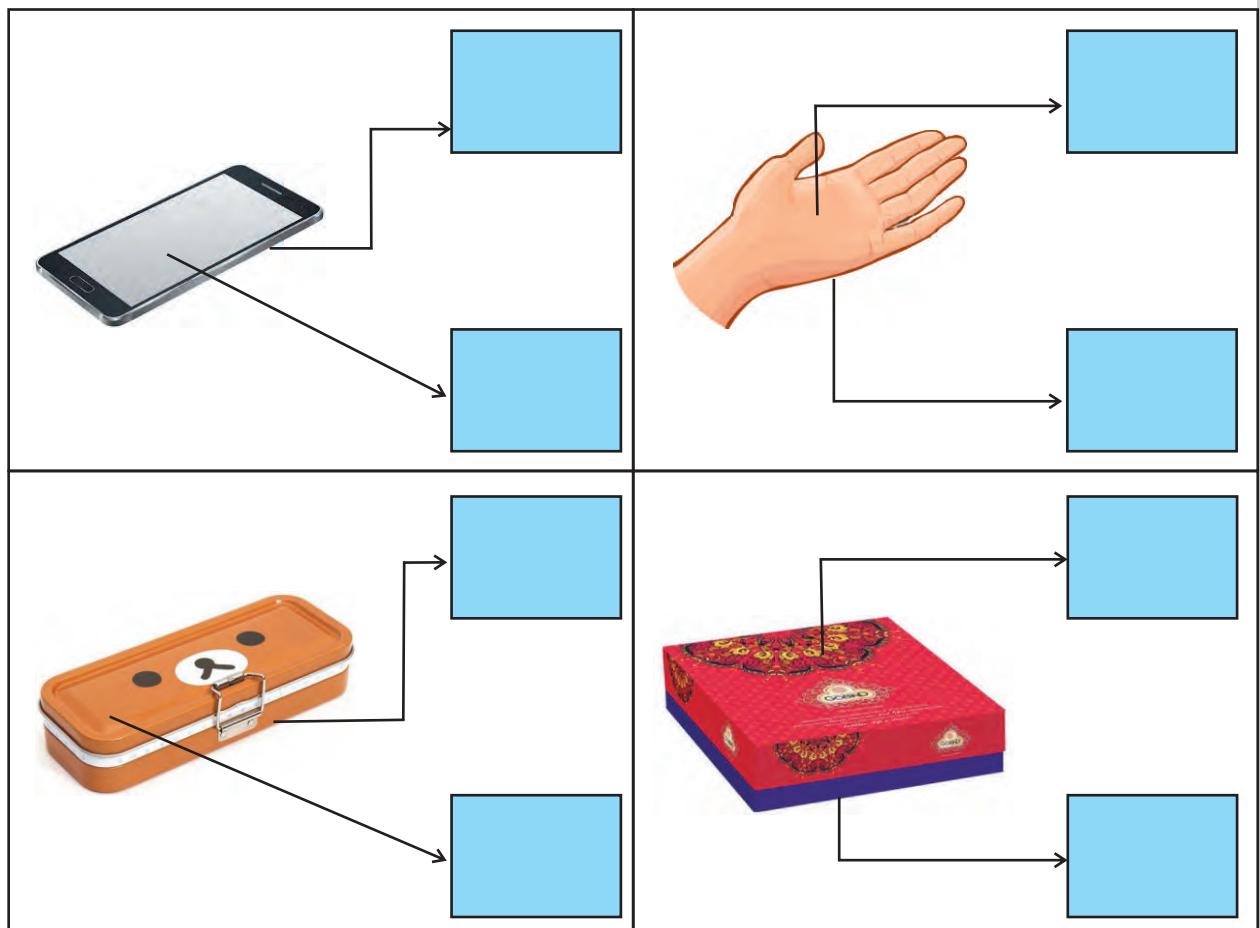
ਊਪਰਲਾ ਹੇਠਲਾ

ਬੱਚਿਓ!
ਤੁਸੀਂ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਪਈ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਦੇਖੋ।
ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਤਲ
ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਤਾਬ
ਦਾ ਊਪਰਲਾ ਪਾਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ
ਤਲ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਉਹ
ਹੇਠਲਾ ਪਾਸਾ ਹੈ।

ਊਪਰਲੇ ਤਲ 'ਤੇ(✓)ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਹੇਠਲੇ ਤਲ 'ਤੇ (✗)ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਓ :

ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਅਦ

• ਗਤੀਵਿਧੀ •

ਅਹਿਲ ਗੁਰਦਿਹ ਸਿਮਰਨ ਕੁਲਜੀਤ ਪਿੰਕੀ ਅਸਲਮ ਜੋਤੀ ਰਾਣੇ ਸੰਦੀਪ
ਸਿੰਘ

ਅਸਲਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੌਣ ਹੈ?

ਪਿੰਕੀ

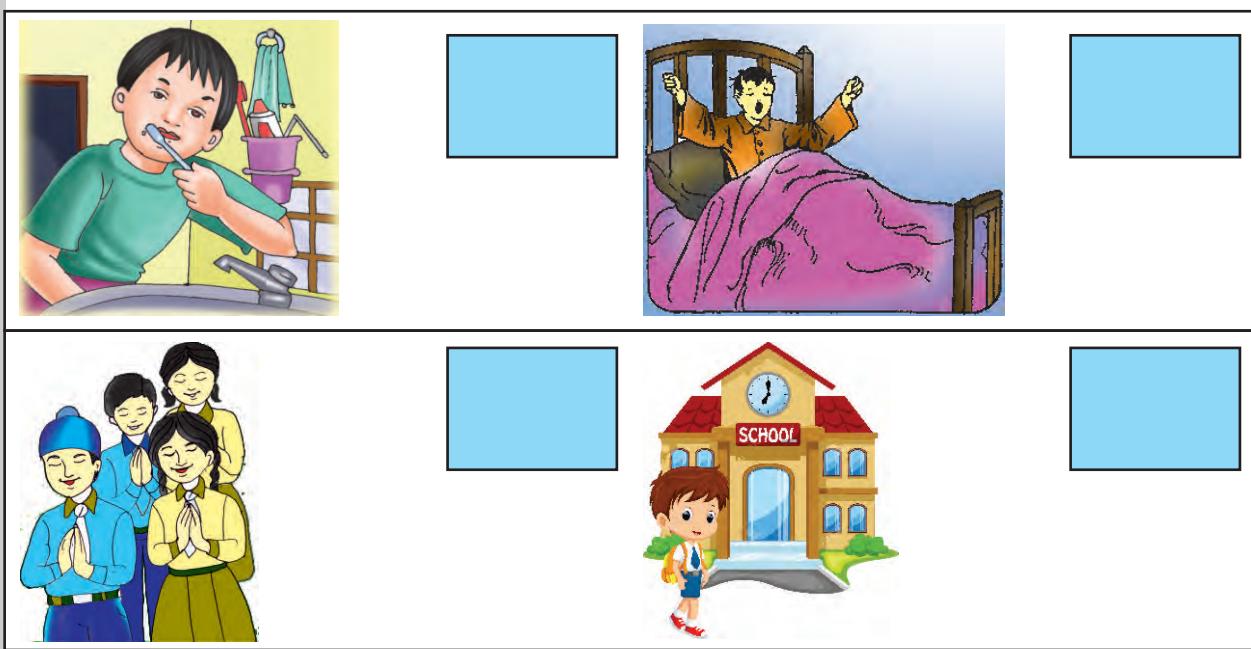

ਕੁਲਜੀਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੌਣ ਹੈ?

ਪਿੰਕੀ

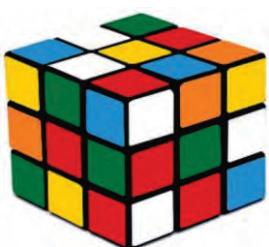
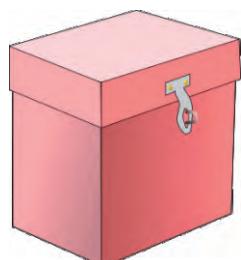
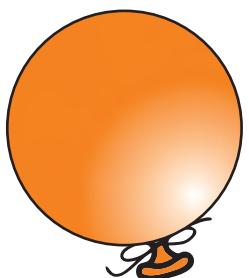
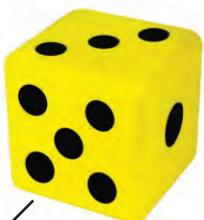
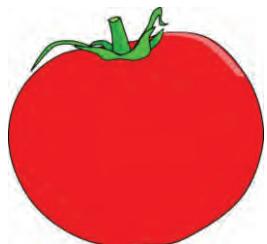

ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਗਤੀਵਿਧੀ 'ਤੇ (✓) ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਗਤੀਵਿਧੀ 'ਤੇ (✗) ਦਾ

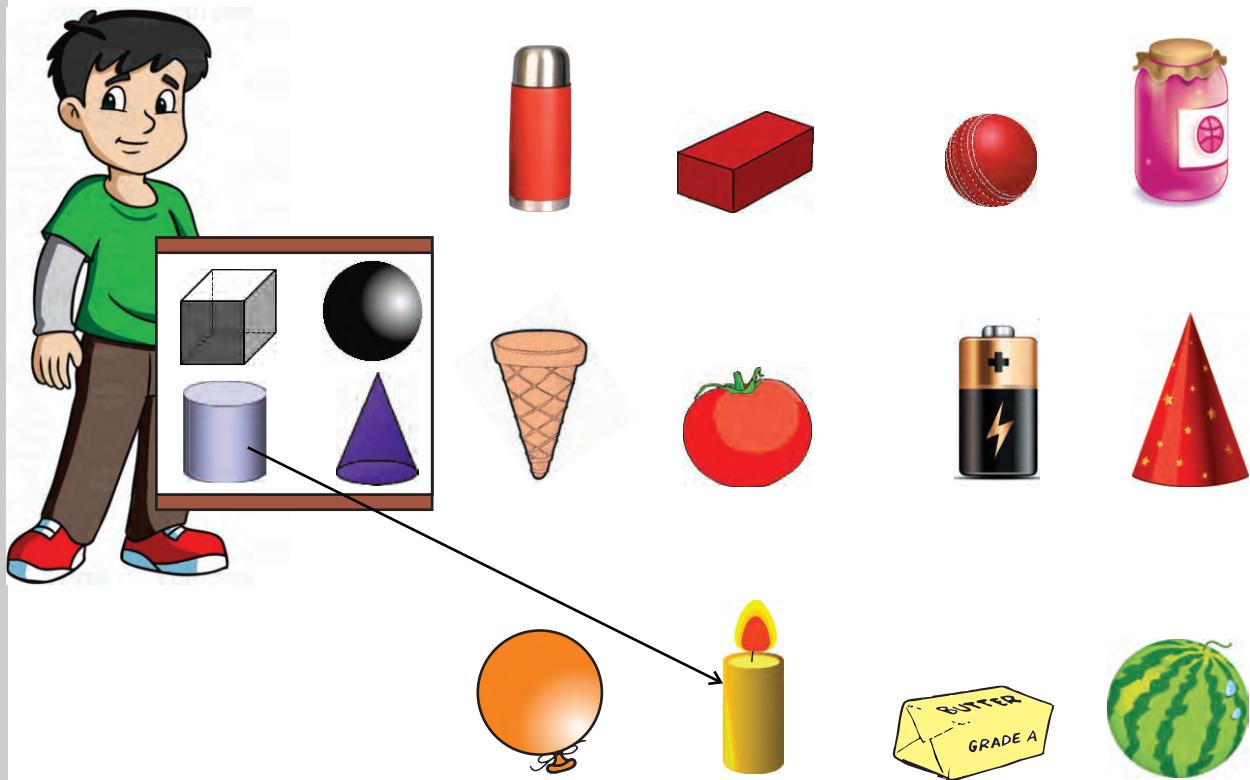
ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਠੋਸ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ

ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਓ:

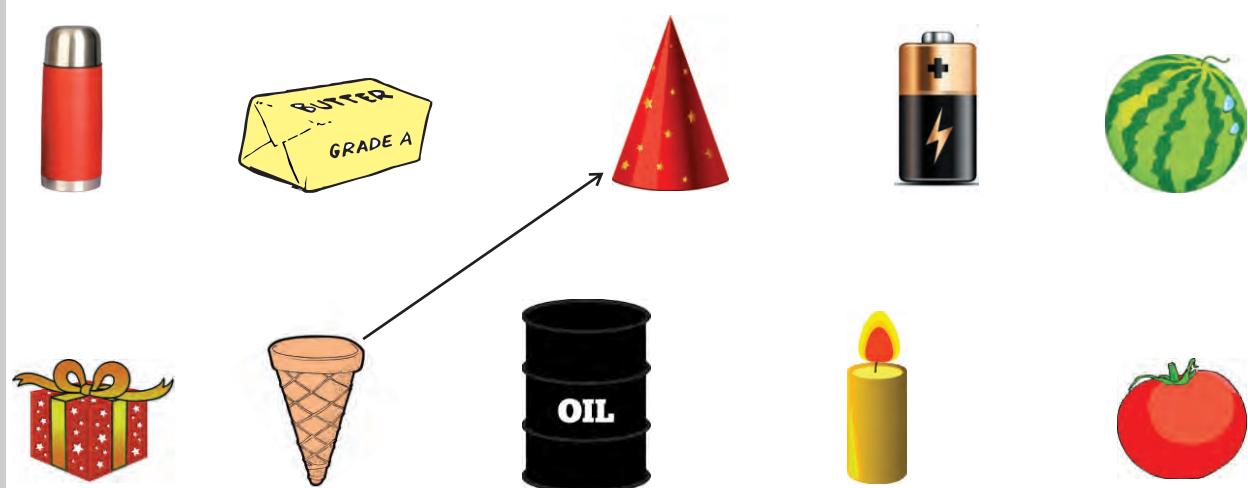

ਛਾਂਟਣਾ

ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਓ:

ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਦੇ ਜੋੜੇ ਬਣਾਓ :

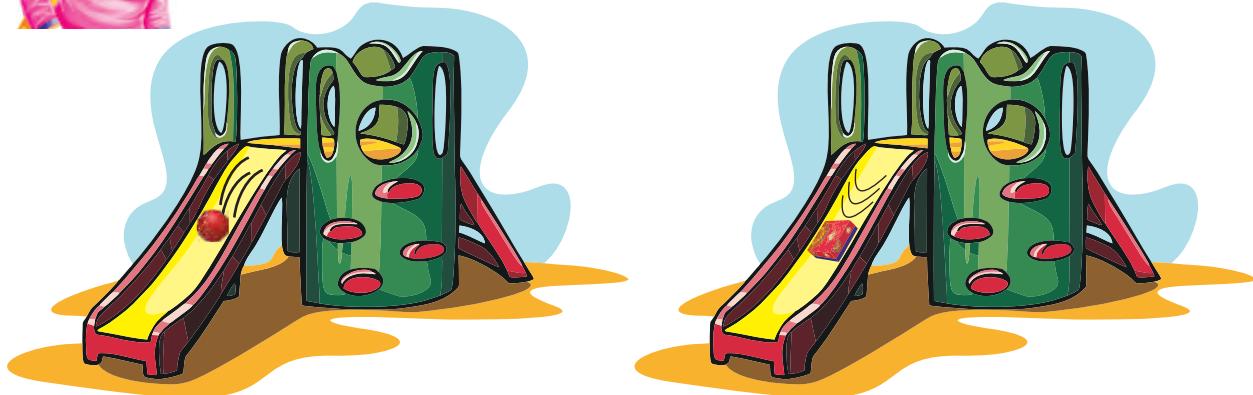

ਆਓ ਸਿੱਖੋਏ

ਰਿੜ੍ਹਨਾ-ਫਿਸਲਨਾ

ਬੱਚਿਓ ! ਦੇਖੋ
ਗੋਂਦ ਰਿੜ੍ਹਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਿਠਾਈ ਦਾ
ਡੱਬਾ ਫਿਸਲਦਾ ਹੈ।

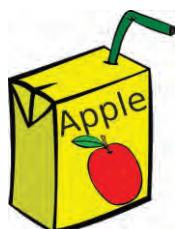

ਆਓ ਕਰੀਏ

ਰਿੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ 'ਤੇ (✓) ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਫਿਸਲਨ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ 'ਤੇ (✗) ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਓ:

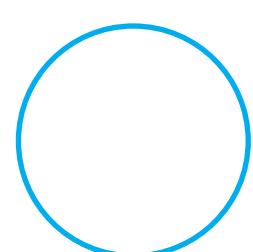
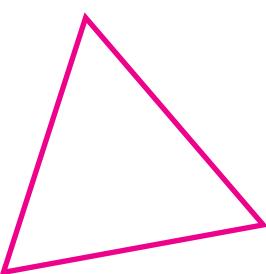
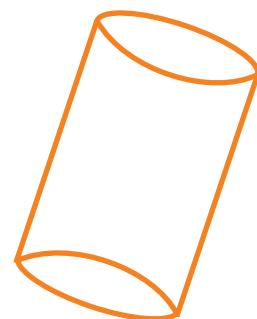
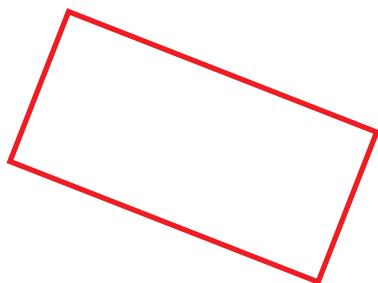
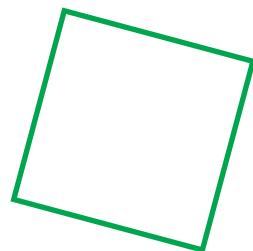
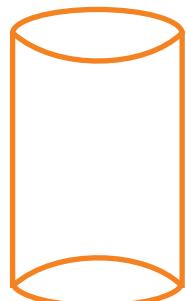
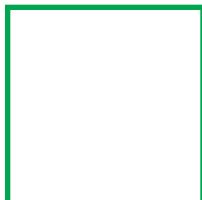
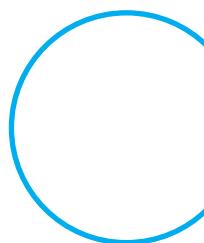
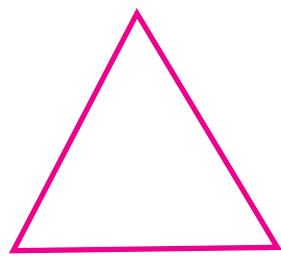

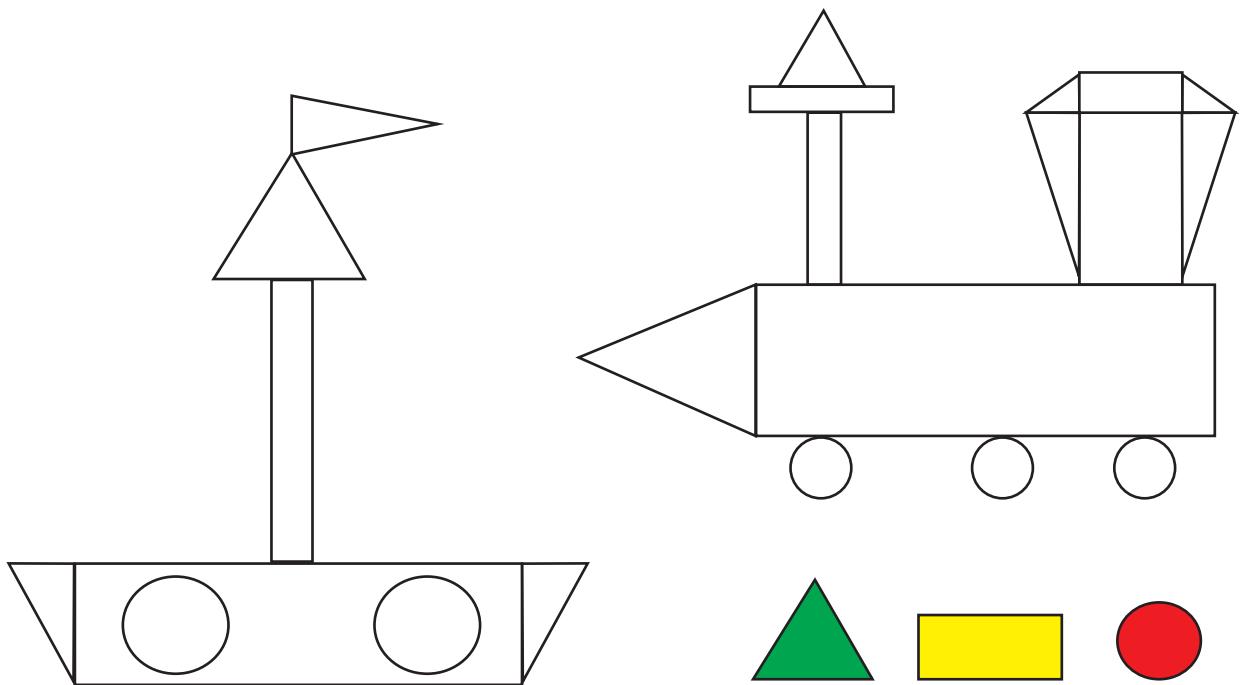

ਛਾਂਟਣਾ

ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਆਕਾਰ ਦੀਆਂ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਦਾ ਮਿਲਾਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਰੰਗ ਭਰੋ।

ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰੰਗ ਭਰੋ।

ਅਸੀਂ ਜੋ ਸਿੱਖਿਆ

ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ

ਸਿਖਰ-ਤਲ, ਉੱਪਰ-ਹੇਠਾਂ,
ਅੰਦਰ-ਬਾਹਰ, ਉੱਪਰਲਾ-ਹੇਠਲਾ,
ਪਹਿਲਾ-ਬਾਅਦ

ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਠੋਸ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ

ਛਾਟਣਾ

ਵਰਗੀਕਰਣ ਕਰਨਾ

ਰਿੜ੍ਹਨਾ ਅਤੇ ਖਿਸਕਾਉਣਾ

ਉਦੇਸ਼

- ਬੱਚੇ ਨਮੂਨਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਣ।
- ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਸਕਣ।
- ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਬੌਧਿਕ ਵਿਕਾਸ।

• ਗਤੀਵਿਧੀ •

ਅਧਿਆਪਕ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਪੈਨਸਿਲਾਂ
ਨਾਲ ਨਮੂਨੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਗੇ।

ਕਿਤਾਬ

ਪੈਨਸਿਲ

ਅਧਿਆਪਕ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਨਮੂਨਾ ਬਣਾ
ਕੇ ਦਿਖਾਉਣਗੇ।

ਇਸੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਚਲਦੇ ਹੋਏ।

ਅਧਿਆਪਕ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚਾਂ ਇੱਕ
ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣਗੇ।

ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਧਿਆਪਕ ਇੱਕ
ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਬੁਲਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕੁੜੀ ਦੇ ਖੱਬੇ
ਹੱਥ ਖੜਾ ਕਰੇਗੀ।

ਮੁੰਡਾ

ਕੁੜੀ

ਹੁਣ ਅਧਿਆਪਕ ਬਾਕੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਮੁੰਡਾ-ਕੁੜੀ-ਮੁੰਡਾ
..... ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਅਨੁਸਾਰ ਖੜੇ ਕਰਕੇ ਨਮੂਨੇ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਸਮਝਾਉਣਗੇ।

ਮੁੰਡਾ

ਕੁੜੀ

ਮੁੰਡਾ

ਕੁੜੀ

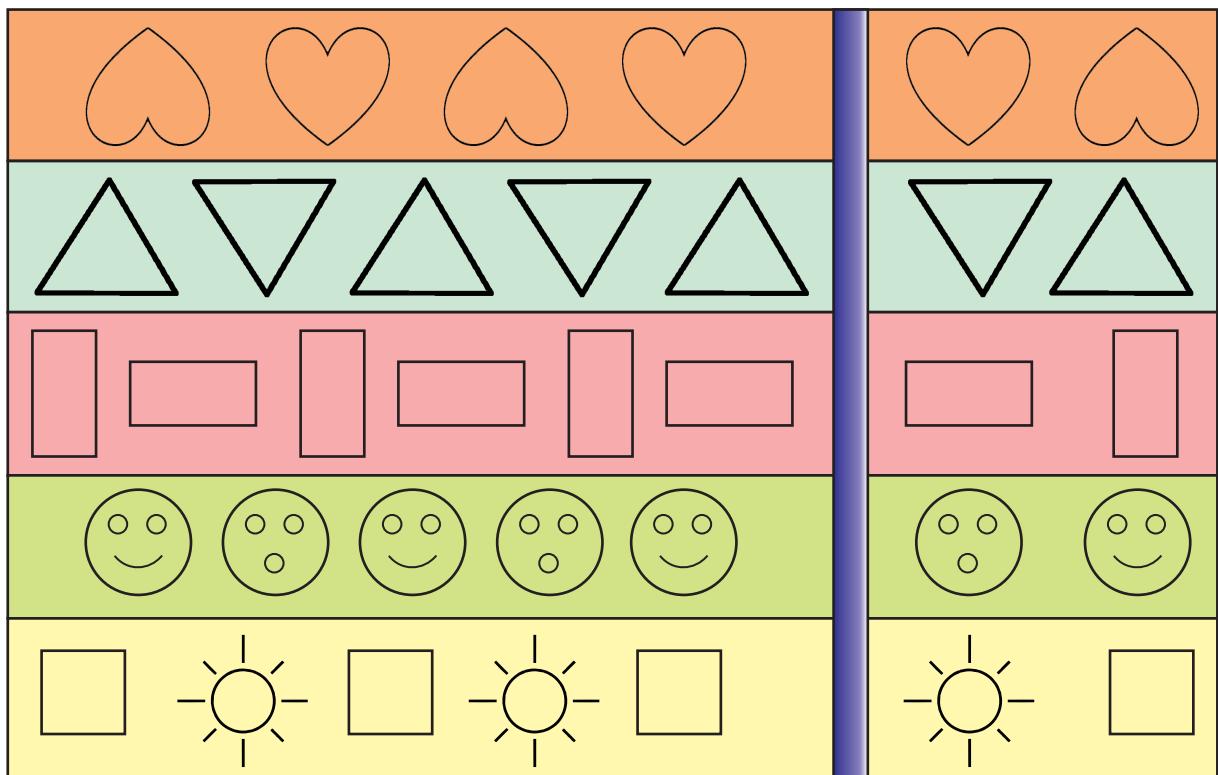
ਮੁੰਡਾ

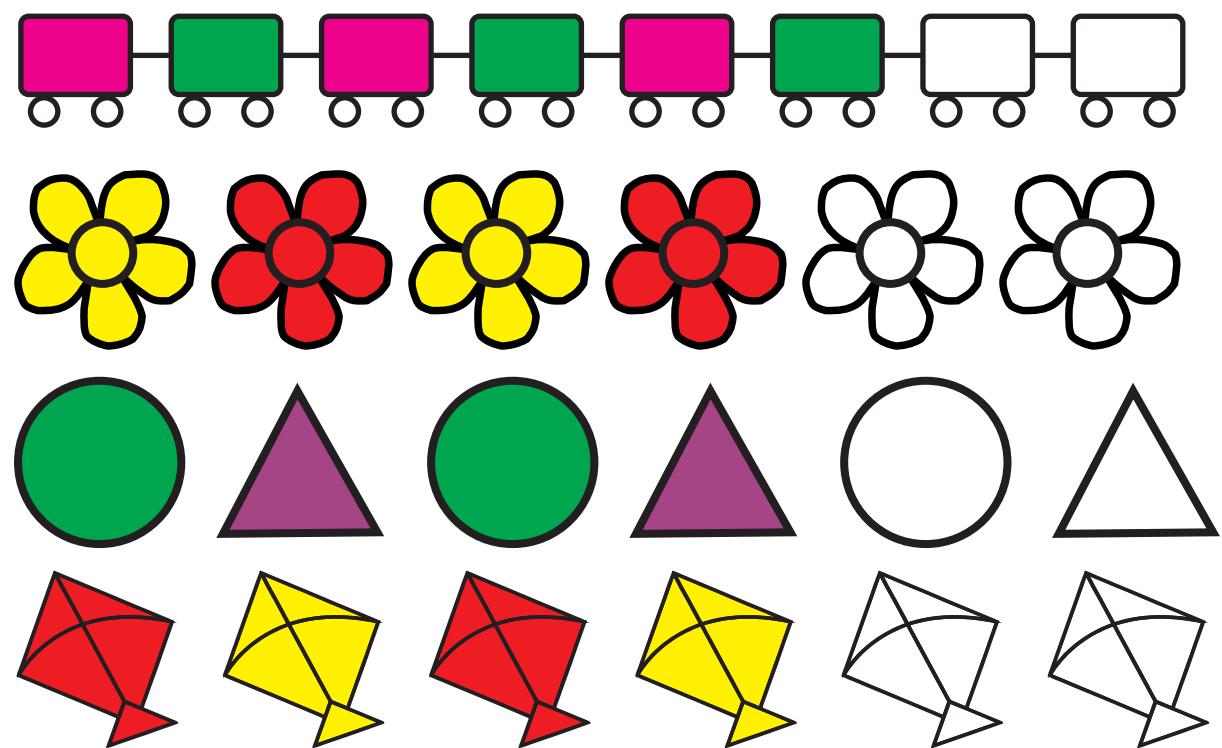
ਕੁੜੀ

ਇਸ ਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਧਿਆਪਕ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਮੂਨਿਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਗੇ।

ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਆਕ੍ਰਿਤੀ 'ਤੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਓ:

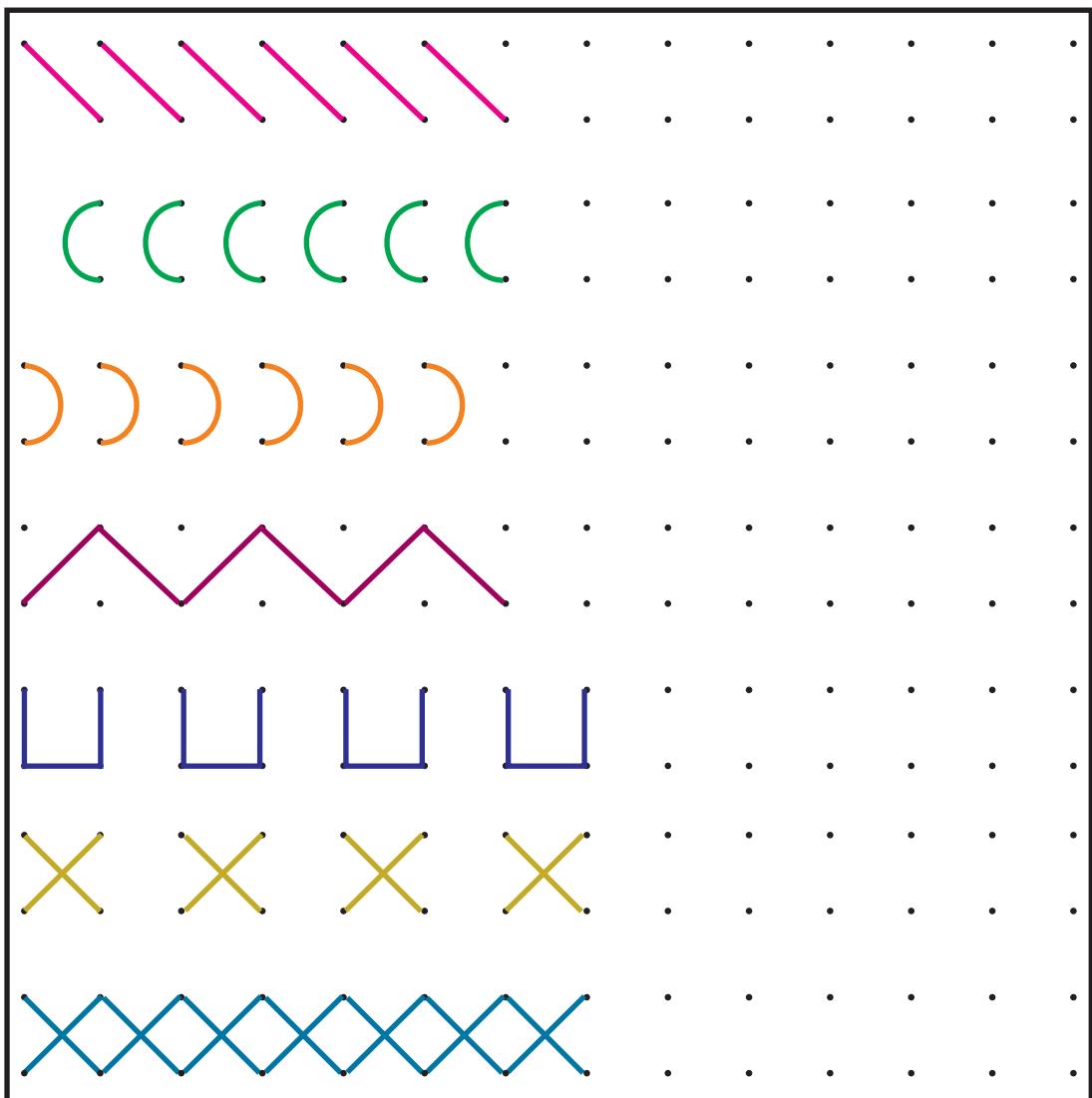
ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ ਨਮੂਨੇ ਪੂਰੇ ਕਰੋ:

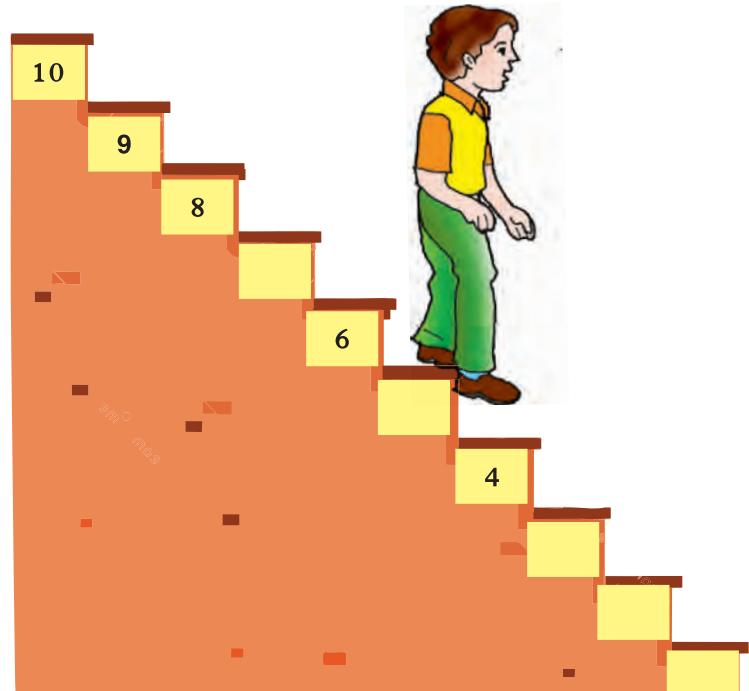
ਦਿੱਤੇ ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੇ ਬਣਾਓ:

T	T	T	T	T		
H	O	H	O	H		
V	A	V	A	V		
A	B	A	B	A		

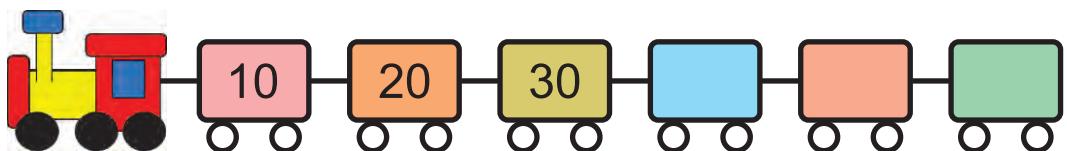
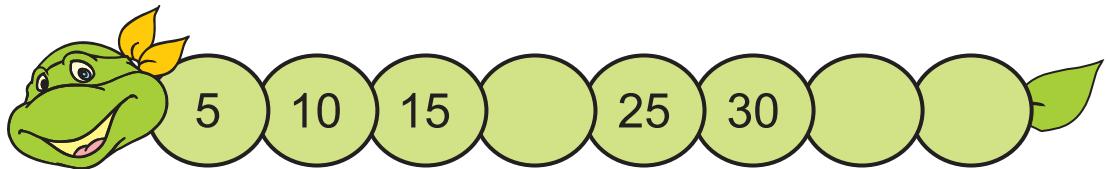
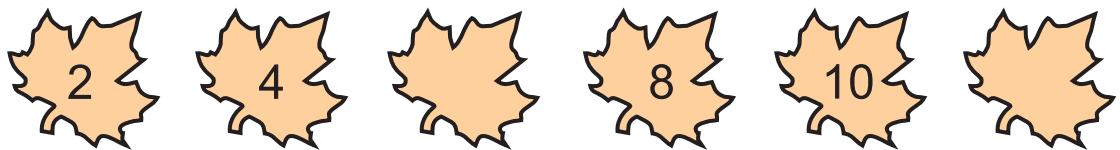
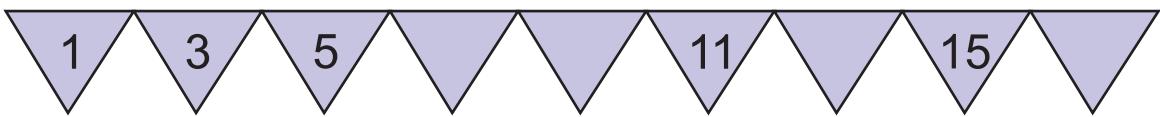
ਨਮੂਨਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖੋ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਕਰੋ।

ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਪੁਰੀਆਂ ਕਰੋ:

ਨਮੂਨਿਆਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਛੱਡੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋ:

ਅਸੀਂ ਜੋ ਸੱਖਿਆ

ਨਮੂਨੇ

ਨਮੂਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ

ਨਮੂਨੇ ਪੂਰੇ ਕਰਨਾ

ਨਵੇਂ ਨਮੂਨੇ ਬਣਾਉਣਾ

ਉਦੇਸ਼

- ਪੂਰਵ ਸੰਖਿਆ ਗਿਆਨ
- ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰਨਾ, ਤੁਲਨਾ ਕਰਨੀ, ਸੋਚਣਾ ਅਤੇ ਤਰਕ ਕਰਨਾ।
- ਲੰਬਾਈ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਅਣਮਿਆਰੀ ਇਕਾਈਆਂ
- ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸੋਚਣਾ

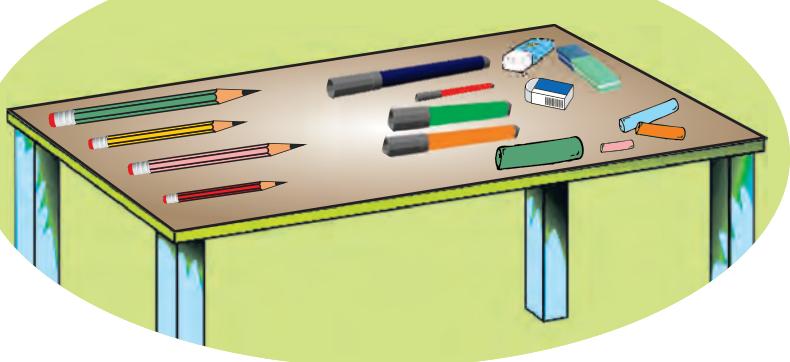

ਲੰਬਾ-ਛੋਟਾ

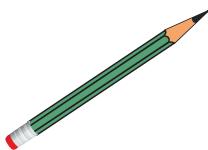

ਆਓ, ਅਸੀਂ ਲੰਬਾਈ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰੀਏ।

ਪਿਆਰੇ ਬੱਚਿਓ, ਆਪਣੀਆਂ-
ਆਪਣੀਆਂ ਪੈਨਸਿਲਾਂ, ਰਥੜਾਂ,
ਸਕੈਚ ਪੈਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਚਾਕ ਦੇ
ਟੁੱਕੜੇ ਇਸ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਇਕਠੇ ਕਰੋ।

ਦੇਖੋ ਬੱਚਿਓ, ਇਹ ਪੈਨਸਿਲ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਬੀ ਹੈ।

ਇਹ ਪੈਨਸਿਲ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਕੈਚ ਪੈਨ ਸਾਰੇ ਸਕੈਚ ਪੈਨਾਂ
ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਚਾਕ ਦਾ ਟੁੱਕੜਾ ਬਾਕੀ
ਟੁੱਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ।

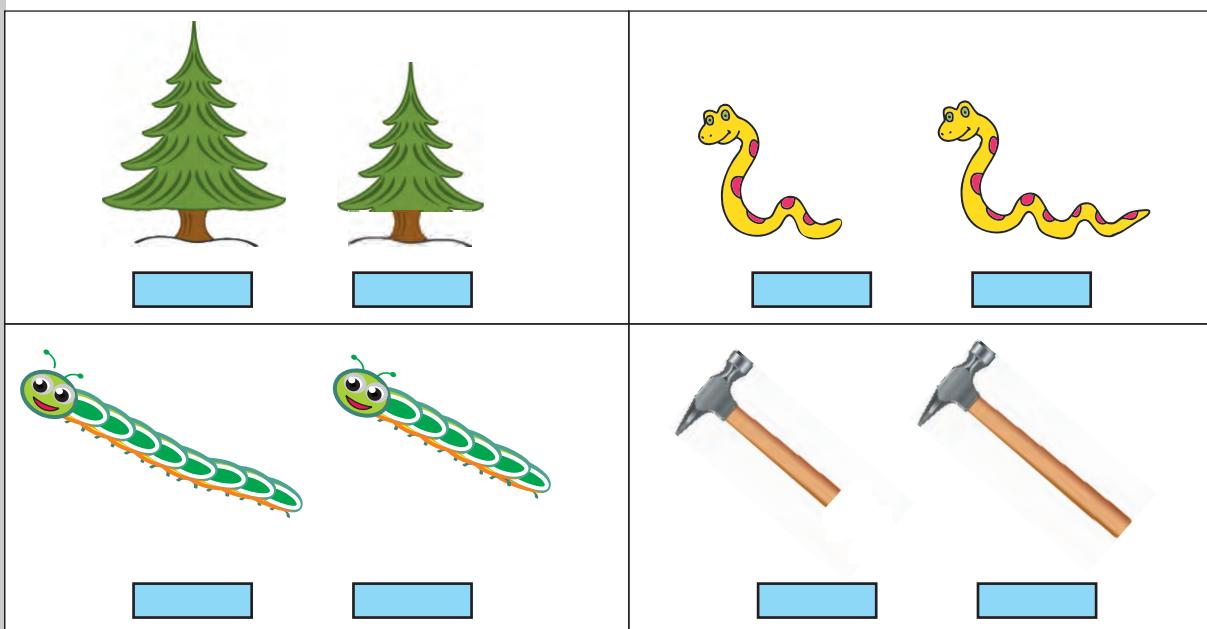

ਬੱਚਿਓ, ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਉੱਗਲਾਂ
ਦੇਖੋ! ਕਿਹੜੀ ਉੱਗਲ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਬੀ ਹੈ?
ਅਤੇ ਕਿਹੜੀ ਉੱਗਲ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਹੈ?

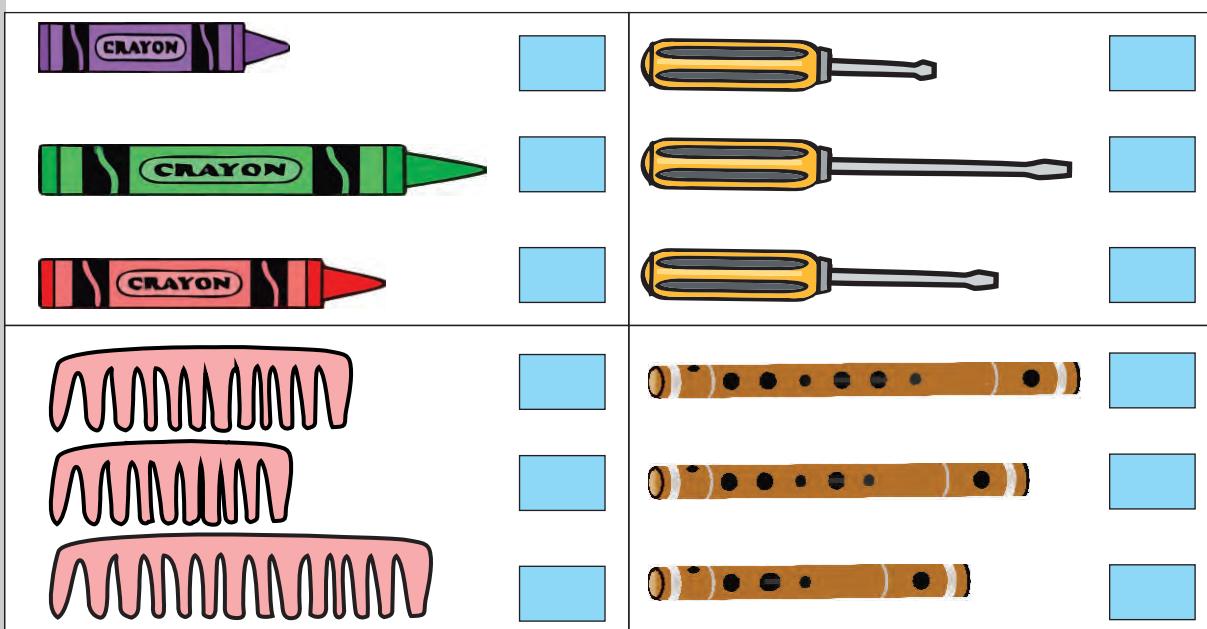

લંબે 'તે (✓) અતે છોટે 'તે (✗) દા નિષ્ણાન લગાઉ:

દિંતે અનુસાર, છોટી તોં વઢી લંબાઈ અનુસાર 1 તોં 3 લિખો।

ਮੋਟਾ-ਪਤਲਾ

ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਮੋਟੇ/ਪਤਲੇ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਾਂਗੇ।

ਪਿਆਰੇ ਬੱਚਿਓ, ਆਪਣੀਆਂ
ਕਿਤਾਬਾਂ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰੋ।
(ਗਣਿਤ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ)

ਦੇਖੋ! ਬੱਚਿਓ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਮੋਟੀ
ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ
ਇਸ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਰੱਖੋ।

ਮੋਟੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ

ਦੇਖੋ! ਬੱਚਿਓ ਇਹ ਕਿਤਾਬ
ਪਤਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ
ਕਿਤਾਬਾਂ ਇਸ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਰੱਖੋ।

ਪਤਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ

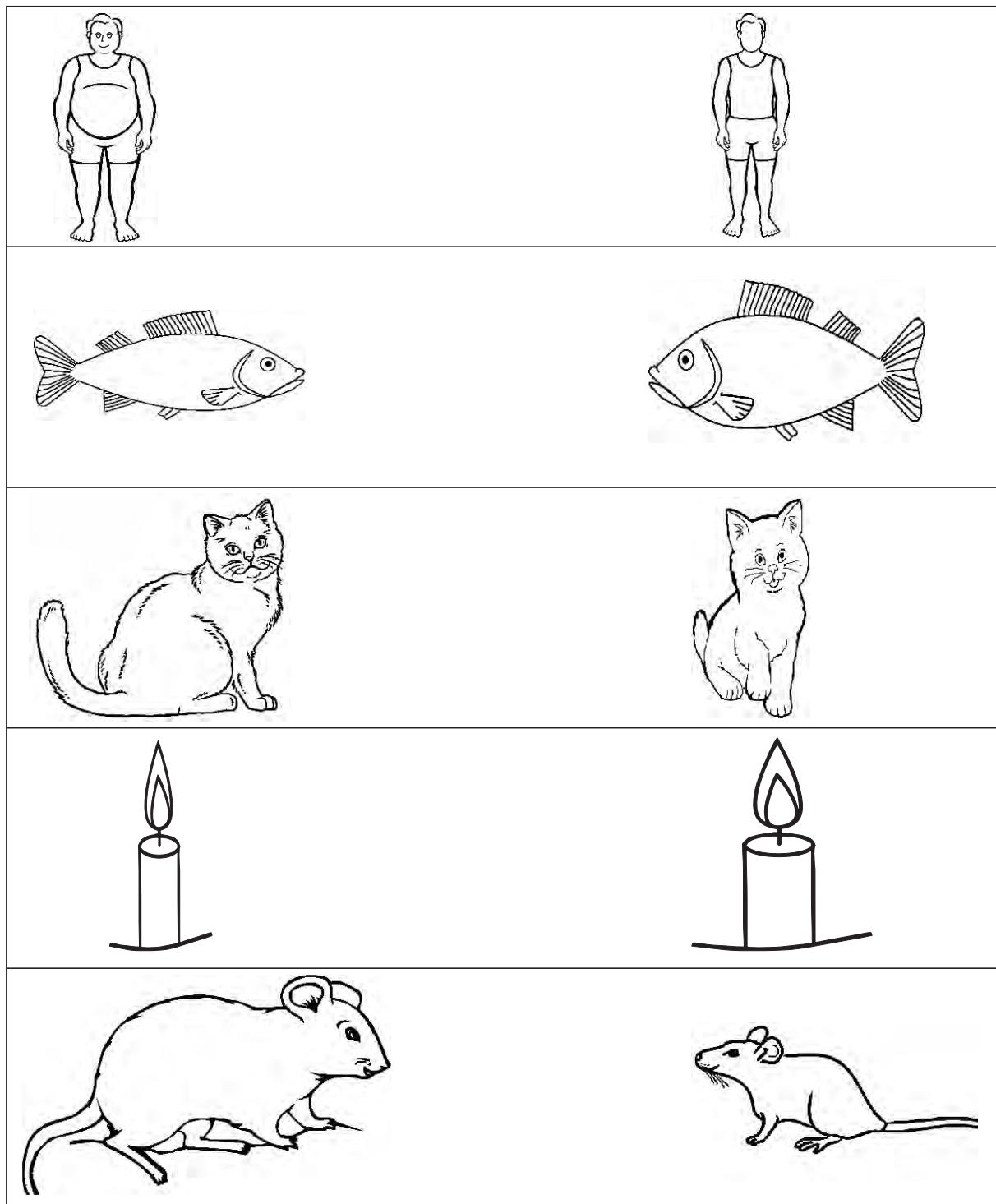
ਆਓ, ਗੀਡਿੰਗ ਸੈਲ ਵਿੱਚ ਚੱਲੀਏ
ਅਤੇ ਦੇਖੀਏ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ
ਮੋਟੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀਆਂ
ਪਤਲੀਆਂ!

ਬੱਚਿਓ, ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਤੋਂ
ਮੋਟੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਾਈਬ੍ਰੇਰੀ
ਵਿੱਚ ਲੱਭੋ।

મેટે વિચ લાલ અતે પતલે વિચ હરા રંગ ભરો:

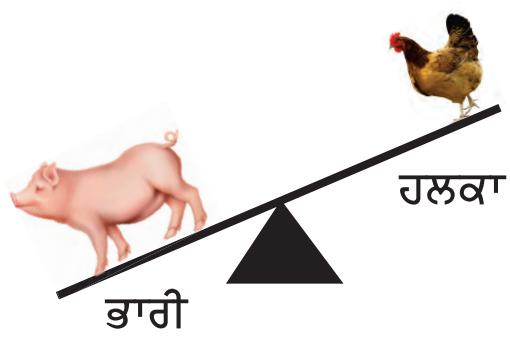
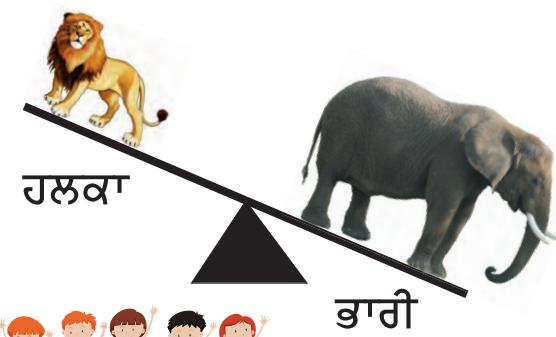

ਭਾਰੀ-ਹਲਕਾ

ਆਓ, ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਆਪਾਂ ਰਸੋਈ ਵਿੱਚ
ਚੱਲੀਏ, ਦੇਖੀਏ! ਅੱਜ ਮਿਡ-ਡੇ-ਮੀਲ
ਵਿੱਚ ਕੀ ਬਣਿਆ?

આઉં કરીએ

સત્ત તેં ભારી તે (✓) નિષ્ઠાન લગાઉઃ-

ਦੂਰ-ਨੇੜੇ

ਪੂਜਾ, ਛੁੱਲ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜੇ
ਤਿਤਲੀ ਕਿਹੜੀ ਹੈ?

ਅਮਨ, ਮੇਰੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਵਾਲੀ
ਤਿਤਲੀ ਛੁੱਲ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਹੈ।

ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜੇ

ਸਭ ਤੋਂ ਦੂਰ

ਆਓ ਕਰੀਏ

ਬਿੱਲੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਵਾਲੇ ਚੂਰੇ
ਤੇ (✓) ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਓ

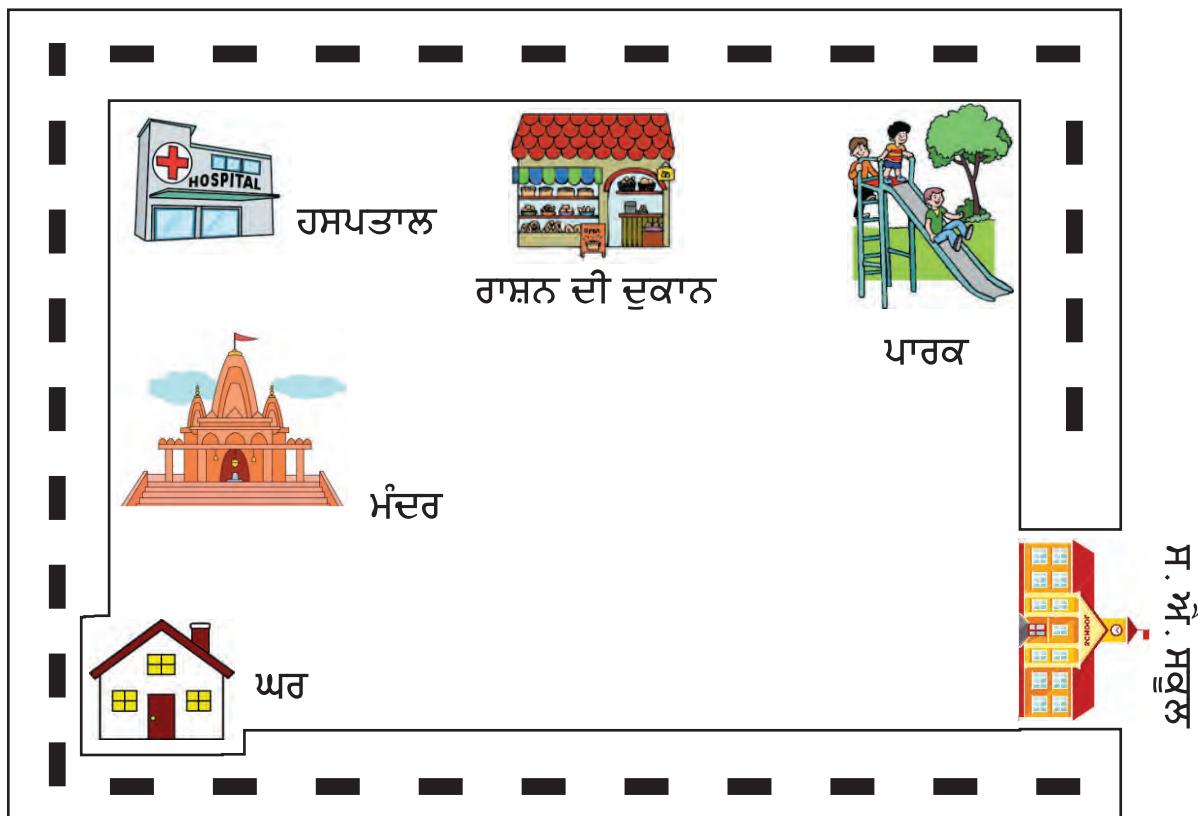
ਝੂਲੇ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਦੂਰ ਵਾਲੇ
ਬੱਚੇ 'ਤੇ (✓) ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ
ਲਗਾਓ

ਮੁੰਕੇ ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ ਅਤੇ ਦੂਰ ਪਈਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਦੱਸਣਗੇ ਅਤੇ
ਅਧਿਆਪਕ ਉਹਨਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਬੋਰਡ ਉੱਤੇ ਲਿਖਣਗੇ।

ਵਰਕਸ਼ੀਟ

1. ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਿਹੜਾ ਸਥਾਨ ਹੈ? ਮੰਦਰ ਸਕੂਲ
2. ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀ ਹੈ? ਹਸਪਤਾਲ ਪਾਰਕ
3. ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀ ਹੈ? ਪਾਰਕ ਰਾਸ਼ਨ ਦੀ ਦੁਕਾਨ
ਦੁਕਾਨ

ਤੁਸੀਂ ਘਰ ਤੋਂ ਸਕੂਲ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਦੋ ਰਸਤੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਨੇੜੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਰ। ਘਰ ਤੋਂ ਸਕੂਲ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵਾਲੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਨੀਲਾ ਰੰਗ ਭਰੋ ਅਤੇ ਦੂਰ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਲਾਲ ਰੰਗ ਭਰੋ।

ਆਓ ਕਰੀਏ

- (1) ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਵਿੱਚ 4 ਟੱਬ ਵੱਡੇ ਹਨ ਅਤੇ 3 ਟੱਬ ਛੋਟੇ ਹਨ। ਦੱਸੋ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੇ ਟੱਬ ਹਨ?
- (2) ਬਗੀਚੇ ਵਿੱਚ 3 ਰੁੱਖ ਲੰਬੇ ਅਤੇ 3 ਰੁੱਖ ਛੋਟੇ ਹਨ। ਦੱਸੋ ਬਗੀਚੇ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੇ ਰੁੱਖ ਹਨ?
- (3) ਤੁਹਾਡੀ ਪੈਨਸਿਲ ਦੀ ਡੱਬੀ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਰੰਗ ਵਾਲੀਆਂ ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਅਤੇ 5 ਛੋਟੀਆਂ ਹਨ। ਦੱਸੋ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੀਆਂ ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਹਨ?
- (4) ਤੁਹਾਡੇ ਬਸਤੇ ਵਿੱਚ ਮੋਟੀਆਂ ਅਤੇ ਪਤਲੀਆਂ ਕੁੱਲ 8 ਕਿਤਾਬਾਂ ਹਨ। ਜੇ 3 ਕਿਤਾਬਾਂ ਮੋਟੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਦੱਸੋ ਪਤਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਹਨ?
- (5) ਸਕੂਲ ਦੀ ਰਸੋਈ ਵਿੱਚ 8 ਗਲਾਸ ਹਨ। ਜੇਕਰ 4 ਗਲਾਸ ਵੱਡੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਛੋਟੇ ਗਲਾਸ ਕਿੰਨੇ ਹੋਣਗੇ?
- (6) ਇੱਕ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਛੋਟੇ 10 ਮੋਤੀ ਹਨ। ਜੇ 6 ਮੋਤੀ ਵੱਡੇ ਹਨ ਤਾਂ ਦੱਸੋ ਕਿ ਛੋਟੇ ਮੋਤੀ ਕਿੰਨੇ ਹਨ?

(ਉਪਰੋਕਤ ਸਵਾਲ ਬੱਚੇ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਮੋਤੀ ਪਰੋ ਕੇ ਕਰਨਗੇ)

ਵੱਡਾ ਮੋਤੀ -
ਛੋਟਾ ਮੋਤੀ -

• ਗਤੀਵਿਧੀ 1 •

ਬੱਚਿਓ ਦੇਖੋ, ਮੇਰੇ ਮੇਜ਼ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 5
ਗਿੱਠਾਂ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮੇਜ਼ ਦੀ ਲੰਬਾਈ
ਆਪਣੀਆਂ ਗਿੱਠਾਂ ਨਾਲ ਨਾਪ ਕੇ ਦੱਸੋ।

ਤੁਹਾਡੇ ਮੇਜ਼ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਗਿੱਠਾਂ

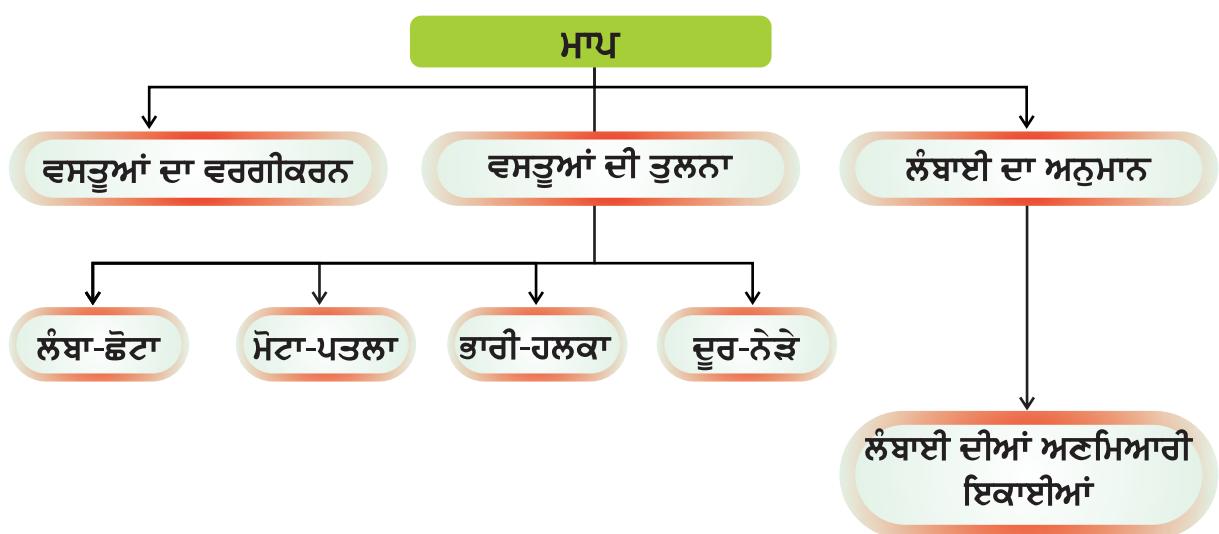

ਬੱਚਿਓ, ਅੰਦਰਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ ਤੁਹਾਡੀ ਜਮਾਤ
ਦਾ ਬਲੈਕ ਬੋਰਡ ਕਿੰਨੀਆਂ ਗਿੱਠਾਂ ਹੈ ਅਤੇ
ਫਿਰ ਗਿੱਠਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਨਾਪੋ।

ਅਨੁਮਾਨ ਗਿੱਠਾਂ
ਸਹੀ ਮਾਪ ਗਿੱਠਾਂ

ਅਸੀਂ ਜੋ ਸਿੱਖਿਆ

ਉਦੇਸ਼

- ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਅੰਦਰ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨੀ।
- ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ, ਸਵੇਰ, ਦੁਪਹਿਰ, ਸ਼ਾਮ ਅਤੇ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨੀ।
- ਪ੍ਰਯੋਗੀ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਸਮਝਾਉਣਾ।

ਆਓ ਸਿੱਖੀਏ

ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਜੇ ਹਨੇਰਾ,
ਫੈਲੇ ਚਾਨਣ ਦਾ ਘੇਰਾ,
ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ,
ਪਾ ਕੇ ਵਰਦੀ ਪਿਆਰੀ,
ਕਰਨੀ ਨਾ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਦੇਰ ਬੱਚਿਓ,
ਇਹੋ ਹੁੰਦੀ ਦਿਨ 'ਚ ਸਵੇਰੇ ਬੱਚਿਓ।

ਸਵੇਰੇ ਉੱਠਣਾ

ਬੁਰਸ਼ ਕਰਨਾ

ਸਵੇਰ ਦਾ ਨਾਸ਼ਤਾ

ਸਕੂਲ ਲਈ ਤਿਆਰ

ਆਉ ਕਰੀਏ

ਜ਼ਬਾਨੀ ਦੱਸੋ?

ਮੂਰਜ ਕਦੋਂ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ?

ਉੱਠਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਬਰਸ
ਕਦੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋ?

ਦੱਸੋ ਅਸੀਂ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ
ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ
ਗਾਣ ਕਦੋਂ ਗਾਉਂਦੇ ਹੋ?

ਅਧਿਆਪਕ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੱਸੋ ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਗੇ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੱਚੇ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਸਵੇਰੇ ਉੱਠਣਾ, ਉੱਠਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੁਰਸ਼ ਕਰਨਾ, ਸਵੇਰ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਨੀ, ਨਹਾ ਕੇ ਤਿਆਰ ਹੋਣਾ, ਸਕੂਲ ਆਉਣਾ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਮੌਖਿਕ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਕਿ ਬੱਚੇ ਅੰਦਰ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਗਿਆਸਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

ਆਓ ਸਿੱਖੀਏ

ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਸਮਾਂ

ਅੱਧੀ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ,
ਬੱਚੇ ਖੇਡਦੇ ਨੇ ਸਾਰੇ,
ਸੁਣ ਘੰਟੀ ਦੀ ਗੱਲ,
ਦੌੜੋ ਕਮਰਿਆਂ ਦੇ ਵੱਲ,
ਸਰਦੀ 'ਚ ਚੰਗੀ, ਗਰਮੀ 'ਚ ਹੁੰਦੀ
ਪੂਰਾ ਕਹਿਰ ਬੱਚਿਓ,
ਇਹੋ ਹੁੰਦੀ ਦਿਨ 'ਚ ਦੁਪਹਿਰ ਬੱਚਿਓ।

ਆਓ ਕਰੀਏ

ਬੱਚਿਓ, ਇਹ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਿਨ ਦੇ
ਕਿਸ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਹਨ?

ਤਿੱਖੀ ਧੁੱਪ ਵਿਚ ਇਹ ਬੱਚੇ ਰੁੱਖ ਹੇਠ
ਖੇਡਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਦੋਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ?

ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਅਧਿਆਪਕ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਦੇਣ, ਜਿਸ
ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੁਝ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹੋਣ। ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਸਮੇਂ
ਤਿੱਖੀ ਧੁੱਪ, ਚਮਕਦਾ ਸੂਰਜ, ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਸੂਰਜ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾਣ
ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਦੇ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਾਰੇ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼
ਕਰੇਗਾ।

ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਸਮਾਂ

ਘਰੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਲੋਅ,
ਸਾਰੇ ਚਾਣਨ ਨੂੰ ਢੋਅ,
ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਜਦੋਂ ਆੜੀ,
ਸਾਰੇ ਸੰਗਤਰੇ ਦੀ ਫਾੜੀ,
ਜਦੋਂ ਚਿੱਤ ਨੂੰ ਹੈ ਮਿਲਦਾ ਆਰਾਮ ਬੱਚਿਓ,
ਉਦੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਿਆਰੀ-ਪਿਆਰੀ ਸ਼ਾਮ ਬੱਚਿਓ।

ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਸਕੂਲ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ
ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਖੇਡਦੇ ਕਦੋਂ ਹੋ?

ਬੱਚਿਓ, ਇਹ ਦਿੱਸ ਕਿਹੜੇ
ਸਮੇਂ ਦਾ ਹੈ?

ਸਕੂਲ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ
ਕਦੋਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋ ?

ਆਓ ਸਿੱਖੀਏ

ਰਾਤ ਦਾ ਸਮਾਂ

ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਖਿੜੇ ਤਾਰੇ,
ਸਾਨੂੰ ਲੱਗਦੇ ਪਿਆਰੇ,
ਦਾਢੀ ਮਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ,
ਅਸੀਂ ਸਮਝੀ ਤੇ ਜਾਣੀ,
ਕੰਮ ਮਿਥ ਲਿਆ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਭਾਤ ਵਾਲਾ ਹੈ,
ਸੌਂ ਜੋ ਹੁਣ ਵੇਲਾ ਰਾਤ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਆਓ ਕਰੀਏ

ਇਸ ਤਸਵੀਰ ਵਿਚ ਬਬਲੂ ਅਤੇ
ਉਸਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ
ਹਨ? ਇਹ ਕਿਹੜਾ ਸਮਾਂ ਹੈ?

ਬਬਲੀ ਕੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ? ਇਹ
ਕਿਹੜਾ ਸਮਾਂ ਹੈ?

ਵਰਕਸ਼ੀਟ

ਸਹੀ ਉੱਤਰ 'ਤੇ ਠੀਕ (✓) ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਓ :

1. ਬਬਲੂ ਸਕੂਲ ਕਦੋਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

ਸਵੇਰ

ਦੁਪਹਿਰ

ਸ਼ਾਮ

ਰਾਤ

2. ਸਾਡਾ ਸਕੂਲ ਕਦੋਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ?

ਸਵੇਰ

ਦੁਪਹਿਰ

ਸ਼ਾਮ

ਰਾਤ

3. ਅਸੀਂ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਖਾਣਾ ਕਦੋਂ ਖਾਂਦੇ ਹਾਂ?

ਸਵੇਰ

ਦੁਪਹਿਰ

ਸ਼ਾਮ

ਰਾਤ

4. ਤੁਸੀਂ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਬਾਦ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਕਦੋਂ ਖੇਡਦੇ ਹੋ?

ਸਵੇਰ

ਦੁਪਹਿਰ

ਸ਼ਾਮ

ਰਾਤ

5. ਤੁਸੀਂ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਸਕੂਲ ਦਾ ਕੰਮ ਕਦੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋ?

ਸਵੇਰ

ਦੁਪਹਿਰ

ਸ਼ਾਮ

ਰਾਤ

6. ਤੁਹਾਡੀ ਦਾਦੀ/ਮਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਕਦੋਂ ਸੁਣਾਉਂਦੀ ਹੈ?

ਸਵੇਰ

ਦੁਪਹਿਰ

ਸ਼ਾਮ

ਰਾਤ

ਅਸੀਂ ਜੋ ਸਿੱਖਿਆ

ਸਮਾਂ

↓
ਸਵੇਰ

↓
ਦੁਪਹਿਰ

↓
ਸ਼ਾਮ

↓
ਰਾਤ

ਉਦੇਸ਼

- ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਕੇ (ਛਾਂਟ ਕੇ) ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨਾ।
- ਅੰਕਤਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨੀ।
- ਵੱਧ ਅਤੇ ਘੱਟ ਦੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨਾ।
- ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ।

ਗਤੀਵਿਧੀ

ਅਧਿਆਪਕ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਸਤੇ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਵਸਤੂਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਸਾਰੀ ਜਮਾਤ ਦੀਆਂ ਪੈਨਸਿਲਾਂ, ਰਬੜਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਪਨਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠਾ ਕਰਾਂਗੇ। ਫਿਰ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਨਸਿਲ, ਰਬੜ ਅਤੇ ਸ਼ਾਪਨਰ ਨੂੰ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਕਰਾਂਗੇ।

ਬੱਚਿਓ, ਤੁਹਾਡੀ ਜੁਮੈਟਰੀ ਵਿੱਚ ਕੀ-ਕੀ ਹੈ?

ਰਬੜ..
ਪੈਨਸਿਲ..
ਸ਼ਾਪਨਰ

ਬੱਚਿਓ ! ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਮੂਹ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਨਸਿਲਾਂ, ਫਿਰ ਰਬੜਾਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸ਼ਾਪਨਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਾਂਗੇ।

ਅਸੀਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪੈਨਸਿਲਾਂ, ਰਬੜਾਂ
ਅਤੇ ਸ਼ਾਪਨਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਨਸਿਲਾਂ, ਫਿਰ ਰਬੜਾਂ ਅਤੇ ਫਿਰ
ਸ਼ਾਪਨਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਾਂਗੇ।

ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਉਪਰਿਤ ਅੰਕੜੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਬਲੈਕ ਬੋਰਡ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ
ਸਾਰਣੀ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਕੇ ਸਾਰਣੀ ਵਿੱਚ
ਪੈਨਸਿਲਾਂ, ਰਬੜਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਪਨਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

	ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
	ਰਬੜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
	ਸ਼ਾਪਨਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ

ਪੈਨਸਿਲਾਂ, ਰਬੜਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਪਨਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਕਰਵਾਈ
ਜਾਵੇ। ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਕੁੱਝ
ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀਆਂ ਪੈਨਸਿਲਾਂ, ਰਬੜਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਪਨਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਚੈਕ
ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਅਧਿਆਪਕ ਸਿਰਫ਼ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨਗੇ।

• ਗਤੀਵਿਧੀ •

ਬੱਚਿਓ। ਤੁਹਾਡੇ ਬਸਤੇ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਪੈਨਸਿਲਾਂ, ਰਬੜਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਪਨਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਤੁਹਾਡੇ ਬਸਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੀ-ਕੀ ਹੈ?

ਕਾਪੀਆਂ, ਕਿਤਾਬਾਂ

ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੋਤਲ।

ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਬਸਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਕਾਪੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਾਂਗੇ।

ਬੱਚੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਕਾਪੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਕਾਪੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰਾਂਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਵੱਖਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਕਾਪੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਾਪੀਆਂ ਨੂੰ ਗਿਣਾਂਗੇ।

ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਕਾਪੀਆਂ ਗਿਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਧਿਆਪਕ ਬਲੈਕ ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਸਾਰਣੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਕੇ ਸਾਰਣੀ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਕੜਾ (ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ) ਭਰਦਾ ਹੈ।

	ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ	
	ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ	

ਹੁਣ ਦਸੋ :

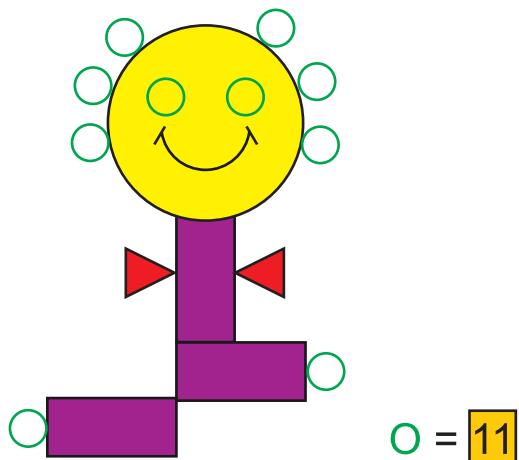
ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਕਾਪੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜਿਆਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ?

ਅਧਿਆਪਕ ਵੱਲੋਂ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਕਾਪੀਆਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਆਓ ਸਿੱਖੀਏ

1. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚੋਂ ਚੱਕਰ 'O' ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰੀਏ :

2. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚੋਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰੀਏ :

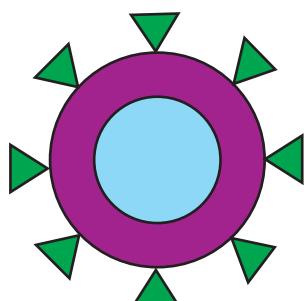
ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ = 6

ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ = 4

ਆਓ ਕਰੀਏ

1. ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗਿਣ ਕੇ ਸਾਰਣੀ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲਿਖੋ ।

○	
△	

ਜੋ ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਆਈ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਓ ।

2. ਦਿਵਾਲੀ ਮੌਕੇ ਸਿਮਰਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਨੂੰ ਵੱਖੋਂ ਵੱਖਰੇ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਸਟਿੱਕਰ ਲਗਾ ਕੇ ਸਜਾਇਆ ਹੈ।

ਰੰਗ ਬਿਰੰਗੇ ਸਟਿੱਕਰਾਂ ਨੂੰ ਗਿਣੋ ਅਤੇ ਸਾਰਣੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ:

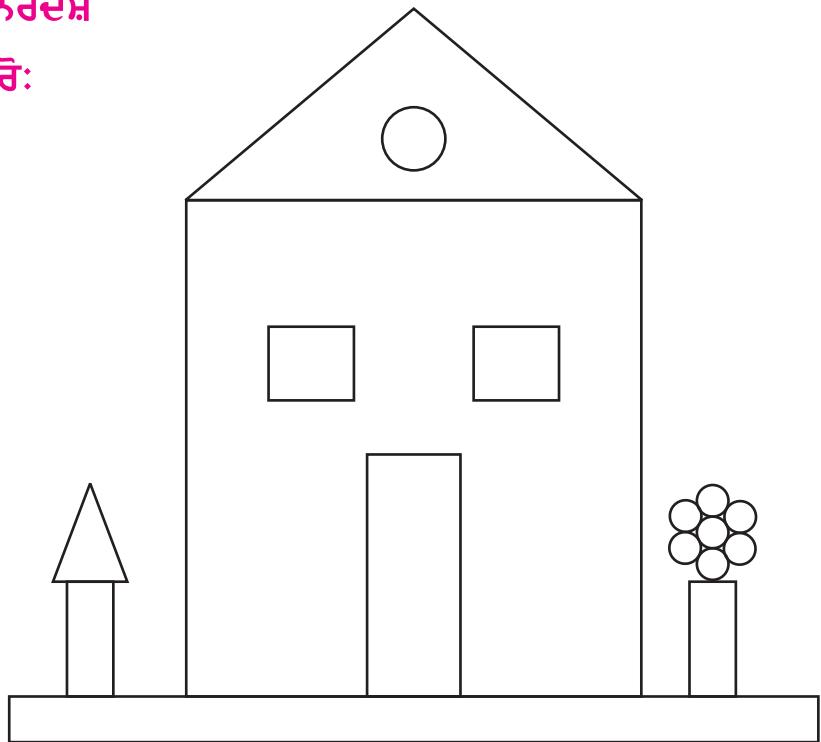
ਸਟਿੱਕਰ	ਗਿਣਤੀ
Red	
Yellow	
Green	
Blue	

● ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਸਟਿੱਕਰ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ?

● ਲਾਲ ਰੰਗ ਦਾ ਸਟਿੱਕਰ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ?

3. ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼

ਅਨੁਸਾਰ ਰੰਗ ਭਰੋ:

ਨਿਰਦੇਸ਼:

4. ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗਿਣੋ ਅਤੇ ਸਾਰਣੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ:

ਆਕ੍ਰਿਤੀ				
ਗਿਣਤੀ				

ਹਣ ਦਸੌ:

(i) ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਕਿਹੜੀ ਹੈ?

(ii) ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਕਿਹੜੀ ਹੈ?

5. ਤਸਵੀਰ ਵੱਲ ਦੇਖ ਕੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਭਰੋ:

6. ਪਹਿਲੀ ਜਮਾਤ ਦੀ ਖੇਡ ਦੀ ਘੰਟੀ ਚਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਹਨਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਵਾਪਿਸ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਅਧਿਆਪਕ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲੈ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਭੁਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਆਏ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਗਿਣੋ ਅਤੇ ਲਿਖੋ।

ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ	ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ (ਲਗਾ ਮਾਤਰਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ)
ਕ ਮ ਲ	
ਜ ਸ ਕ ਰ ਨ	
ਧ ਵ ਨ	
ਹ ਰ ਮ ਨ ਜੋ ਤ	
ਹ ਰ ਲੀ ਨ	
ਸ ਤ ਵੰ ਤ	
ਨੂ ਰ	

ਹੁਣ ਦੱਸੋ

(i) ਤਿੰਨ ਅੱਖਰਾਂ ਵਾਲੇ ਕਿੰਨੇ ਨਾਮ ਹਨ?

(ii) ਚਾਰ ਅੱਖਰਾਂ ਵਾਲੇ ਕਿੰਨੇ ਨਾਮ ਹਨ?

(iii) ਛੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਾਲੇ ਕਿੰਨੇ ਨਾਮ ਹਨ?

(iv) ਉੱਪਰ ਲਿਖੇ ਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ 'ਨ' ਅੱਖਰ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਆਇਆ ਹੈ?

ਉਦੇਸ਼:

- (1) ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚੋਂ ਮੁੰਡੇ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਰਨਾ।
- (2) ਵੱਧ ਅਤੇ ਘੱਟ ਦੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨਾ।
- (3) ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ।

ਸਮੱਗਰੀ : ਪੈਨਸਿਲ, ਕਾਪੀ, ਬਲੈਕ ਬੋਰਡ, ਚਾਕ

ਵਿਧੀ :

- (1) ਪਹਿਲੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਬਿਠਾਉਣਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- (2) ਜਮਾਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨਾ।
- (3) ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਧਿਆਪਕ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚੋਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਹੋਣ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਹੈ।
- (4) ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚੋਂ ਮੁੰਡੇ ਉੱਠ ਕੇ ਵੱਖਰਾ ਸਮੂਹ ਬਣਾ ਕੇ ਵੱਖਰਾ ਬੈਠ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
- (5) ਹੁਣ ਅਧਿਆਪਕ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰਣੀ ਬਲੈਕ ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਪੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰਣੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ	
ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ	

- (6) ਸਾਰਣੀ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੰਡਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੁੰਡੇ ਤੋਂ ਗਿਣਤੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਚੈਕ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਸਾਰਣੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- (7) ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੁੜੀ ਤੋਂ ਗਿਣਤੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਚੈਕ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੰਤ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਸਾਰਣੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

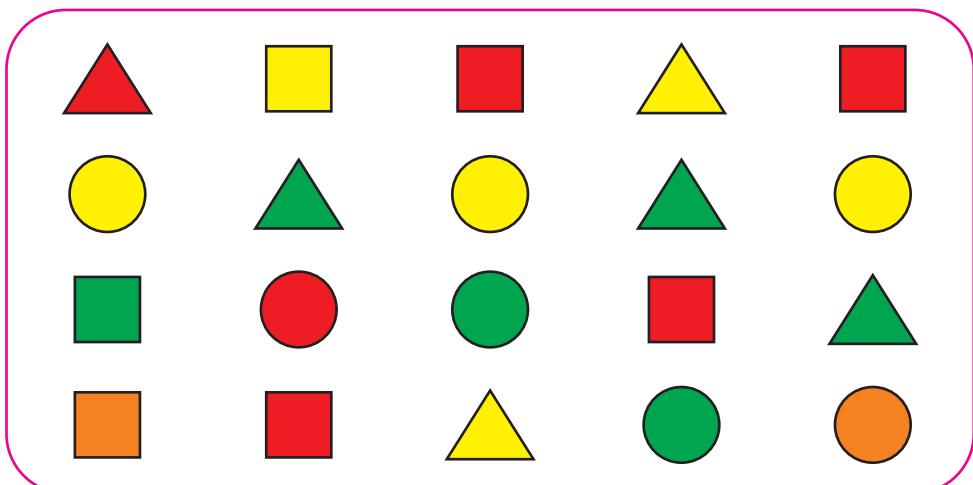
ਸਿੱਟਾ ਜਾਂ ਪਰਿਣਾਮ ਕੱਢਣਾ :

- (1) ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ?
- (2) ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ?
- (3) ਜਮਾਤ ਵਿੱਚਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ। (ਮੁੰਡੇ/ਕੁੜੀਆਂ)
- (4) ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਕੁਲ ਕਿੰਨੇ ਬੱਚੇ ਹਨ?
- (5) ਜਮਾਤ ਵਿੱਚਘੱਟ ਹਨ। (ਮੁੰਡੇ/ਕੁੜੀਆਂ)

1. ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਤਿਕੋਣਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 4 ਹੈ। (✓ ਜਾਂ ✗) :

2. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਚਿੱਤਰ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਅਗਲੇ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :

ਠੀਕ ਉੱਤਰ ਅੱਗੇ (✓) ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਓ:

ਅਧਿਆਪਕ ਕਾਰਜ ਦੀਆਂ ਪੱਟੀਆਂ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈਆਂ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲੰਬਾਈਆਂ (ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਬੀ, ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ, ਬਰਾਬਰ ਆਦਿ) ਸਬੰਧਤ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਕੇ ਸਿੱਟੇ ਕੱਢੇਗਾ।

(i) ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਤਿਕੋਣਾਂ (Δ) ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ?

- (a) 4 (b) 3 (c) 6 (d) 5

(ii) ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਚੱਕਰਾਂ (O) ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ?

- (a) 5 (b) 3 (c) 7 (d) 4

(iii) ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਵਰਰਾਂ (\square) ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ?

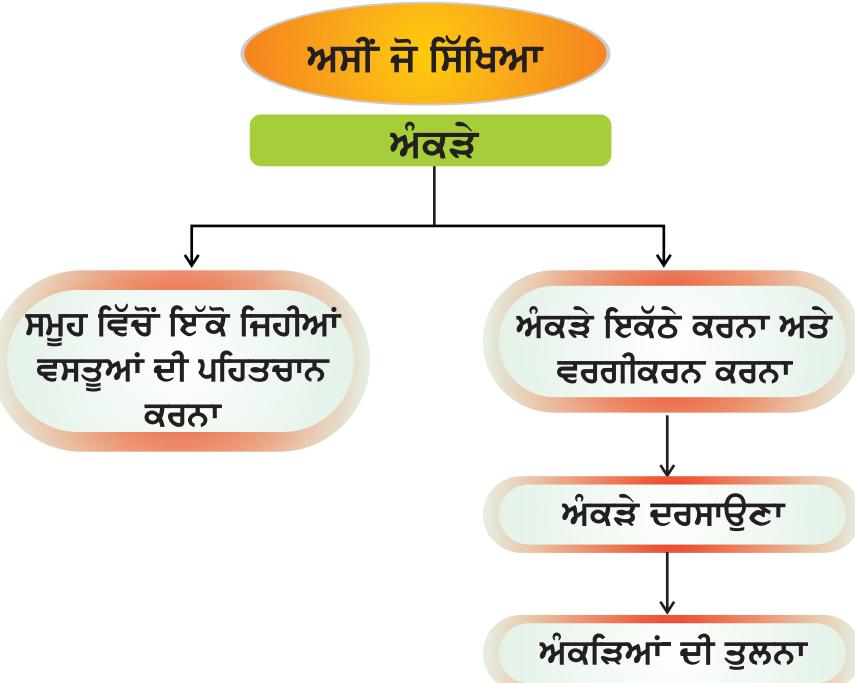
- (a) 7 (b) 6 (c) 3 (d) 2

(iv) ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕਿਸਦੀ ਹੈ?

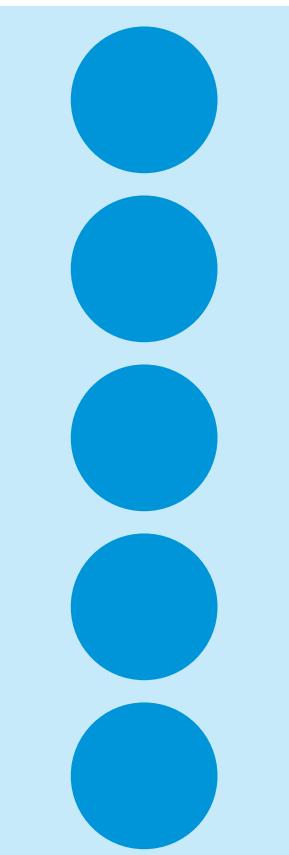
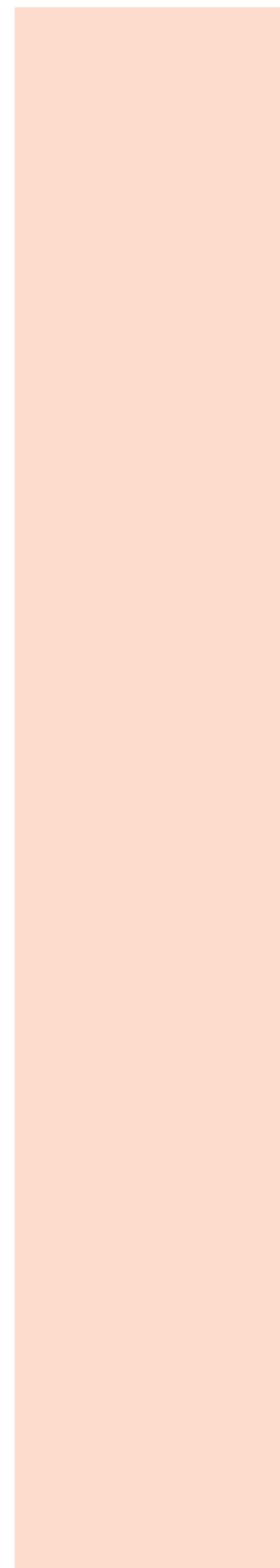
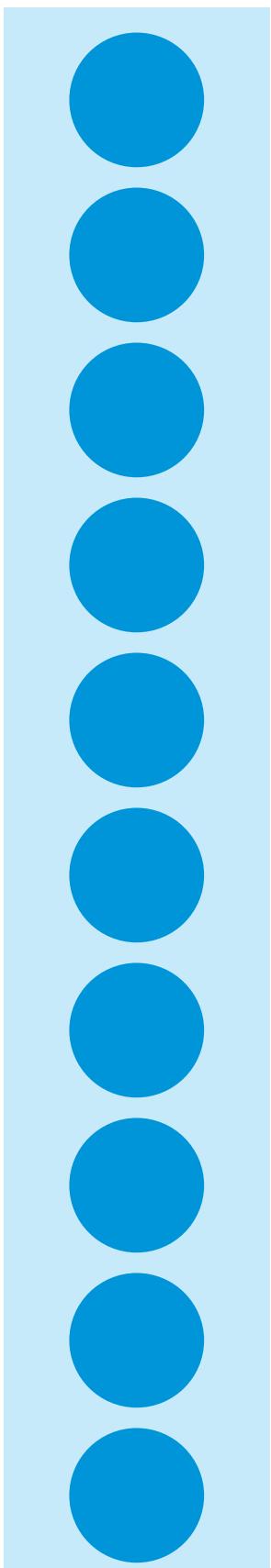
- (a) O (b) Δ (c) \square (d) ਕੋਈ ਨਹੀਂ

4. ਫਲ ਦੇ ਨਾਂ BANANA ਵਿੱਚ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੈ।

5. 'YELLOW' ਰੰਗ ਦੇ ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੈ।

ਸਲਾਈਡਿੰਗ ਕਾਰਡ

ਮਾਨ ਕਾਰਡ

1

10

6

2

20

7

3

30

8

4

40

9

5

50

80

60

100

90

70

